

TRAJNOSTNO POROČILO

PIVOVARNE LAŠKO D. D. IN PIVOVARNE UNION D. D.

KAZALO

UVOD

Nagovor predsednika uprave	4
Trajnostno poročanje	6
O Skupini Laško	10
Naša vrednostna veriga	18

TRAJNOSTNE TEHNOLOGIJE

Celostno upravljanje z okoljem	24
Zagotavljanje kakovosti	26
Voda kot vir	32
Raba energije	40
Pakiranje	48
Distribucija	60
Odpadna voda	62
Emisije	70
Odpadki	76

TRAJNOSTNI ODNOSI

Trajnosti odnosi z zaposlenimi	82
Trajnosti odnosi z dobavitelji	86
Trajnosti odnosi s kupci	88
Družbena odgovornost	94

PRILOGE

GRI G4 indikatorji-kazalo	106
Seznam tabel, slik in grafov	110
Kratek pregled vsebin	112
Odgovorne osebe za poročilo	115

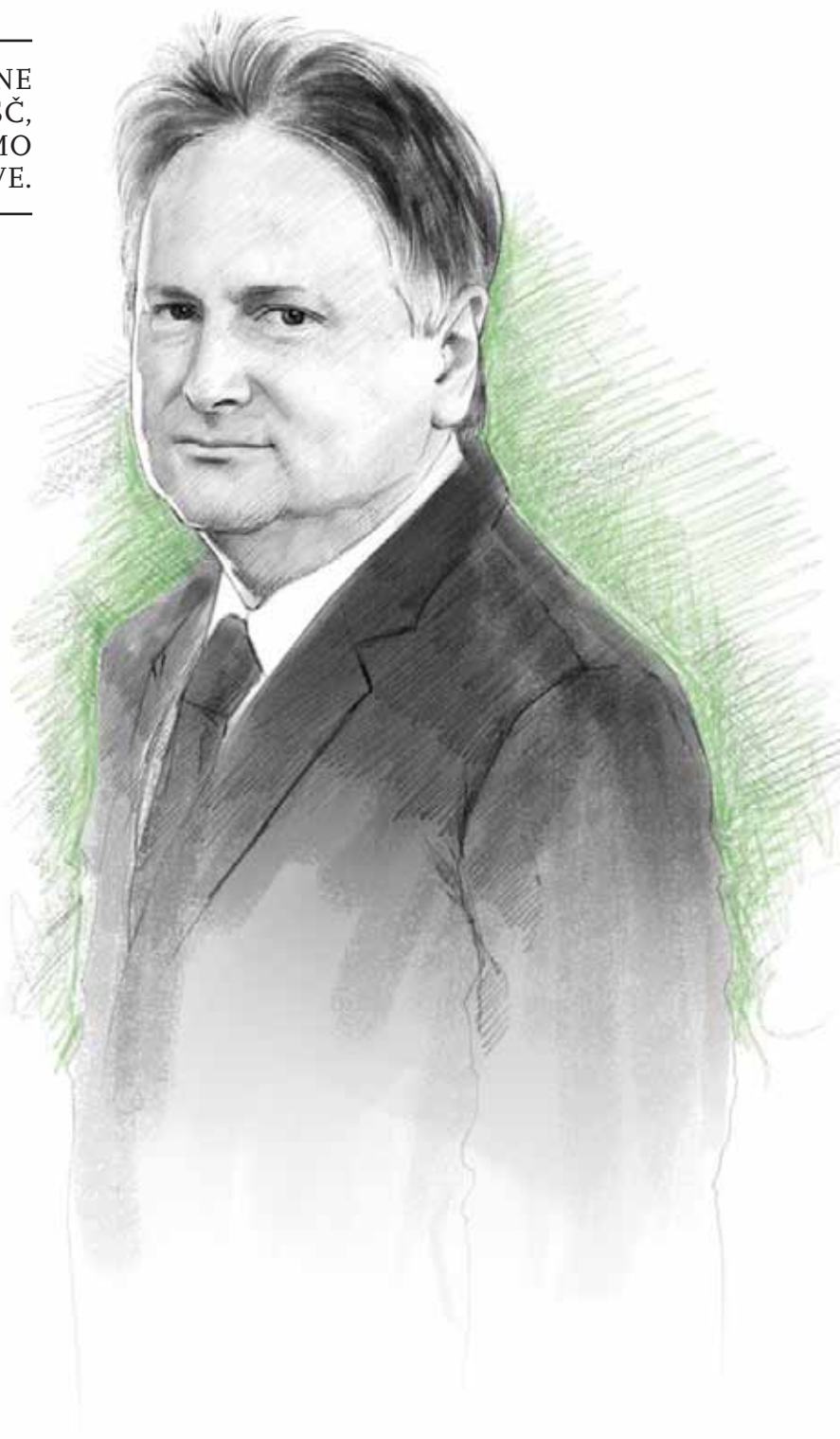
NAGOVOR PREDSEDNIKA UPRAVE

TRAJNOSTNI RAZVOJ DRUŽB IN SKUPINE
LAŠKO JE ENO OD KLJUČNIH IZHODIŠČ,
NA PODLAGI KATEREGA SPREJEMAMO
POSLOVNE ODLOČITVE.

Spoštovani!

Pred vami je prvo Trajnostno poročilo Skupine Laško, ki ima značaj triletnega poročila. Trajnostni razvoj je v družbah Skupine Laško ključno izhodišče, na podlagi katerega sprejemamo poslovne odločitve. Temelji na strategiji trajnostnega razvoja ter zrcali odnose s ključnimi deležniki skupine. Obe pivovarni imata bogato tradicijo vpetosti v prostor, v katerem delujeta. Tudi na ta način skupina nadaljuje izročilo skoraj dveh stoletij proizvodnje piva. Pivovarna Union je namreč v letu 2014 praznovala častitljivih 150 let, leto pa je minevalo tudi v pripravah na obeleževanje veličastne 190 letnice Pivovarne Laško v 2015.

Čeprav sta v zadnjih letih v medijskih poročilih najbolj odmevala predvsem razdolževanje Skupine Laško, ki smo ga z odprodajo nekaterih ključnih investicij uspešno izpeljali, ter prodaja večinskega paketa delnic Pivovarne Laško tujemu strateškemu partnerju, pa je uprava skupine skupaj s sodelavci vlagala veliko časa in energije k spodbujanju trajnostnega razvoja družb in na njem temelječih odnosov z vsemi ključnimi deležniki.

Zadovoljni smo, da v obeh pivovarnah potekajo projekti zmanjševanja porabe virov na hektoliter proizvedenega piva. Tako smo v zadnjih letih uspeli bistveno zmanjšati porabo in strošek energentov ter vodnih virov. Skrb za vodne vire ostaja ena od najpomembnejših trajnostnih aktivnosti družb skupine. Kakovostni vodni viri so namreč osnovni pogoj za visoko kakovost naših blagovnih znamk, na kar smo lahko upravičeno ponosni. Pivovarna Laško ne skrbi le za kakovosten vir vode za proizvodnjo piv in vod, ampak je tudi koncesionar za upravljanje javnega vodovoda v Laškem. Pivovarna Union črpa vodo iz globin vodnega vira na sami lokaciji. Na obeh lokacijah vlagamo v dolgoročno zaščito kakovostnih vodnih virov in celostno upravljamo z vodnim krogom.

Družbena odgovornost in skrb za trajnostni razvoj skupine se zrcalita tudi v sponzorski strategiji, ki vseskozi ohranja in spodbuja tradicionalno povezanost družb skupine do lokalnih okolij. To pomeni, da nam ni vseeno, kako se razvija vrhunski ter rekreativni šport v Sloveniji. Vstopamo na nekatere najpomembnejše tuje trge, prisotni smo v umetnosti, pri zabavah in ljubiteljski kulturni dejavnosti.

Ponosen sem, da smo v zadnjih letih z akcijo Gremo v hribe obudili rekreativne pohode s prijetnim druženjem na planinskih postojankah. Planinstvo ima v Sloveniji zelo dolgo tradicijo, ki pa je prav z našo akcijo Gremo v hribe doživelo nov zagon. To kaže tudi vse bolj množična udeležba, s čimer pa pohodniki pomagajo Planinski zvezi Sloveniji tudi pri vzdrževanju in obnavljanju planinskih poti. Akcija najlepše ilustrira skrb Skupine Laško za potrošnike, njihovo zdravje ter počutje in odgovorno uživanje ob naših vrhunskih blagovnih znamkah, čeprav ni edina s tovrstnim sporočilom.

Skrb za zaposlene in predvsem njihovo varnost je prav tako ključna za trajnostni razvoj družb skupine. Le zaposleni, ki se na delovnem mestu počutijo varne in cenjene, lahko prispevajo največ. Zato tudi skrb za zaposlene zrcali našo naravnost k trajnostnemu razvoju skupine. Varnost na delovnem mestu je ena od najpomembnejših prednostnih nalog in zadovoljni smo, da nesreč na delovnem mestu, pri katerih bi zaposleni utrpeli težje poškodbe, praktično ni. Skrb za naše sodelavce pa v veliki meri nadaljujemo tudi po upokojitvi. Vsakoletno srečanje na dan pred uradno otvoritvijo festivala Pivo in Cvetje, ki ga v Laškem pripravljamo že več kot pet desetletij z množičnim obiskom domačinov z Laškega ter naših bivših zaposlenih, je najlepši dokaz za to.

Z nekaj primeri sem v tem kratkem uvodu poskušal ilustrirati našo usmerjenost k trajnostnemu razvoju. V Skupini Laško smo prepričani, da bo prihajajoča sprememba lastniške strukture samo še okrepila našo skrb za trajnostni razvoj. V samem poročilu je podrobno zajetih še veliko več aktivnosti in vredno ga je prebrati.

mag. Dušan Zorko
predsednik uprave
Pivovarne Laško, d. d.

TRAJNOSTNO POROČANJE

POROČILO O TRAJNOSTNEM RAZVOJU SKUPINE LAŠKO JE INTEGRALNI DEL NAŠIH TRAJNOSTNIH AKTIVNOSTI.

Temelji na trajnostni strategiji skupine in njeni implementaciji. Zrcali odnose z našimi ključnimi deležniki, ki smo jih prepoznali glede na izražene interese obeh strani.

Za strateško načrtovanje in upravljanje s trajnostnim razvojem v Skupini Laško je odgovorna uprava. Z vsako izmed ključnih skupin deležnikov imamo korektne in poglobljene odnose, ki jih vzdržujemo preko dvostranskih komunikacijskih kanalov in jih nadgrajujemo v skladu s potrebami. Eno izmed pomembnih orodij komuniciranja s ključnimi deležniki je tudi trajnostno poročilo Skupine Laško.

Trajnostno poročilo Skupine Laško 2014 je prvo, ki smo ga pripravili. Poročilo zajema triletno obdobje, s poudarkom na letu 2014. Pripravili smo ga v skladu s smernicami GRI-4. Poročanje je transparentno in eksaktno glede na podatke, s katerimi v družbah Skupine Laško razpolagamo za Pivovarno Laško in Pivovarno Union.

PRI PRIPRAVI TRAJNOSTNEGA POROČILA SO SODELOVALE VSE SLUŽBE V OBEH PIVOVARNAH.

TRAJNOSTNO POROČILO JE PRVO PO VRSTI IN IMA ZNAČAJ TRILETNEGA POROČILA, VKLJUČENI SO PODATKI PIVOVARNE LAŠKO IN PIVOVARNE UNION.

S pripravo prvega poročila smo popisali stanje in pripravili osnovo za dolgoročne trajnostne stopinje, ki jih bomo delali v vse večji sinergiji med obema pivovarnama. Poročilo smo pripravili v dveh verzijah: v celovitem poročilu zajemamo podrobnejše kazalnike trajnostnega ravnanja in konkretne projekte na naši trajnostni poti, v povzetku poročila pa poročamo o bistvenih poudarkih naših trajnostnih kazalnikov. Obe verziji poročila sta širši javnosti dostopni na spletni strani Skupine Laško, v tiskani obliki in v digitalni obliki na USB ključkih.

KOMUNIKACIJSKI KANALI S STRATEŠKIMI DELEŽNIKI

ZAPOSLENI	interna izobraževanja, usposabljanja, interna orodja komuniciranja: internet, interni časopis, oglasne deske, dogodki za zaposlene
DOBAVITELJI	spletno mesto, osebni kontakti, presoje dobaviteljev, letno poročilo, trajnostno poročilo
KUPCI	spletno mesto Skupine Laško, spletno mesto Pivovarne Laško in Pivovarne Union, spletno mesto blagovnih znamk, družbena omrežja (Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Instagram), prodajna mesta (trgovci, gostinci), osebni kontakti, osebni ogledi pivovarne, osebni ogledi muzeja, druga komunikacijska orodja: nagradne igre in druge akcije, dogodki, naši in sponzorirani
DRUŽBENO OKOLJE	sponzorstva, donacije, humanitarne akcije, drugi družbeno odgovorni projekti, dogodki
ZAKONODAJALEC / POLITIČNA JAVNOST/ STROKOVNE JAVNOSTI	strokovne podlage v okviru strokovnih združenj, zbornic, forumov in participacija zaposlenih Skupine Laško
DELNIČARJI / FINANČNA JAVNOST	spletno mesto, letno poročilo, trajnostno poročilo, investitorske konference, osebna srečanja, skupščine, spletna stran Ljubljanske borze
RAZVOJNO RAZISKOVALNA SKUPNOST	raziskave, strokovni članki, diplomske, magistrske in doktorske naloge, simpoziji, forumi, strokovne konference, posvetovanja idr.
MEDIJI	sporočila za medije, novinarske konference, odgovori na novinarska vprašanja, briefingi

Pri izbiri vsebine trajnostnega poročila so ključni naslednji atributi: bistvenost, vključenost deležnikov in trajnostni kontekst. Pri podajanju vsebine so bili naši cilji uravnoteženost, primerljivost, točnost, jasnost in zanesljivost podatkov.

Na podlagi matrike ključnih deležnikov in strategije trajnostnega razvoja Skupine Laško smo opredelili bistvena interesna področja, ki najbolj vplivajo na naš trajnostni odtis. Pri tem so sodelovale vse službe obeh pivovarn.

V prihodnje bomo trajnostne kazalnike, s katerimi merimo naše delovanje na trajnostni poti, sistematično širili in s tem pridobili dodatne vzvode dolgoročnega upravljanja trajnostnega razvoja na novih področjih, kar je tudi naš strateški cilj.

Ker svoje trajnostno ravnanje razumemo v skladu s filozofijo življenjskega kroga (LCA), so med ključnimi kazalniki našega trajnostnega delovanja tudi taki, ki sodijo na področje naših dobaviteljev in naših kupcev. S tem trendom širjenja trajnostnega vpliva bomo v prihodnje nadaljevali, saj s svojim trajnostnim ravnanjem postopoma vplivamo na trajnostno preobrazbo širše družbe.

MATRIKA STRATEŠKIH DELEŽNIKOV

Skupina Laško vzpostavlja in razvija trajnostne odnose s številnimi deležniki. V svoji strategiji trajnostnega razvoja je kot bistvene opredelila naslednje strateške deležnike.

O SKUPINI LAŠKO

SKUPINO LAŠKO
NA DAN 31. 12. 2014
POLEG MATIČNE DRUŽBE
PIVOVARNE LAŠKO, D. D.,
SESTAVLJAJO ŠE
ODVISNE DRUŽBE:
PIVOVARNA UNION, D. D.,
LJUBLJANA, JADRANSKA
PIVOVARA – SPLIT, D. D.,
IN VITAL MESTINJE, D. O. O.

Skupino poleg proizvajalcev pijač dopolnjuje še

- družba Delo, časopisno in založniško podjetje, d. d., Ljubljana,
- z odvisno družbo Izberi, d. o. o., Ljubljana,
- ter družbe Laško Grupa d. o. o., Sarajevo,
- Firma Del, d. o. o., Laško in
- Laško Grupa, d. o. o., Zagreb.

PIVOVARNA
LAŠKO
1825

PIVOVARNA LAŠKO, D. D.

PIVOVARNA UNION, D. D.

NAJPOMEMBNEJŠE VREDNOTE SKUPINE LAŠKO SO:

ZNANJE

PODJETNOST

PARTNERSTVO

ODGOVORNOST

SPOŠTOVANJE

SKRB ZA OKOLJE

Vizija Skupine Laško je postati vodilni, trajnostno odgovorni regionalni proizvajalec piva in brezalkoholnih pijač. Do 2025 bomo z našimi znamkami postali eden od treh vodilnih proizvajalcev piva in brezalkoholnih pijač v jugovzhodni Evropi.

Poslanstvo Skupine Laško je ustvarjanje blagovnih znamk, učinkovito, odgovorno in okolju prijazno poslovanje z dodano vrednostjo za naše kupce in lastnike, s čimer stremimo k doseganju vrhunskih poslovnih rezultatov. Na osnovi teh vrednot udeležujemo svoje usmeritve s premišljenimi strategijami na področjih trajnostnega razvoja, trženja in razvoja ponudbe, organizacije in upravljanja s kadri, tehnološkega razvoja, upravljanja s finančnimi viri in pozitivnim odnosom do širše družbe.

Trajnostno poročilo 2014 vsebuje podatke za Pivovarno Laško in Pivovarno Union.

VIZIJA SKUPINE LAŠKO JE POSTATI EDEN IZMED TREH VODILNIH PROIZVAJALCEV PIVA IN BREZALKOHOLNIH PIJAČ V JUGOVZHODNI EVROPI.

VODSTVO SKUPINE LAŠKO

Upravo družbe sestavljajo štirje člani, in sicer:

MAG. DUŠAN ZORKO
predsednik uprave,

MIRJAM HOČEVAR
članica uprave, odgovorna za finance,

MARJETA ZEVIK
članica uprave, odgovorna za pravno, kadrovsko in splošno področje,

MATEJ OSET
član uprave, odgovoren za proizvodno-tehnično področje.

SEDEŽ PIVOVARNE LAŠKO IN PIVOVARNE UNION

PIVOVARNA LAŠKO D. D.
Trubarjeva 28
3270 Laško

PIVOVARNA UNION D. D.
Pivovarniška ulica 2
1000 Ljubljana

DEJAVNOSTI

Ključna aktivnost Skupine Laško je proizvodnja piva in brezalkoholnih pijač (vod, ledenih čajev in drugih negaziranih sadnih pijač). Union in Laško sta ključni znamki piva, na katerih slonijo podznamke, kot so Pils, Radler, Club itd. V segmentu vod sta ključni znamki Oda in Zala, Sola je nosilna znamka brezalkoholnih pijač. Vode z dodatkom pa so vodilne v svojem segmentu.

V Skupini Laško bomo v prihodnjem obdobju največ pozornosti namenjali razvoju in vlaganju v lastne blagovne znamke, krepitev njihovih tržnih položajev in trajnostnih odnosov z vsemi strateškimi deležniki.

MAG. DUŠAN ZORKO

predsednik uprave

MARJETA ZEVIK

članica uprave,
odgovorna za pravno, kadrovsko in splošno področje

MIRJAM HOČEVAR

članica uprave,
odgovorna za finance

MATEJ OSET

član uprave,
odgovoren za proizvodno-tehnično področje

PRODUKтни SEGMENTI

Pivo	Svetlo pivo, temno pivo, pivo z dodatki in specialna piva, brezalkoholno pivo
Voda in vode z dodatki	Izvirske vode, vode z dodatki
Brezalkoholne pijače	Sokovi, nektarji, sadne pijače, ledeni čaji, energijske pijače, gazirane pijače, športni napitki in sirupi

BLAGOVNE ZNAMKE PIVOVARNE LAŠKO

BLAGOVNE ZNAMKE PIVOVARNE UNION

POSLOVNI REZULTATI

Prihodki od prodaje in dobiček Skupine Laško v letu 2014 odražajo zahtevne gospodarske razmere, predvsem na domačem trgu, deloma pa tudi na najpomembnejših trgih v regiji.

Padcu potrošnje pijač kot posledici dolgotrajne gospodarske krize je botrovalo tudi slabo vreme v celotni regiji v času glavne prodajne sezone pijač. Kljub vsem dejavnikom smo v Skupini Laško zadovoljni s poslovnim rezultatom ob koncu leta. Naše najpomembnejše blagovne znamke ohranjajo vodilni tržni položaj na domačem trgu, prodornejši prodajni nastop zadnjih let na najpomembnejših tujih trgih pa nam omogoča, da na nekaterih položaj naših blagovnih znamk tudi krepimo.

GRAF 1 PRIHODKI OD PRODAJE IN DOBIČEK IZ POSLOVANJA Z AMORTIZACIJO (EBITDA) V MILIJON EUR

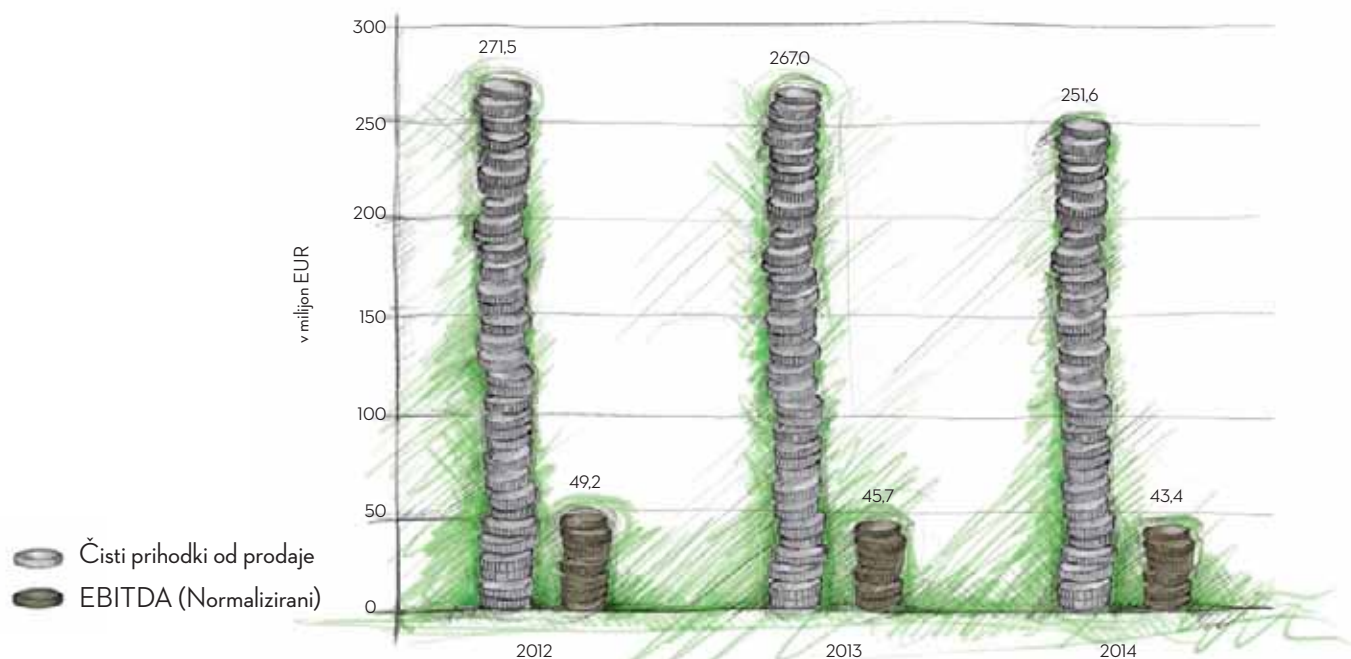

TABELA 1 KOLIČINSKA PRODAJA SKUPINE LAŠKO NA SLOVENSKEM TRGU IN TRGIH IZVEN SLOVENIJE

	PRODAJA 2014 [v hl]	INDEKS 2014/2013	INDEKS 2014/PLAN 2014
Pivo	2.191.119	104,8	101,7
Voda	1.016.491	95,6	93,5
Brezalkohol	533.404	96,4	97,4
Skupaj	3.741.014	100,9	98,7

Opomba: Podatki o količinski realizaciji Skupine Laško za obdobje januar–december 2014 in 2013 niso primerljivi, ker je Pivovarna Union, d. d., v juliju 2014 odprodala družbo Birra Peja, Sh. a. Zaradi primerljivosti podatkov smo zato za družbo Birra Peja, Sh. a., prikazali samo podatke za obdobje januar–junij. V tabeli so prikazane prodane konsolidirane količine piva, kjer je upoštevana razlika med prodajo v cisternah obeh pivovarn in prodajo plastenk, ki jih Laško Grupa Hrvaška napolni iz teh količin v cisternah.

CILJNI TRG

Skupina Laško posluje na srednjeevropskem trgu. Domači trg je Slovenija, med ključne strateške trge pa prištevamo Italijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Kosovo ter (potencialno) Srbijo. Nastopamo tudi na drugih mednarodnih trgih, vendar zaenkrat v omejenem obsegu.

V Strategiji razvoja Skupine Laško do leta 2019 smo opredelili tri skupine trgov po njihovi pomembnosti.

Slovenija ostaja za Skupino Laško najpomembnejši trg. Delež prodaje bo obsegal dobrih 70%. Kljub veliki pomembnosti slovenskega trga bomo nekoliko zmanjšali odvisnost od domačega trga (za približno 4%). Ključni tuji trgi bodo štirje, in sicer Italija, Hrvaška, Bosna in Hercegovina ter Kosovo. Na teh trgih bo Skupina Laško ustvarila 23% celotne prodaje. Na drugih trgih bo ustvarila približno 5% celotne prodaje.

IZZIVI PIVOVARSKÉ INDUSTRIJE IN TRGA PIJAČ

Pivovarska industrija je na globalnem trgu zrela industrija, kar pomeni, da velikost tradicionalnih trgov stagnira, na trgih v razvoju pa je močna konkurenca. Pritiski na cene so vse močnejši zaradi vstopa nizkocenovnih znamk piva in prestrukturiranja trga konzumacije, ki se iz bolj dobičkonosne horece premika v manj dobičkonosno trgovino.

Globalna ekonomska kriza, ki se je začela konec leta 2008, je močno prizadela industrijo pijač in pomembno spremenila gospodarsko okolje v Evropi, v katerem deluje Skupina Laško.

Trgi piva v Evropi imajo naslednje skupne lastnosti:

- Del potrošnje se od piva odmika k vinu in žganim pijačam, del pa od srednjecenovnih znamk k nižjecenovnim izdelkom, kar vpliva na zmanjševanje vrednosti celotnega trga.
- Trgovina in horeca imata trend konsolidacije, kar pomeni, da imajo ključni kupci vse večjo pogajalsko moč. Potrošnja se počasi prestrukturira iz horece k trgovini, kjer je dobičkonosnost manjša, in pomeni dodaten pritisk na pogajalsko moč proizvajalcev.
- Dobavitelji širijo svoje portfelje, zato se njihova pogajalska moč večja. Cene surovin so zelo nestabilne in predstavljajo le delno obvladljiva tveganja (vplivi vremena, pogoji ob žetvi idr.).
- Za konkurenco na trgih, ki stagnirajo, je značilno povečanje aktivnosti na njihovem domačem trgu za ohranitev prodaje in bolj agresivno širjenje v tujino. Tako se povečujejo marketinški vložki, znižujejo cene in povečuje intenzivnost v razvoju.

Z vidika lansiranja novih izdelkov je trg pijač postal zelo dinamičen, saj se je v letih 2010-2013 število novih brezalkoholnih pijač povečalo za 70%, vseh pijač pa za približno 40%. Inovacij je več, imajo pa krajšo življenjsko dobo in dosegajo manjši skupni prihodek in dobiček kot pred leti. Razvoj novih izdelkov je pomemben z dveh vidikov: po eni strani z novimi izdelki nadomeščamo upad prodaje tistih, ki so na koncu svojega življenjskega cikla, po drugi pa s konstantno prisotnostjo krovne znamke v komunikaciji in aktivnostih na prodajnem mestu, stabiliziramo in krepimo moč znamke.

Razvoj pijač gre v smeri zdravja in mešanice tako okusov kot vrst pijač. V strategiji razvoja iščemo možnosti, ki sledijo željam in potrebam kupcev in ne zahtevajo večjih tehnoloških vlaganj.

V letu 2015 se bomo v Skupini Laško osredotočili na nove okuse mešanic piv, trendovsko in specialno pivo, vode z okusi z manj ali nič sladkorja in nove, bolj zdrave koncepte ledenih čajev.

V LETU 2015 SE BOMO V SKUPINI LAŠKO OSREDOTOČILI NA NOVE OKUSE MEŠANIC PIV, TRENDOVSKO IN SPECIALNO PIVO, VODE Z OKUSI Z MANJ ALI NIČ SLADKORJA IN NOVE, BOLJ ZDRAVE KONCEPTE LEDENIH ČAJEV.

ČLANSTVO V STROKOVNIH IN STANOVSKIH ORGANIZACIJAH

Skupina Laško je dejavna v številnih strokovnih in stanovskih združenjih.

- Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij
- Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, Združenje proizvajalcev pijač SEBAP
- Trgovinska zbornica Slovenije, Komisija za embalažo
- Odbor za kakovost in označevanje živil
- Odbor za varnost živil
- Združenje polnilcev embaliranih vod Slovenije
- Slovensko mikrobiološko društvo
- Združenje pivovarn Slovenije, član evropskega združenja Brewers of Europe
- Društvo za marketing Slovenije

Aktivni smo v Slovenski oglaševalski zbornici, v Društvu računovodskih in finančnih delavcev in v delovni skupini za pripravo zavez industrije na področju prehrane in zdravja.

TRAJNOSTNI IZZIVI IN STRATEGIJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

V skoraj 200-letni tradiciji pivovarstva v Sloveniji smo se naučili vzpostavljati, ohranjati in razvijati dvostranske odnose odgovornosti, spoštovanja in visoko etičnih vrednot, ki so nam omogočili preživetje in razvoj kljub večkrat razburljivim okoliščinam. V zadnjih desetletjih temu rečemo trajnostni razvoj, ki nosi v sebi elemente krožnega gospodarstva. Kot največji pivovarji v Sloveniji igramo osrednjo vlogo na trgu s področja trajnostnega razvoja in prevzemamo številne pobude na prehodu v širšo trajnostno družbo.

V Skupini Laško v svoji strategiji trajnostnega razvoja odgovarjamo na številne izzive sodobnega časa. Ohranjanje kakovostnih virov, s katerimi nas je obdarila narava, je ena naših osnovnih zavez. Vodni viri so naša vez z življenjem, zato smo nanje pozorni v celotnem vodnem krogu. Smo koncesionar za vodooskrbo v Laškem, smo porabnik vode pri proizvodnji naših izdelkov, embalirano vodo tržimo kot izdelek, hkrati skrbimo za čiščenje odpadne vode. Ta vodni krog je področje nenehne optimizacije, zato je najvišja prioriteta naše strateške trajnostne zaveze.

Podnebne spremembe s svojimi velikimi nihanjem v temperaturi, v poplavnih in sušnih obdobjih, nas dodatno opominjajo, kako je potrebno z viri ravnati sistematično in dolgoročno odgovorno. Zato naša strategija na tem področju zahteva odločne korake s področja zmanjševanja rabe virov, odkrivanja novih kakovostnih vodnih virov, vzdrževanja kakovostnih vodovodnih sistemov in nenehne vgradnje najboljših dostopnih tehnologij. Ob tem je ključno skrbeti za bogastvo biodiverzitete na vodnogospodarskih območjih, ki so v našem upravljanju in širše.

KOT NAJVEČJI PIVOVARJI V SLOVENIJI IGRAMO OSREDNJO VLOGO NA TRGU S PODROČJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA IN PREVZEMAMO ŠTEVILNE POBUDE NA PREHODU V ŠIRŠO TRAJNOSTNO DRUŽBO.

VODNI KROG JE PODROČJE NENEHNE OPTIMIZACIJE, ZATO JE NAJVIŠJA PRIORITETA NAŠE STRATEŠKE TRAJNOSTNE ZAVEZE.

Kot proizvajalec piva in brezalkoholnih pijač, za katere potrebujemo kmetijske pridelke, smo se zavezali k spodbujanju sonaravne kmetijske pridelave.

S svojo trajnostno dobavno politiko smo začrtali smernice tistih trajnostnih zavez, ki jih morajo v vse večji meri upoštevati naši dobavitelji. Zavzemamo se za dolgoročno, trajnostno dobaviteljsko mrežo, ki ima v vseživljenjski analizi naših izdelkov kar najnižji okoljski odtis. To pomeni, da dajemo prednost lokalnemu dobaviteljstvu, seveda ob upoštevanju vseh drugih meril kakovosti, zanesljivosti in cenovne ustreznosti.

Strateški vir pa ni le voda, ampak tudi vse druge surovine, ki jih uporabljamo. Zato odpadne surovine ne preimenujemo kar tako v odpadke, ampak jim z lastnim znanjem in v sodelovanju z razvojno-raziskovalnimi inštitucijami v vse večji meri skušamo poiskati novo življenje kot vir. V prihodnje bomo smelo nadaljevali z nižanjem uporabe primarnih surovin. Nadaljevali bomo z implementacijo najboljših razpoložljivih tehnologij, tudi s področja okoljevarstva. Vse to bo zagotavljalo nastanek kar se da majhnih količin odpadkov. Kjer je možno in primerno bomo vgrajevali kakovostne reciklirane ali druge okolju prijazne surovine. V vse večji meri bomo pri razvoju izdelkov upoštevali ekodizajn, saj na portfelj blagovnih znamk in izdelkov gledamo v luči vseživljenjskega cikla.

KOT PROIZVAJALEC PIVA
IN BREZALKOHOLNIH PIJAČ,
ZA KATERE POTREBUJEMO
KMETIJSKE PRIDELKE, SMO SE
ZAVEZALI K SPodbujanju
SONARAVNE KMETIJSKE
PRIDELAVE.

V OKVIRU ENERGETSKEGA
MENEDŽMENTA UPRAVLJAMO
Z RABO ENERGIJE. IMAMO
AMBICIOZNE NAČRTE S
PODROČIJ UČINKOVITE RABE
ENERGIJE IN VIŠANJA DELEŽA
OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE.

Zavedamo se energetskega izziva tako z vidika ranljivosti dobave, nihanja cen, kakor tudi okoljskega odtisa rabe energije. V okviru energetskega menedžmenta upravljamo z rabo energije, saj imamo ambiciozne načrte s področij učinkovite rabe energije in višanja deleža obnovljivih virov energije. Pri tem kot energetski vir uspešno uporabljamo surovinske vire iz naše proizvodnje, ki bi sicer imele status odpadka. To je dober primer implementacije naše filozofije krožnega gospodarstva znotraj naše skupine.

Kot lokalni proizvajalec se zavedamo prednosti domačega terena, saj lahko naše kupce kakovostno in fleksibilno oskrbujemo z nizkim okoljskim odtisom. Logistične poti nenehno analiziramo in optimiziramo. Nadaljnji koraki optimizacije zahtevajo postopno, a smelo višanje tržnega deleža steklene povratne embalaže piva. V tej smeri sistematično ozaveščamo kupce, ki zaradi priročnosti dajejo prednost nakupu piva v pločevinkah.

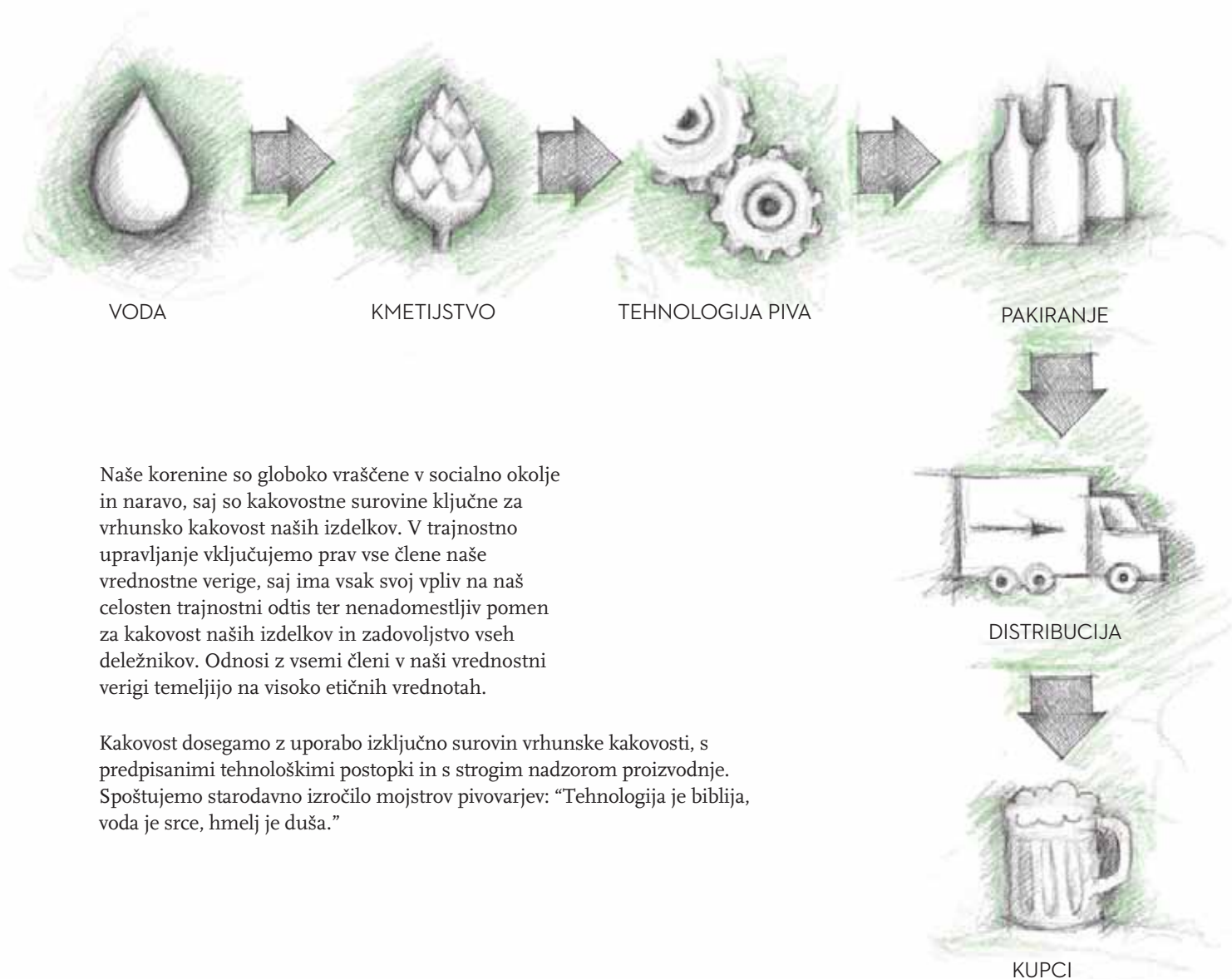
Tudi sicer je naša dolžnost kot največjega lokalnega pivovarja in proizvajalca brezalkoholnih pijač, ki je zavezan k trajnostnemu razvoju, da nenehno komuniciramo s kupci tako z vidika okolju prijaznih nakupnih vzorcev, popotrošnih vedenjskih vzorcev, kot tudi skrbi za lastno zdravje. Smo trajnostni zaveznik kupcev, saj jim s široko paleto izdelkov in razvojem novih ponujamo kakovostno, zdravo in dostopno izbiro. Kupce ozaveščamo tudi na področju odgovornega pitja in z različnimi akcijami prispevamo k dvigu kulture pitja piva.

Prav tako smo dejaven sogovornik pri iskanju dolgoročno korektnih rešitev na zakonodajnem področju, ki dajejo domačim podjetjem konkurenčne pogoje na mednarodnem trgu.

Slovenija je trenutno na petem mestu po višini trošarin na pivo med državami v Evropski uniji, pred njo so le Finska, Velika Britanija, Švedska in Irska. Skupina Laško tradicionalno pušča globoke sledi družbene odgovornosti zlasti na področju kulture, športa in zdravega načina življenja v širšem okolju. To je naša dolgoročna zaveza, saj si prizadevamo na vseh ravneh in področjih delovanja graditi partnerske odnose, ki temeljijo na visokih etičnih standardih.

NAŠA VREDNOSTNA VERIGA

TRAJNOSTNE ODOSE SPOŠTOVANJA IN ZAUPANJA
MED VSEMI DELEŽNIKI V NAŠI VREDNOSTNI VERIGI
POTRJUJETA 190-LETNA TRADICIJA PIVOVARSTVA
V LAŠKEM IN 150-LETNICA V LJUBLJANI.

Naše korenine so globoko vraščene v socialno okolje in naravo, saj so kakovostne surovine ključne za vrhunsko kakovost naših izdelkov. V trajnostno upravljanje vključujemo prav vse člene naše vrednostne verige, saj ima vsak svoj vpliv na naš celosten trajnostni odtis ter nenadomestljiv pomen za kakovost naših izdelkov in zadovoljstvo vseh deležnikov. Odnosi z vsemi členi v naši vrednostni verigi temeljijo na visoko etičnih vrednotah.

Kakovost dosegamo z uporabo izključno surovin vrhunske kakovosti, s predpisanimi tehnološkimi postopki in s strogim nadzorom proizvodnje. Spoštujemo starodavno izročilo mojstrov pivovarjev: "Tehnologija je biblija, voda je srce, hmelj je duša."

VODNI VIRI

VODA je ključnega pomena za karakter in kakovost piva. V Laškem voda prihaja iz okoliških hribov in slovi po vrhunski kvaliteti. Je mikrobiološko neoporečna, kristalno čista in ima nizko vsebnost karbonatov. To daje laškemu pivu vseh vrst poseben in izrazit okus. Ohranjanje njenih naravnih lastnosti je ena naših temeljnih zavez. V Pivovarni Union izvirsko vodo črpamo iz lastnih vodnjakov iz izvira na območju pivovarne v Ljubljani. Voda je z nepropustnimi plastmi kamenin zaščiten pred vplivi s površja. Vsebuje malo mineralov in je nevtralnega okusa.

KMETIJSTVO

Naša trajnostna politika nabave temelji na ohranjanju naravnih virov, sonaravnem kmetijstvu in gensko nespremenjenih živilih. Prizadevamo si za lokalno nabavo na vseh segmentih, kjer je to mogoče, zato smo ponosni na častljivo tradicijo slovenskega hmeljarstva.

SLAD je osnovna surovina za izdelavo piva, saj je poleg vode količinsko najbolj udeležen. Dobimo ga s kaljenjem ječmena. Za izdelavo slada se uporablja predvsem dvoredni jari ječmen. S kaljenjem se v ječmenovem zrnju aktivira že obstoječe encime in ustvari nove, ki so glavni akterji v procesu varjenja piva. Različne vrste piva varimo z različnimi vrstami slada (svetli, karamelni, barvni idr.). V zadnjem času, ko se išče nove trende in smeri pivovarstva, se uporablja "slad" iz drugih žit, kot so na primer ajda in ostala brezglutenska žita. V Pivovarni Laško smo leta 2000 zaprli zadnjo sladarno v Sloveniji. Sladarsko znanje in tradicijo zdaj uporabljamo pri skrbni izbiri slada evropskih dobaviteljev.

HMELJ daje pivu značilno prijetno aromo in osvežilno grenkobo. Kot pivska začimba pridejo v poštev samo neoplojeni ženski cvetovi. Uporabljamo izključno najkakovostnejši slovenski hmelj svetovno znanih sort, pri nekaterih novih vrstah piva pa v recepture dodajamo tudi zanimive, skrbno preverjene in izbrane uvožene vrste hmelja.

PIVSKI KVAS je nujno potreben za potek alkoholnega vrenja. Uporabljamo kvasovke spodnjega vrenja oziroma kvasovke tipa lager (*Saccharomyces pastorianus*).

SRCE PROIZVODNJE
JE VARILNICA.

TEHNOLOGIJA PIVA

Vsako naše pivo ima natančno in skrbno predpisano pot varjenja, prek alkoholnega vrenja, zorenja do polnjenja. Naša tradicionalna receptura je – nič hitenja in pospeševanja, nič skrajševanja postopkov varjenja, alkoholnega vrenja in zorenja. Naše pivo zori najmanj tri tedne.

Srce proizvodnje je varilnica, kjer pripravimo hmeljeno pivino. Z varjenjem dosegamo optimalne pogoje za delovanje encimov, pripravimo osnovo oziroma hrano za delovanje kvasovk in določimo končni profil piva. Varjenje poteka v več fazah: drozganje, precejanje, kuhanje sladice s hmeljem, bistenje oziroma sedimentacija in hlajenje. Za končen izdelek so potrebni še trije procesi: alkoholno vrenje, zorenje in filtracija. Slednja je zelo pomembna, saj ne uporabljamo konzervansov ali katerih drugih dodatkov. Pivo nato prečrpamo v tlačne tanke, kjer čaka na polnjenje.

Preden gre pivo od nas h kupcu, ga čakajo še naslednji postopki: pasterizacija, polnjenje, pakiranje in skladiščenje. Edini postopek za zaščito piva, ki je povsem naraven, je toplotna obdelava. Pasterizacija je za podaljšanje roka uporabnosti ključna, kar je zelo pomembno za uporabniško izkušnjo. Glede na vrsto embalaže izbiramo med pasterizacijo pred polnjenjem (povratna embalaža) in pasterizacijo po polnjenju (nepovratna embalaža).

PAKIRANJE

S polnilnimi linijami pivo napolnimo v čisto primarno embalažo: steklenice, pločevinke, sodi, plastenke. Polnjenje poteka pod strogim nadzorom, zato sta prvotni okus in kakovost zagotovljena. Sledi pakiranje v sekundarno embalažo (zaboji, kartoni, zloženke in folije) in zlaganje na palete, ki se najprej skladiščijo v pivovarni, nato v zunanjih skladiščih – vse do trgovskih in gostinskih skladišč.

DISTRIBUCIJA

Bližina naših prodajnih trgov in kar se da optimalna razporeditev naših distribucijskih centrov, nam omogočata hiter in fleksibilen transport naših izdelkov na prodajna mesta z okoljsko kar se da nizkim odtisom. Vsi v prodajni verigi zagotavljamo skrbno hrambo, saj je pivo občutljivo na sončno svetlobo in toploto ter velike temperaturne spremembe.

KUPCI

Naše kupce delimo na tri večje segmente: trgovce, gostince in končne potrošnike. Z vsakim izmed teh razvijamo trajnostne odnose.

TRAJNOSTNE TEHNOLOGIJE

TRAJNOSTNE TEHNOLOGIJE

Celostno upravljanje z okoljem	24
Zagotavljanje kakovosti	26
Voda kot vir	32
Raba energije	40
Pakiranje	48
Distribucija	60
Odpadna voda	62
Emisije	70
Odpadki	76

CELOSTNO UPRAVLJANJE Z OKOLJEM

V SKUPINI LAŠKO SE ZAVEDAMO SVOJE
GLOBOKE POVEZANOSTI Z NARAVNIM IN
DRUŽBENIM OKOLJEM, ZATO VSE SVOJE
PROCESE ODGOVORNO UPRAVLJAMO V
KONTEKSTU CELOTNE VREDNOSTNE VERIGE.

Obe pivovarni imata okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje, proizvodnjo živil, obdelavo in predelavo surovin rastlinskega izvora. V skladu z zakonodajo izvajamo potrebne meritve in monitoringe ter skrbimo, da okolja na nobenem področju ne obremenjujemo nad dovoljeno mero. Še več. Skladno z našimi trajnostnimi vrednotami se trudimo, da svoj okoljski odtis sistematično zmanjšujemo.

V tabeli 2 prikazujemo področja našega upravljanja z okoljem.

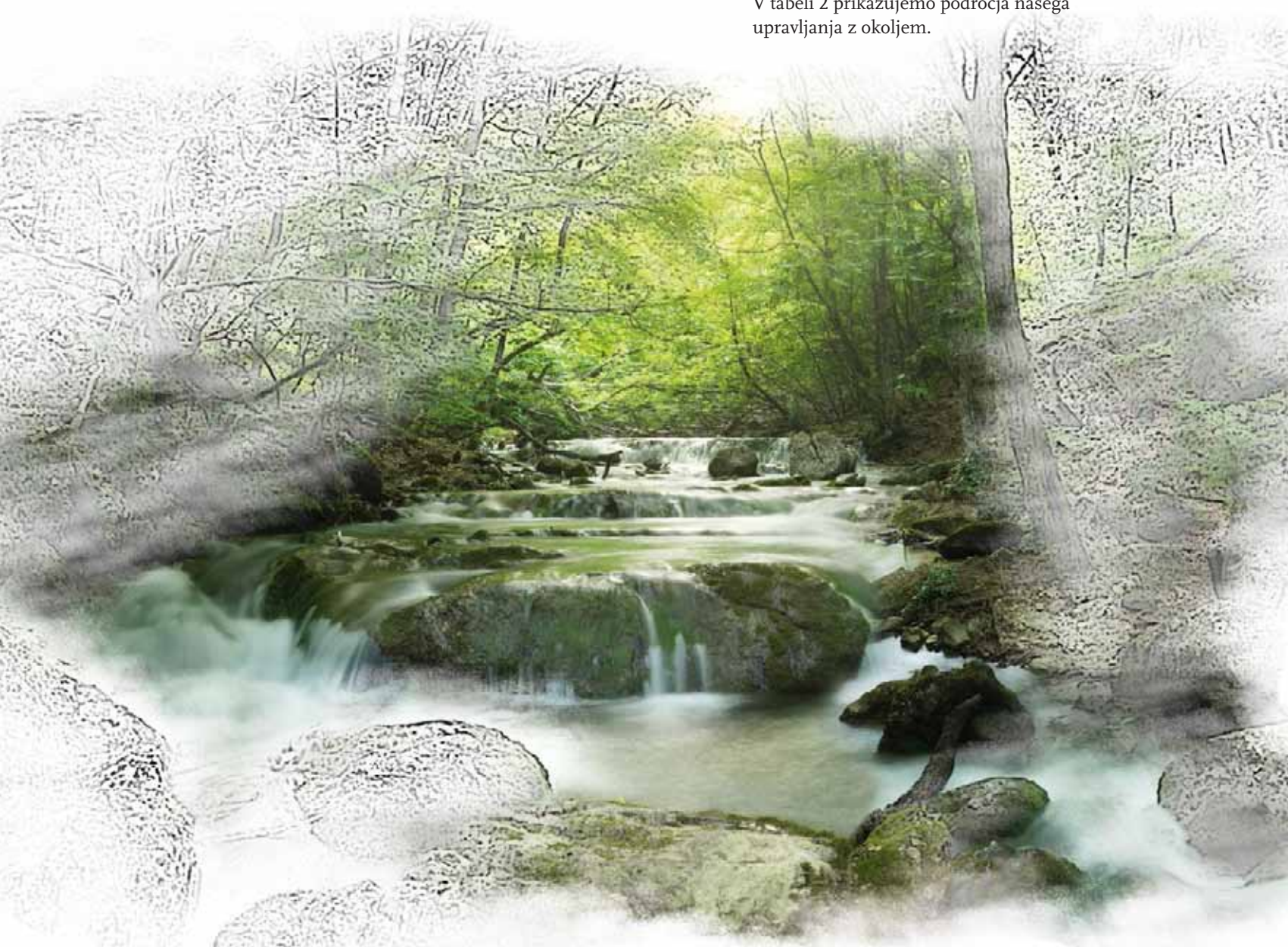

TABELA 2 PODROČJA UPRAVLJANJA Z OKOLJEM V SKUPINI LAŠKO

AKTIVNOST	DOKUMENT/ZAPIS	PERIODA PIVOVARNA UNION	PERIODA PIVOVARNA LAŠKO
KAKOVOST PODTALNICE IN PITNE VODE			
Izvajanje zunanjih meritev kakovosti podtalnice	Poročilo o kakovosti podtalnice	1-krat mesečno	Izvajanje ni potrebno, ker ne uporabljamo podtalnice
Izvajanje zunanjih meritev kakovosti pitne vode iz lastnega zajetja – podtalnice	Poročilo o kakovosti pitne vode	4-krat letno	Izvajanje ni potrebno, ker ne uporabljamo podtalnice
Izvajanje zunanjih meritev kakovosti pitne vode iz vodovodnega sistema v pivovarni	Poročilo o kakovosti pitne vode	12-krat letno	6-krat letno
ODPADNA VODA			
Izvajanje zunanjega monitoringa odpadnih voda	Poročilo o obratovalnem monitoringu voda	12-krat letno	6-krat letno
Izvajanje internega monitoringa odpadnih voda in trajnih meritev za parametre: pretok, pH in T	Elektronski zapis – pH, T	Stalno	Stalno
EMISIJE V OZRAČJE			
Izvajanje meritev dimnih plinov iz kurilnih naprav	Poročilo o monitoringu emisij dimnih plinov v ozračje	1-krat na 3 leta	1-krat na 3 leta
Monitoring emisij v ozračje iz tehnoloških virov onesnaževanja iz proizvodnje piva po OVD	Poročilo o meritvah emisij v ozračje	1-krat na 3 leta	1-krat na 3 leta
Monitoring emisij toplogrednih plinov	Poročilo o monitoringu emisij toplogrednih plinov	1-krat letno	1-krat letno
EMISIJE HRUPA V OKOLICO			
Izvajanje meritev emisij hrupa v okolico lokacije	Poročilo o emisijah hrupa v okolico	1-krat na 3 leta	1-krat na 3 leta
SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE			
Izvajanje obratovalnega monitoringa svetlobnega onesnaževanja	Poročilo o svetlobnem onesnaževanju	Skladno s predpisi	Izvajanje ni potrebno zaradi inštalirane moči pod mejno vrednostjo
EMBALAŽA IN ODPADNA EMBALAŽA			
Poročilo družbi za ravnanje z odpadno embalažo	Poročilo o količinah embalaže, dane na slovenski trg	Kvartalno	Kvartalno
Poročanje FURS o količinah embalaže, dane na trg	Poročilo o količinah embalaže, dane na slovenski trg	Kvartalno	Kvartalno
ELEKTRIČNA IN ELEKTRONSKA OPREMA			
Poročanje FURS o količinah EE opreme, dane na trg	Poročilo o količinah EE opreme, dane na slovenski trg	Kvartalno	Polletno

ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

KAKOVOST JE KLJUČNA NA VSEH RAVNEH NAŠEGA DELOVANJA, ZATO JI NAMENJAMO NAJVEČJO POZORNOST.

Pivovarna Laško, d. d., in Pivovarna Union, d. d., delujeta v skladu s sistemom vodenja kakovosti ISO 9001, sistemom ravnanja z okoljem ISO 14001 in HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point, tj. analiza tveganja in ugotavljanja kritičnih kontrolnih točk). Pivovarna Union deluje tudi v skladu s standardom IFS (International Featured Standards), ki je mednarodni standard za ocenjevanje dobaviteljev. Za Pivovarno Laško smo v procesu pridobivanja standarda IFS.

V letu 2014 je v Skupini Laško izvajanje notranjega nadzora kakovosti in varnosti potekalo skladno z zahtevami zakonodaje in internimi predpisi. Ob ugotovljenih odstopanjih smo izvajali ustrezne aktivnosti, s katerimi smo tveganja neustreznosti odstranili ali jih zmanjšali na sprejemljivo raven.

V letu 2014 smo imeli v Pivovarni Laško 52 degustacij, na katerih smo z vidika kakovosti poskusili in ocenili 486 piv. Tudi v Pivovarni Union so redno potekale degustacije piva in brezalkoholnih pijač, in sicer smo izvedli 174 pivskih in 47 degustacij brezalkoholnih pijač. Vsaka dva meseca smo imeli tudi testiranje degustatorjev v mednarodni primerjalni shemi Intertester.

Velik del sistema kontrole kakovosti predstavlja skrb za pitno vodo. V letu 2014 smo v Pivovarni Laško pregledali in dopolnili sistem zapisov in kontrole pitne vode za vseh 12 vodovodnih sistemov. V sklopu recertificiranja sistema HACCP za vodovod sta bili zabeleženi dve odstopanji, ki smo jih že odpravili. Večjih težav z zagotavljanjem ustrezne pitne vode kljub vremensko napornemu letu nismo imeli.

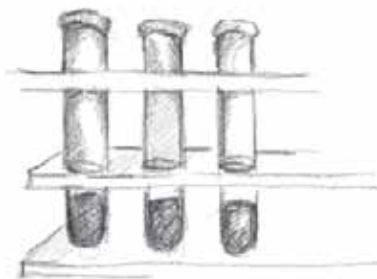
Z optimizacijskimi procesi v proizvodnji zmanjšujemo kalo. V Pivovarni Union je leta 2012 znašal 6,75%. V letu 2013 smo kalo v proizvodnji z optimizacijo šarž v filtraciji občutno zmanjšali, in sicer na 5,21%. V letu 2014 se je zaradi povečane stabilizacije piva (gre za vpliv letine ječmena oziroma slada) posledično zmanjšala šarža filtracije, zato se je kalo nekoliko povečal glede na leto 2013 (5,47%).

V Pivovarni Laško smo spremenili metodologijo izračuna kala v proizvodnji, zato podatki niso primerljivi. Cilj za leto 2015 je doseči kalo v obsegu 6,1%.

V Pivovarni Laško in Pivovarni Union smo v laboratorijih kontrole kakovosti uvedli kazalnike, ki merijo uspešnost laboratorija na različnih področjih medlaboratorijskih primerjav. Mikrobiološke in kemijske rezultate preverjamo z mednarodnimi primerjavami BAPS, MAPS, QWAS in QBS. Uspešnost v obeh pivovarnah je visoka: v Pivovarni Laško 97,1-odstotna, v Pivovarni Union pa 96-odstotna.

Veliko pozornost namenjamo preverjanju urejenosti v proizvodnji naših dobaviteljev in preverjanju kakovosti njihovih materialov. V letu 2014 so naši tehnologi, predstavniki kontrole kakovosti in nabave opravili še več pregledov dobaviteljev surovin in repromateriala kot v preteklih letih, saj želimo na ta način preventivno zmanjševati tveganja pri vhodnih materialih. Preventivno presojo smo opravili pri večini dobaviteljih, katerih proizvodi imajo pomemben vpliv na kvaliteto naših proizvodov. Rezultati presoje so bili skladni z našimi standardi kakovosti.

Visoka raven kakovosti naše dejavnosti nam omogoča, da se pri pregledih kakovosti v naših distribucijskih centrih ukvarjamo tudi s problemi, ki med procesom niso vidni, saj iščemo t. i. skrite napake.

273

KONTROLNIH DEGUSTACIJ V
LETU 2014.

REKLAMACIJE

V letu 2014 reklamacij z vidika varnosti izdelkov v Skupini Laško ni bilo. Istega leta smo v Pivovarni Laško začeli z enovitim in učinkovitim poročanjem o prejetih in pregledanih reklamacijah, ki prihajajo s trga. Z vidika kakovosti smo imeli dva primera količinsko večjih reklamacij. Vzrok za reklamacijo (starost opreme) se bo odpravil leta 2015 z zagonom nove linije. V nobenem primeru ni bilo potrebno umakniti izdelkov s trga, smo pa uvedli ustrezne preventivne in korektivne ukrepe. Na letnem nivoju smo v Pivovarni Laško z vidika kakovosti kot upravičene reklamacije priznali 0,01 % letne prodane količine piva.

Tudi v Pivovarni Union v letu 2014 ni bilo večjih odstopanj glede reklamacij, saj smo kot upravičene reklamacije priznali pod 0,005 % letne prodane količine pijač.

REKLAMACIJ Z VIDIKA VARNOSTI
IZDELKOV NI BILO.

NAGRADE IN PRIZNANJA NAŠIH IZDELKOV

Vrhunskost blagovnih znamk Skupine Laško potrjujejo številne prestižne nagrade in priznanja, ki smo jih prejeli doma in v tujini. Zaupajo nam tako strokovnjaki, ki presojujejo kakovost izdelkov, kakor tudi potrošniki (trusted brand). Navajamo nagrade in priznanja v letih 2010-2014.

VRHUNSKOST BLAGOVNIH
ZNAMK SKUPINE LAŠKO
POTRJUJEJO ŠTEVILNE
PRESTIŽNE NAGRADE

VODA KOT VIR

VODA JE KLJUČEN DEL
NAŠIH PRODUKTOV IN
PROIZVODNEGA PROCESA.

ZATO SKRIBIMO ZA
CELOSTNO UPRAVLJANJE
VODNEGA KROGA.

Skrbimo za naše vodne vire.
Konstantno izvajamo nadzor nad
dotokom vode, ki jo črpamo za
polnjenje naravnih izvirskih vod in za
pivo. Nenehno optimiziramo uporabo
vode v proizvodnem procesu, hkrati pa
skrbimo za ustrezno ravnanje
z odpadnimi vodami.

PIVOVARNA LAŠKO JE KONCESIONAR ZA OSKRBO S PITNO VODO

V Pivovarni Laško smo od leta 1998 koncesionar vodooskrbe vodnih virov in javnega vodovoda v občini Laško. Naši temeljni nalogi kot upravljavca vodovodnega sistema sta zagotavljanje zdravstveno ustrezne pitne vode v zadostnih količinah ter nemotena in predvsem varna oskrba s pitno vodo. Ob našem prevzemu upravljanja vodovodnega omrežja je bilo na vodovod priključenih 1.530 odzemnih mest, sedaj jih je 3.076, kar je enkrat več. V letu 2013 smo s pitno vodo oskrbovali 9.414 prebivalcev občine Laško, kar je približno 70 odstotkov vseh prebivalcev občine.

V upravljanju imamo 12 vodovodnih sistemov (Laško, Huda Jama, Brezno, Trije Studenci, Rimske Toplice, Jurklošter, Polana, Šentrupert, Tovsto, Poreber, Šmohor, Zidani Most), ki se oskrbujejo z vodo iz devetih skupin zajetij (Borovke, Ogeče, Lurd, Jepihovec, Jožefa, Govce, Marinkov graben, Podmevškov graben, Babe). Voda se do uporabnikov pretaka preko 15 črpališč, 18 vodohranov in 107 jaškov. Količina vode, ki jo v Pivovarni Laško zagotavljamo preko vodovodnega sistema, je 87,62 l/s.

TABELA 3 KARAKTERISTIKE VODOVODNEGA SISTEMA V UPRAVLJANJU PIVOVARNE LAŠKO V LETIH 2013-2014

PORABA VODE IN VODNE IZGUBE	2013	2014
Avtorizirana poraba vode [m ³ /leto]	1.221.122	1.189.078
Vodne izgube* [m ³ /leto]	229.234	302.098
Skupaj vtok vode v vodovodni sistem	1.450.356	1.491.176

*Vključuje tudi neobračunano avtorizirano porabo [m³/leto]

V letu 2014 je bil skupen vtok vode v vodovodni sistem 1.491.176 m³, kar je za približno 2,7 odstotka več kot v letu 2013. Od tega je bilo približno 25 odstotkov vodnih izgub. Do izdaje vodnih dovoljenj smo vodne izgube ocenjevali, nakar smo jih začeli dejansko meriti. Na podlagi relevantnih posnetkov stanja smo sprejeli načrt za sistematično zmanjševanje vodnih izgub.

TABELA 4 SKUPNA KOLIČINA ODVZETE VODE IZ VODNIH VIROV PITNE VODE ZA JAVNI VODOVOD V OSKRBI PIVOVARNE LAŠKO V LETIH 2013-2014

	2013	2014
Skupna količina odvzete vode iz vodnih virov pitne vode za javni vodovod v oskrbi Pivovarne Laško [m ³ /leto]	1.512.657	1.491.176

TABELA 5 SKUPNA KOLIČINA PORABLJENE ELEKTRIČNE ENERGIJE PRI ČRPANJU VODE NA ČRPALIŠČIH V OSKRBI PIVOVARNE LAŠKO V LETIH 2013-2014

	2013	2014
Skupna količina porabljene električne energije pri črpanju vode na črpališčih v oskrbi Pivovarne Laško [kWh/leto]	164.030	154.458

Pri optimizaciji upravljanja vodovodnih sistemov skrbimo tudi za učinkovito rabo električne energije pri črpanju vode na črpališčih. V letu 2014 smo glede na leto poprej rabo električne energije znižali za skoraj 6 %.

Zagotavljanje kakovosti pitne vode je še posebej zahtevno takrat, ko pride do izrednih hidroloških razmer, kar se na območju reke Savinje, kjer leži občina Laško, pogosto dogaja. O kakovosti pitne vode ali o izrednih dogodkih uporabnike javnih vodovodov v občini Laško redno obveščamo.

Za sedem izvirov iz Lurda imamo vodno dovoljenje, ki se nanaša na rabo vode za tehnološke namene in koncesijo za proizvodnjo pijač. V letu 2014 smo pridobili tudi vodna dovoljenja za celotno rabo vode v tehnologiji.

PIVOVARNA UNION JE KONCESIONAR ZA ODVZEM PODZEMNE VODE

V Pivovarni Union smo koncesionar za odvzem podzemne vode iz štirih vodnih virov za stekleničenje in proizvodnjo pijač (V-3, V-4, V-6 in V-8).

Nahajajo se v urbanem območju mesta Ljubljane in zajemajo vodo spodnjega peščeno-prodnega vodonosnika, ki je ločen z neprepustno oviro od zgornjega vodonosnika in je tako varovan pred onesnaženjem s površja. Kakovost vode spremljamo tudi v širši okolici naših vodnih virov. V osmih opazovalnih vrtnah redno izvajamo meritve temperature, elektroprevodnosti in pH-vrednost. Načrpane količine podzemne vode iz vodnjakov Pivovarne Union prikazujemo v tabeli.

TABELA 6 NAČRPANE KOLIČINE PODZEMNE VODE
IZ VODNJAKOV PIVOVARNE UNION V-3, V-4, V-6 IN V-8 V LETIH 2013-2014

VODNJAK ZA ČRPANJE PODZEMNE VODE	KOLIČINA NAČRPANE PODZEMNE VODE			
	2013 [m ³]	2013 [%]	2014 [m ³]	2014 [%]
V-3	131.699	21	74.445	12
V-4	204.534	32	178.765	28
V-6	250.996	39	290.262	45
V-8	52.178	8	93.616	15
Skupaj	639.407	100	637.088	100

SKLADNOST VODE Z NORMATIVI

V Skupini Laško v skladu z zakonodajo izvajamo monitoringe voda. Kakovost pitne vode redno preverjamo v lastnih in zunanjih akreditiranih laboratorijih. Rezultati mikrobioloških preskušanj kažejo, da je voda skladna z normativi, ki jih mora izpolnjevati izvirna voda.

TABELA 7 ŠTEVILO OPRAVLJENIH ANALIZ V PIVOVARNI LAŠKO IN PIVOVARNI UNION V LETIH 2012-2014

	PIVOVARNA LAŠKO			PIVOVARNA UNION		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Mikrobiološke analize	947	941	1.121	284	256	265
Kemijske analize	524	510	520	48	48	48
Skupaj	1.471	1.451	1.641	332	304	313

TABELA 8 ŠTEVILO OPRAVLJENIH ANALIZ NACIONALNEGA LABORATORIJA ZA ZDRAVJE, OKOLJE IN HRANO (NLZOH) IN DRŽAVNEGA MONITORINGA V PIVOVARNI LAŠKO IN PIVOVARNI UNION V LETIH 2012-2014

	PIVOVARNA LAŠKO			PIVOVARNA UNION		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
NLZOH	62	66	66	7	11	9
Državni monitoring	27	27	27	1	1	1

OHHRANJANJE VODNIH VIROV

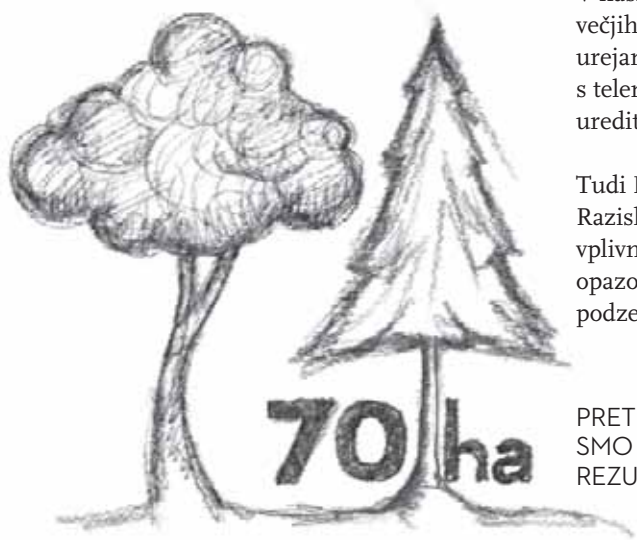
Čeprav je območje naših vodnih virov hidrološko ugodno, se zavedamo tveganja, ki ga prinašajo podnebne spremembe s hitro menjavo sušnih obdobj in poplav. Zato z raznimi ukrepi in investicijami skrbimo za ohranjanje vodnih virov, ki so pomembni ne samo za našo dejavnost, ampak tudi za oskrbo lokalne skupnosti s kakovostno pitno vodo.

Zajetja pitne vode za Pivovarno Laško ležijo v neokrnjeni naravi, s čimer imamo zagotovljeno kvaliteto osnovno surovino za naše pivo in izvirsko vodo. Ker bi se lahko ob ekstremnih sušah pojavili problemi, želimo povečati varnost oskrbe z vodo tako količinsko kot kakovostno. V sodelovanju z Geološkim zavodom Slovenije smo izvedli pregled večine območja občine Laško in določili možna območja za perspektivno izkoriščanje vodnih virov. Nove vire iščemo na nenaseljenih območjih in območjih, zaščiteneh z gozdom. V Pivovarni Laško smo odkupili preko 70 hektarjev pretežno gozdnih zemljišč, kjer smo izvedli poizkusne vrtine, ki so pokazale pozitivne rezultate in bodo vključene v sistem vodooskrbe. Kot koncesionar za izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo na območju občine Laško redno skrbimo za vzdrževanje obstoječih vodovodnih sistemov in za uvajanje novih ukrepov, ki so potrebni za kakovostno in učinkovito vodooskrbo.

V naslednjih letih bomo na vodovodnem sistemu v naši oskrbi izvedli nekaj večjih posegov oziroma projektov, kot so: novogradnja nekaterih vodovodov, urejanje telemetrije in GIS vodovoda, ureditev merilnih mest in povezava s telemetrijo, ureditev avtomatske dezinfekcije za vodovod Zidani Most, ureditev vodovarstvenih območij idr.

Tudi Pivovarna Union ima relativno visoko stopnjo varnosti vodnih virov. Raziskave namreč kažejo, da se dolgoročen trend nivojev podzemne vode na vplivnem območju vodnih virov Pivovarne Union ne spreminja veliko. Na vseh opazovalnih mestih je opazen zelo rahel trend zviševanja ali zniževanja nivojev podzemne vode, vendar na nizki statistični ravni zaupanja.

PRETEŽNO GOZDNIH ZEMLJIŠČ SMO ODKUPILI. NA TEH PODROČJIH SMO IZVEDLI POIZKUSNE VRTINE, KI SO POKAZALE POZITIVNE REZULTATE IN BODO VKLJUČENE V SISTEM VODOOSKRBE.

V naslednjih letih bomo na vodovodnem sistemu v naši oskrbi nadaljevali s pridobivanjem vodnih dovoljenj za vodne vire, ki jih upravljamo, tako da imamo sedaj dovoljenja za vse pomembne vodne vire. Z izdajo dovoljenj smo na zajetjih in določenih rezervoarjih izvedli nova merjenja pretokov. Vgradili smo merilno opremo, ki je preko GSM modemov povezana s centralnim nadzornim sistemom. To nam omogoča prenos podatkov in alarmov. Vodovodne sisteme upravljamo v skladu s sistemi ISO 9001, ISO 14001 in HACCAP.

PROJEKTI OHRANJANJA VODNIH VIROV SKUPINE LAŠKO

2010-2015 OBNOVA VODOHRANOV IN ZAJETIJ TER UREDITEV OKOLICE ZAJETIJ

PIVOVARNA LAŠKO

S sistemsko obnovo vodo hranov in zajetij ter z ureditvijo okolice zajetij smo poskrbeli za varnejšo vodooskrbo.

2012-2015 UREJANJE TELEMETRIJE NA SISTEMU VODOVODA

PIVOVARNA LAŠKO

S pomočjo telemetrije je v vsakem trenutku možen vpogled na želeno povezano lokacijo, možna so alarmiranja, vodooskrba je varna in še zanesljivejša.

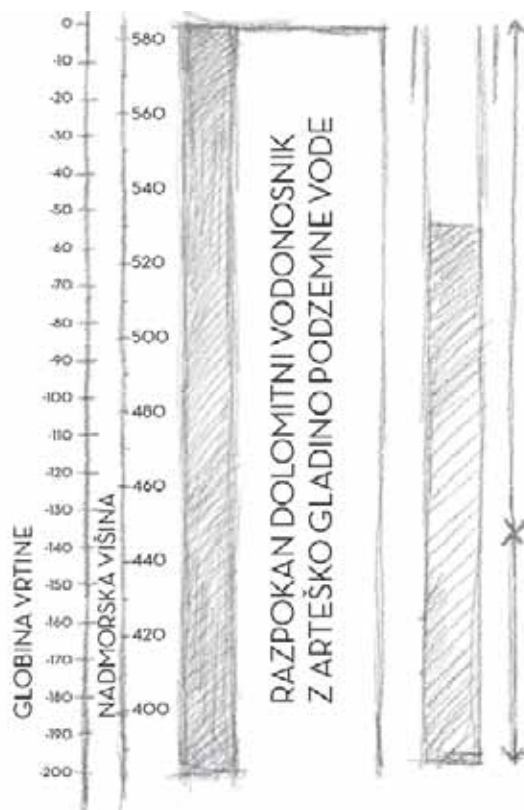
PROJEKT VRTINA V DOLOMITSKEM VODONOSNIKU KAL

PIVOVARNA LAŠKO

V vodnem sistemu Pivovarne Laško je več zajetij iz dolomitnega vodonosnika. Voda iz teh vodonosnikov je po svoji kemijski sestavi ugodna, saj ima manjšo trdoto kot podzemne vode iz drugih geoloških plasti s karbonatno sestavo. Koncentracije kovin so razmeroma nizke, zato je takšna voda, razen v izjemnih primerih, vedno neposredno uporabna za pitje, brez kakršne koli dodatne obdelave.

Vrtina H-7/08, ki se nahaja v Marinkovem grabnu pri Zgornji Rečici v občini Laško, je dober primer izkoriščanja zelo kakovostne podzemne vode iz razpoklinskih dolomitnih vodonosnikov. Mikro razpoke, ki v dolomitu nastanejo zaradi posebnega geokemijskega procesa (dolomitizacije), omogočajo, da je dolomitni vodonosnik dovolj izdaten za manjša in srednje velika zajetja. Hkrati je precejanje vode skozi te razpoke dovolj počasno, da voda ni preveč izpostavljena zunanjim vplivom in onesnaženju. Potencial dolomitnih vodonosnikov bomo tudi v prihodnje razvijali zlasti v hribovitih zaledjih, kamor ne sega urbani razvoj.

SLIKA1 PREREZ VRTINE H-7/08 - REČICA, LAŠKO

➔ 2013-2015 NOVA VRTINA PRI IZVIRU TRIJE STUDENCI ZA PODROČJE RABE VODE

PIVOVARNA LAŠKO, TRIJE STUDENCI, OBČINA LAŠKO

Skupaj z Občino Laško smo izvedli novo vrtino V-3ST-2 na področju Treh studencev ter zanjo pridobili vodno dovoljenje. V letu 2015 se vrtina pripravlja na priključitev na javni vodovod. Vodooskrba bo tako še varnejša.

➔ 2014 CILJNO SPREMLJANJE RABE ENERGIJE

PIVOVARNA UNION

Postavili smo sistem spremljanja porabe vode po oddelkih in s tem določili ključne kazalce za posamezne porabnike vode.

Investicija: 20.000 evrov

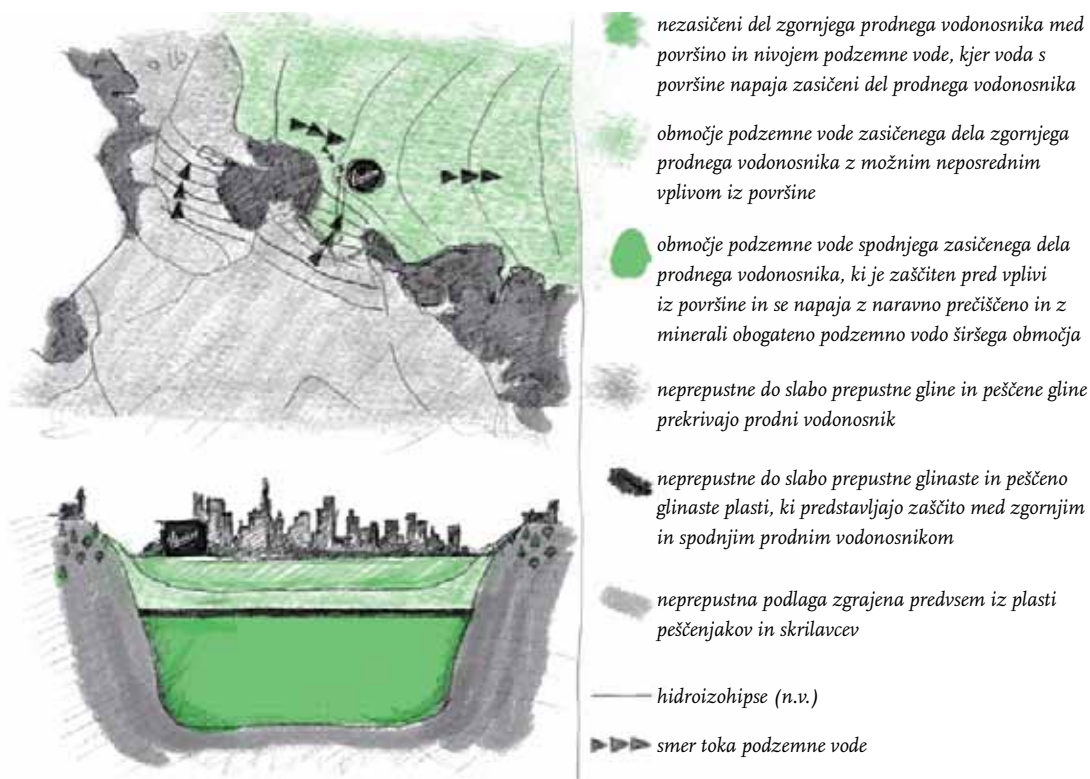
➔ PROJEKT IZOTOPSKE RAZISKAVE NA OBMOČJU VODNEGA TELESA

PIVOVARNA UNION

Velik del območja, kjer ležijo podzemni viri pitne vode Pivovarne Union, je pod vplivom velike urbanizacije, kar predstavlja visoko tveganje za zagotavljanje kvalitetne podzemne pitne vode. Da bi zaščitili vodno telo v urbanem okolju pred onesnaženjem in vzpostavili nadzor, ki bo omogočal zgodnje odkrivanje možnega onesnaženja podzemnega vodnega vira, smo že v letu 2003 začeli izvajati študijo toka podzemne vode in prenosa snovi. Projekt se je izvajal vse do leta 2012.

SLIKA 2 HIDROGEOLOGIJA IZVIRSKÉ VODE ZALA

Poenostavljena hidrogeološka karta in prerez napajalnega območja podzemnega vodnega vira Pivovarne Union

Rezultati izotopskih raziskav so nam omogočili vpogled v hidrodinamiko opazovanega vodonosnika in v starostno strukturo vzorčenih vod. Rezultati za izvirsko vodo Zala, ki jo črpamo iz dveh vodnjakov (V-8 in V-6), katerih območje je zgrajeno iz zgornjega in spodnjega vodonosnika s štirimi med seboj različnimi hidrogeološkimi vodonosnimi conami, so pokazali, da gre za vodo odlične kakovosti. Odsek filtrskih cevi za črpanje vode se namreč nahaja v globini 40-80 metrov, v zadnji coni spodnjega zasičenega dela prodnega vodonosnika. Gre za območje podzemne vode, ki je zaščiten pred vplivi iz površine in se napaja z naravno prečiščeno in z minerali obogateno podzemno vodo širšega napajalnega območja.

SVEŽA VODA ZA POLNJENJE NAŠIH PRODUKTOV

Kakovostna voda je osnovni vir naših produktov, kot so pivo, naravna izvirska voda in brezalkoholne pijače. V letu 2014 je bila specifična poraba sveže vode v Skupini Laško 5,11 hl/hl vse proizvedene pijače (piva, vode in brezalkoholne pijače).

V PIVOVARNI LAŠKO

je bila specifična poraba vode 5,71 hl/hl vse proizvedene pijače, kar je za 2% manj kot predhodno leto. Zavedamo se, da je to še vedno prevelika poraba, zato bomo v prihodnje izvajali ustrezne ukrepe za kontinuirano zmanjševanje specifične porabe vode.

V PIVOVARNI UNION

je specifična poraba sveže vode znašala 4,51 hl/hl vse proizvedene pijače, kar je več kot leto poprej. Razlog za to povišanje je nedelovanje rekuperacije viškov tehnološke vode. Rekuperacijo smo na začetku leta 2015 ponovno pričeli uporabljati, zato predvidevamo, da bo specifična poraba vode v letu 2015 nižja.

GRAF2 SPECIFIČNA PORABA VODE GLEDE NA PROIZVEDENO KOLIČINO PIVA, VODE IN BREZALKOHOLNIH PIJAČ V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

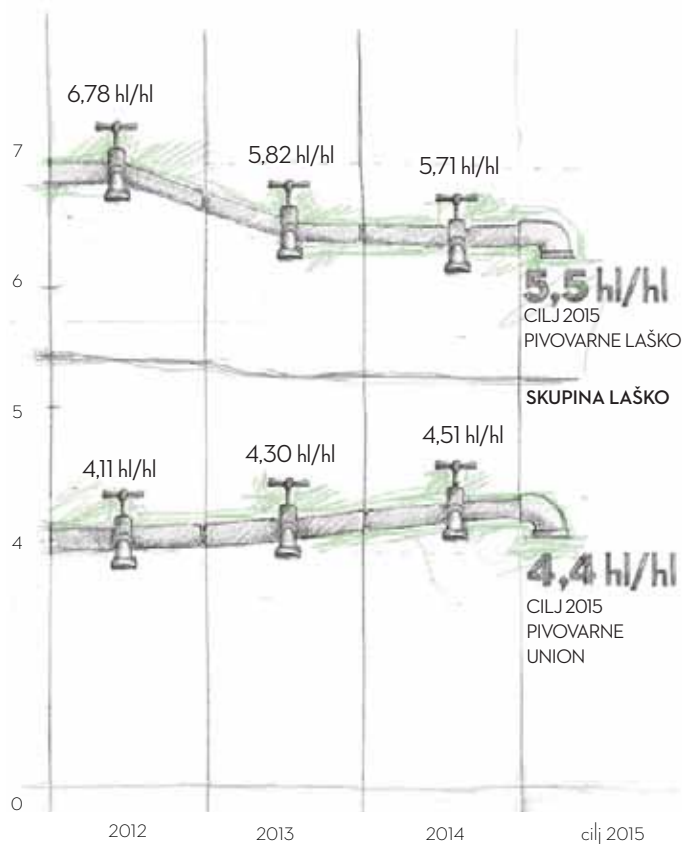

TABELA 9 SPECIFIČNA PORABA VODE V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

PIVOVARNA LAŠKO	2012	2013	2014
Specifična poraba vode za vse pijače (hl/hl)	6,78	5,82	5,71
Prodane količine vseh pijač (hl)	941.909	1.017.143	1.077.321
Specifična poraba vode za pivo (hl/hl)	7,12	6,06	5,93
Prodane količine piva (hl)	893.026	969.215	1.026.796
Specifična poraba vode za BAP (hl/hl)	1,5	1,48	1,45
Prodane količine BAP (hl)	48.883	47.928	50.525
Poraba vode v prodanem pivu: poraba vode v prodanem BAP	98,86 : 1,14	98,81 : 1,19	98,81 : 1,19
Prodane količine piva v skupnih količinah prodane pijače : prodane količine BAP v skupnih količinah prodane pijače	94,81 : 5,19	95,29 : 4,71	95,31 : 4,69

PIVOVARNA UNION	2012	2013	2014
Specifična poraba vode za vse pijače (hl/hl)	4,11	4,3	4,51
Prodane količine vseh pijač (hl)	1.472.117	1.462.502	1.478.839
Specifična poraba vode za pivo (hl/hl)	4,12	4,06	4,96
Prodane količine piva (hl)	972.483	1.006.418	1.044.891
Specifična poraba vode za BAP (hl/hl)	4,09	4,85	3,44
Prodane količine BAP (hl)	499.634	456.084	433.948
Poraba vode v prodanem pivu: poraba vode v prodanem BAP	66,22 : 33,78	64,88 : 35,12	77,64 : 22,36
Prodane količine piva v skupnih količinah prodane pijače : prodane količine BAP v skupnih količinah prodane pijače	66,06 : 33,94	68,81 : 31,19	70,66 : 29,34

V letu 2014 je bila skupna poraba vode za proizvodnjo piva, vode in brezalkoholnih pijač v Skupini Laško 1.307.053 m³, kar je za 1,5 odstotka več kot preteklo leto.

TABELA 10 SKUPNA PORABA VODE ZA PROIZVODNJO PIVA, VODE IN BREZALKOHOLNIH PIJAČ V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2011-2014

KOLIČINA PORABLJENE VODE ZA PROIZVODNJO [m ³]	2011	2012	2013	2014
Pivovarna Laško	562.365	633.959	609.516	630.969
Pivovarna Union	668.108	598.902	644.838	676.084
Skupina Laško	1.230.473	1.232.861	1.254.354	1.307.053
Indeks				
Skupina Laško	100,0	100,2	101,9	106,2

TABELA 11 VODA, VGRAJENA V IZDELKE V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

VODA, VGRAJENA V IZDELKE [m ³]	2012	2013	2014
Pivovarna Laško	152.870*	159.985*	170.832*
Pivovarna Union	147.345	142.058	149.909
Skupina Laško	300.215	302.043	320.741
Indeks			
Skupina Laško	100,0	100,6	106,8

*V količini je vključena tudi voda v pivskih tropinah.

Kumulativna poraba vode v Skupini Laško se je v zadnjih letih povečevala, kot je razvidno iz tabele 10, predvsem zaradi dveh razlogov: povečala se je proizvedena in napolnjena količina piva, v zadnjih letih pa smo v asortiman Skupine Laško uvedli tudi pijače, kot so radlerji in malt pijače, ki se proizvajajo v majhnih serijah. Zaradi svoje sestave (sladkorji, arome, sadni delež) zahtevajo večjo porabo vode kot pivo, saj so potrebni intenzivnejši postopki čiščenja. Rast količine vode, ki je vgrajena v izdelke Skupine Laško v letih 2012-2014, prikazuje tabela 11.

ZMANJŠEVANJE PORABE VODE

V obeh pivovarnah bomo nadaljevali z ukrepi za kontinuirano zmanjševanje specifične porabe vode pri vseh proizvedenih pijačah.

TABELA 12 UKREPI ZA ZMANJŠANJE PORABE VODE V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2014-2015

UKREP	INVESTICIJA	PRIHRANEK/LETO
Rekuperacija odpadne vode iz mehčanja	70.000 EUR	17.986 m ³ vode (0,6 EUR/m ³) → 10.792 EUR
Uporaba povratne vode v CIP polnilnici	20.000 EUR	4.500 m ³ vode (2,5 EUR/m ³) → 11.250 EUR
Enofazno pranje tlačnih tankov	5.000 EUR	1.781 m ³ vode (2,5 EUR/m ³) → 4.452 EUR
Skupaj	95.000 EUR	26.494 EUR

RABA ENERGIJE

SKUPINA LAŠKO SODI MED VEČJE INDUSTRIJSKE PORABNIKE ENERGIJE V SLOVENIJI. IMAMO OBSEŽNO ENERGETSKO INFRASTRUKTURO, KI SE NADGRAJUJE V SKLADU S TEHNOLOŠKIM RAZVOJEM PIVOVARN IN POVEČEVANJEM KAPACITET.

V okviru energetskega menedžmenta si nenehno prizadevamo za večjo energetsko učinkovitost. Razvijamo in gradimo energetski nadzorni sistem, s pomočjo katerega nadzorujemo ključne parametre energetskih sistemov. Redno izvajamo številne aktivnosti, kot so kvalitetne študije in projekti, investicije v energetsko učinkovitejšo tehnološko opremo in nadgradnja sistema upravljanja z energijo.

VIRI, KI NAS POGANJAJO

V Skupini Laško za proizvodnjo in ogrevanje uporabljamo električno energijo, zemeljski plin in bioplin, ki ga dovajamo kot stranski produkt iz anaerobne čistilne naprave v občini Laško. Na leto pridobimo približno 300.000 m³ bioplina, ki se uporabi kot energent za proizvodnjo pare v kotlarni v Pivovarni Laško in predstavlja pomemben delež obnovljivega vira energije. Zemeljski plin in električno energijo za celotno skupino dobavljamo od zunanjih dobaviteljev.

Zemeljski plin uporabljamo za tehnološke potrebe (približno 93 odstotkov) in za ogrevanje (približno 7 odstotkov). Električno energijo uporabljamo za hlajenje, pogon kompresorjev zraka, CO₂ postrojenje in ostalo.

NA LETO V PIVOVARNI LAŠKO PRIDOBIMO

300.000 m³

BIOPLINA IZ ANAEROBNE ČISTILNE NAPRAVE.

GRAF 3
RABA ELEKTRIČNE
ENERGIJE PO NAMENU
V PIVOVARNI LAŠKO
V LETU 2014

GRAF 4
RABA ELEKTRIČNE ENERGIJE
PO NAMENU V PIVOVARNI
UNION V LETU 2014

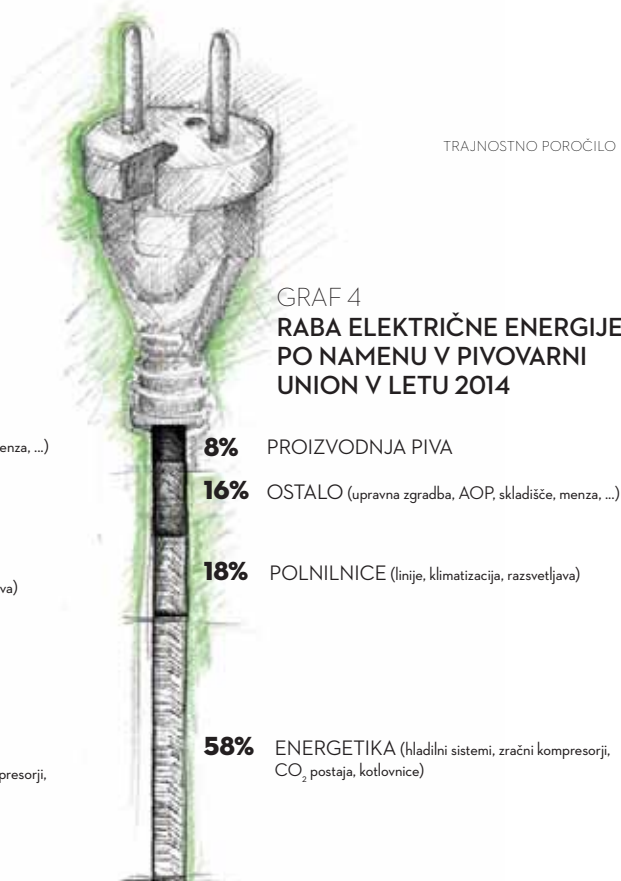

TABELA 13 RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA
V PIVOVARNAH SKUPINE LAŠKO V LETU 2014

RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA	2014
Toplota iz zemeljskega plina [MWh]	52.757
Toplota iz bioplina [MWh]*	2.257
Električna energija [MWh]	30.964

* Samo v Pivovarni Laško

MANJ PORABLJENE ELEKTRIČNE ENERGIJE V
LETU 2014 GLEDE NA LETO 2013.

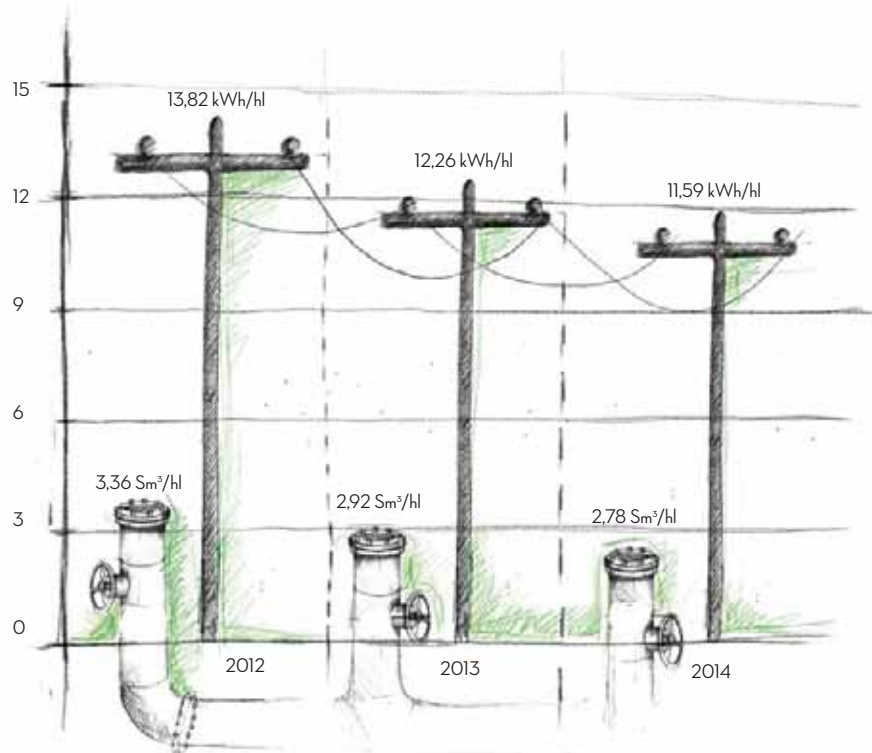
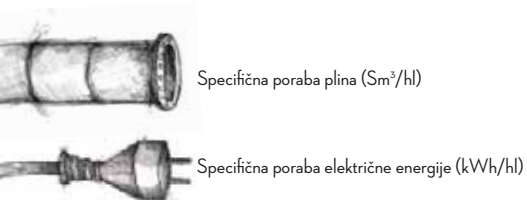
TABELA 14 RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA
V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2012-2014

RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA	2012	2013	2014
Zemeljski plin [Sm ³]	2.801.825	2.804.874	2.987.261
Bioplin [Sm ³]	423.341	318.310	349.394
Električna energija [kWh]	12.912.896	12.843.358	12.818.653

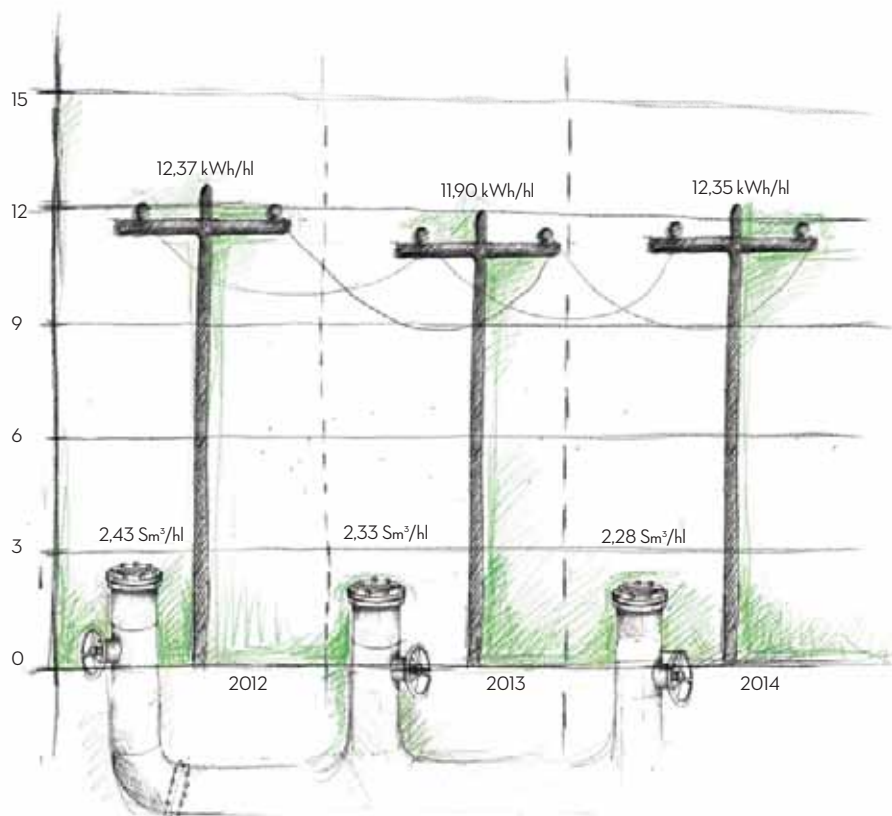
TABELA 15 RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA V PIVOVARNI UNION V LETIH 2012-2014

RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA	2012	2013	2014
Zemeljski plin [Sm ³]	3.561.431	3.408.604	3.546.073
Električna energija [kWh]	18.092.000	18.551.000	18.145.000

GRAF 5 SPECIFIČNA
RABA ENERGIJE GLEDE
NA PROIZVEDENE IN
NAPOLNJENE KOLIČINE PIVA,
BREZALKOHOLNIH PIJAČ
IN VODE V PIVOVARNI LAŠKO
V LETIH 2012-2014

GRAF 6 SPECIFIČNA
RABA ENERGIJE GLEDE
NA PROIZVEDENE IN
NAPOLNJENE KOLIČINE PIVA,
BREZALKOHOLNIH PIJAČ
IN VODE V PIVOVARNI UNION
V LETIH 2012-2014

Raba električne energije je bila v letu 2014 višja kot v letu 2013 zaradi klimatskih pogojev oziroma zelo visoke poletne temperature.

V FERMENTORJIH
(CILINDROKONIČNIH TANKIH)
POTEKATA GLAVNA TEHNOLOŠKA PROCESA.
TO STA FERMENTACIJA IN ZORENJE PIVA.

TABELA 16 DOSEŽENI REZULTATI V ENERGETIKI V LETU 2014 IN PLAN ZA LETO 2015

RABA ENERGIJE PO VRSTI ENERGENTA	REZULTAT 2014		PLAN 2015		ZMANJŠANJE 2015/2014 [%]	
	Pivovarna Laško	Pivovarna Union	Pivovarna Laško	Pivovarna Union	Pivovarna Laško	Pivovarna Union
Poraba elektrike [kWh/hl]	11,59	12,34	11,17	12,00	3,6	3,1
Poraba plina [Sm ³ /hl]	2,78	2,27	2,72	2,25	2,2	0,8

IZBRANI PROJEKTI NA PODROČJU ENERGETIKE V LETIH 2012-2015

2012 UVEDBA SISTEMA CILJNEGA SPREMLJANJA RABE ENERGIJE

PIVOVARNA LAŠKO

Sistem omogoča boljši vpogled v rabo energije v posameznih procesih, hitrejšo odzivnost pri vzdrževanju strojev in naprav ter optimizacijo obratovalnega časa SPTE glede na potrebo po toploti v proizvodnem procesu. S ciljnim spremljanjem smo zmanjšali porabo vode za 14%, porabo električne energije za 11%, porabo toplote za 10% in porabo komprimiranega zraka za 10%.

Investicija 175.600 evrov

2012 POSTAVITEV ZALOGOVNIKA DEARIRANE VODE

PIVOVARNA UNION

Investicija je omogočila optimizacijo procesov v proizvodnji piva.

Ocenjujemo, da se je kalo piva zmanjšal za 60.000 EUR/leto, stroški za električno energijo pa za 10.000 EUR/leto.

Investicija 360.000 evrov

2013 INŠTALACIJA BREZOLJNEGA

FREKVENČNO VODENEGA VIJAČNEGA KOMPRESORJA

PIVOVARNA UNION

Z instalacijo novega kompresorja za pripravo 7 bar zraka kapacitete 1.200 Nm³/h se je izboljšala učinkovitost kompresorske postaje. Med oktobrom 2013 (zagon) in decembrom 2014 je prihranek pri porabljeni električni energiji znašal 137.093 kWh, kar je približno **9.700 evrov**.

2014 PRENOVA KLIMATIZACIJE ZA POLNILNO LINIJO STEKLENIC

PIVOVARNA UNION

Pri polnilni liniji steklenic kapacitete 50.000 m³/h je bila obnovljena kompletna distribucija 12 ton kanalov in dva klimata z vgrajeno toplotno črpalko. Ocenjujemo zmanjšanje porabe zemeljskega plina in elektrike za 30%.

Investicija 200.000 evrov

2014 ZAMENJAVA SUŠILNO-ČISTILNE KOLONE NA POSTROJENJU ZA PRIPRAVO CO₂

PIVOVARNA LAŠKO

Nova sušilno-čistilna kolona pripomore k večji samooskrbi s CO₂, kar posledično pomeni manjše stroške nabave omenjenega plina. Nova oprema omogoča višji izkoristek delovanja in višjo kakovost povratno pridobljenega plina.

Investicija 100.000 evrov

2015 NOV HLADILNI AGREGAT

PIVOVARNA LAŠKO

Zamenjali smo iztrošene amonijačne hladilne agregate z novimi, učinkovitejšimi.

Predviden prihranek v višini **3%** električne energije/leto.

PROJEKT IZDELAVA NOVE KOTLOVNICE

PIVOVARNA UNION

V Pivovarni Union v obdobju 2014-2016 poteka investicija v novo kotlovnico, saj je dosedanja kotlovska oprema dotrajana in ne zadošča zahtevam nove okoljske zakonodaje, predvsem na področju emisij dimnih plinov.

S posodobitvijo energetskega sistema se bodo bistveno zmanjšale toplotne izgube v kotlovnici, delovni izkoristek novih kurilnih naprav pa se bo zvišal. Večja energetska učinkovitost celotnega sistema bo pozitivno vplivala na končno rabo zemeljskega plina. Pričakujemo manjšo porabo zemeljskega plina za 8% in za okoli 10% nižje emisije plinov (NO_x, SO_x, CO₂) v zrak.

Investicija znaša 1.000.000 evrov

PROJEKT OPTIMIZACIJA PORABE ZEMELJSKEGA PLINA

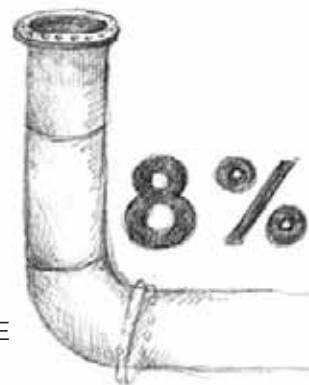
PIVOVARNA UNION

Z ukrepi učinkovite rabe energije smo v okviru energetskega menedžmenta v Pivovarni Union od leta 2010 do leta 2014 zmanjšali rabo zemeljskega plina za približno 16% letno pri približno enaki letni proizvodnji pijač. V letu 2014 smo porabo zemeljskega plina zmanjšali za 84.428 Sm³ v primerjavi z letom 2013. Pri upoštevanju skupne cene plina v mesecu decembru 2014 (0,4218 EUR/Sm³) to predstavlja 35.611 evrov prihranka.

Ukrepi, ki so bistveno pripomogli k zmanjšanju rabe zemeljskega plina, so:

- optimizacija varjenja piva,
- optimizacija izmenjevalnika toplote KZE-PET₂,
- optimizacija priprave 90 °C sanitarne vode,
- optimizacija klimatskih sistemov pri polnilnih linijah,
- optimizacija regulacije kondezatorja pare,
- optimizacija regulacije, obratovanja in odsoljevanja kotlov,
- optimizacija temperatur v napajalnem rezervoarju,
- znižanje temperature dovodne vode s 160 na 140 °C.

PREDVIDENO
ZMANJŠANJE PORABE
ZEMELJSKEGA PLINA

PROJEKT SOPROIZVODNJA TOPLOTE IN ELEKTRIČNE ENERGIJE

PIVOVARNA LAŠKO

6,5 %

NIŽJI STROŠKI ZA
ELEKTRIČNO ENERGIJO

4 %

NIŽJI STROŠKI ZA
ZEMELJSKI PLIN

32,9 %

POKRITIH VSEH POTREB
PO ELEKTRIKI

18,7 %

POKRITIH VSEH POTREB
PO TOPLOTI

S soproizvodnjo toplote in električne energije (SPTE) moči 400 kWel smo v Pivovarni Laško pričeli februarja 2014, konec leta 2014 pa smo začeli še z obratovanjem SPTE moči 500 kWel. Napravi omogočata proizvodnjo električne energije, ki jo lahko v celoti oddamo v elektrodistribucijsko omrežje ali jo izkoristimo za lastno oskrbo, in toplote za proces proizvodnje in ogrevanje. Postrojenje nam omogoča zanesljivo oskrbo in znižanje stroškov za energijo ter dosega visoke izkoristke (85%), kar je v skladu z našo politiko trajnostnega razvoja.

PROJEKT OPTIMIZACIJA KLIMATIZACIJE POLNILNIH LINIJ

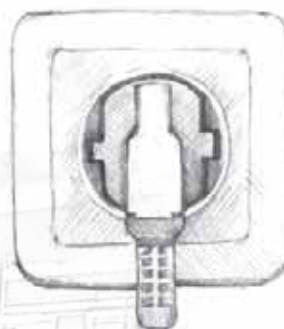
PIVOVARNA UNION

Vodja energetike v Pivovarni Union Janez Trošt je prejel mednarodno nagrado Evropski energetski menedžer leta 2014, v kategoriji malih podjetij (European Energy Manager of the Year 2014, Small Enterprises), in sicer za projekt "Optimizacija klimatizacije polnilne linije S5".

Ta polnilna linija ima kapaciteto 50.000 steklenic na uro in je zasnovana kot sezonska linija. Za prezračevanje, ogrevanje in pohlajevanje prostora polnilne linije se uporablja odvodno-dovodni klimat, ki je pred optimizacijo stalno obratoval, ne glede na zasedenost linije. Prvi ukrep racionalizacije je bil izklop klimata, ko linija ne obratuje, za kar je potrebno zelo natančno načrtovanje proizvodnje. Drugi predlagani ukrep je vključeval nižanje želene prostorske temperature v zimskem času. Z izvajanjem teh ukrepov je ocenjeni letni prihranek 534 MWh toplote in 422 MWh elektrike. Skupni stroškovni prihranek je ocenjen na 66.000 evrov. Z organizacijskimi spremembami na vseh sedmih polnilnih linijah pa v Pivovarni Union prihranimo okoli 250.000 evrov na leto.

Z izvajanjem energetskega menedžmenta smo v obdobju zadnjih pet let skupno prihranili 6.654 MWh elektrike, 4.470.671 Sm³ zemeljskega plina in 127.709 m³ odpadnih voda, kar danes predstavlja 2,3 milijona evrov prihranka.

CO₂
330 TON MANJ
EMISIJ CO₂ NA LETO

0 dni

VRAČILNA DOBA
INVESTICIJE

956 MWh

MANJŠA PORABA ELEKTRIČNE
ENERGIJE IN TOPLOTE NA LETO

66.000€

PRIHRANKA ZA PORABO
ENERGIJE NA LETO

PROJEKT CELOSTNI SISTEM UPRAVLJANJA Z ENERGIJO

PIVOVARNA UNION

Med pomembnejšimi energetskimi ukrepi v Pivovarni Union je bila nadgradnja obstoječega energetskega nadzornega sistema v celostni sistem upravljanja z energijo. Osnova je informacijski sistem ciljnega spremljanja rabe energije (CSRE), ki smo ga vpeljali leta 2013. Sistem CSRE omogoča popoln pregled nad porabo energentov in sledenje karakterističnih porab energetskih procesov. Na ta način pridobivamo podatke in informacije, ki nam omogočajo učinkovito obvladovanje rabe energije in stroškov za energijo.

Poleg zmanjšanja rabe energije v posameznih procesih smo z redno uporabo CSRE sistema zmanjšali tudi vzdrževalne stroške energetske-tehnološke opreme, povečali preglednost rabe energije v posameznih procesih in izboljšali organizacijo obratovanja posameznih naprav. Na letni ravni smo zmanjšali rabo energentov za 3%.

3%

MANJŠA PORABA ENERGENTOV
NA LETNI RAVNI.

PAKIRANJE

EMBALAŽA IN
PAKIRANJE STA
POMEMBNI DEL
VREDNOSTNE VERIGE
IZDELKOV SKUPINE
LAŠKO.

PRI VELEPRODAJI PIVA V
GLAVNEM UPORABLJAMO
POVRATNO EMBALAŽO.

V skladu z našo filozofijo trajnostnega ravnanja v celotnem življenjskem ciklu izdelka je zelo pomembna izbira pravega embalažnega materiala in embalaže, ki v vsakem pogledu zagotavlja kakovostne in varne izdelke ter priročno uporabo za kupce. Pomembno je, da embalaža po uporabi izdelkov pušča kar najmanjši okoljski odtis, kar pomeni, da stremimo k temu, da jo v čim večji meri vračamo nazaj v življenje. S tem spodbujamo praktične aplikacije krožnega gospodarstva.

EMBALAŽNI MATERIALI IN RAZVOJ NOVIH EMBALAŽ

Razvoj embalaže, uporaba trajnostnih materialov in najboljših razpoložljivih tehnologij pakiranja predstavljajo pomemben del upravljanja blagovnih znamk naših izdelkov. V to področje veliko vlagamo, za kar smo bili večkrat nagrajeni. Pozorno spremljamo najnovejše zahteve trga in mednarodne trende. V ospredju razvoja novih embalaž za naše izdelke so varnost izdelkov (brez migracij snovi iz embalaže v izdelek), funkcionalnost, vsečnost oziroma komunikacija s kupcem, ki je skladna z identiteto blagovnih znamk, in okoljska primernost. Vsebinsko in materiale redno interno in eksterno nadzorujemo.

PRIMARNA EMBALAŽA

V Skupini Laško si v zadnjih letih aktivno prizadevamo povečati nakup piva v stekleni povratni embalaži, saj je le-ta z vidika naše distribucijske mreže na slovenskem trgu bolj trajnostna od nepovratne embalaže (glej projekta Ogljični odtis embalaže za pivo in Vrni me na strani 54 in 58). V ta namen smo razvili poseben zaboj za 10 vračljivih 0,5 litrskih steklenic, ki kupcem omogoča priročen prenos steklenic (glej projekt Zaboj 10/1 na strani 57).

Med embalažnimi materiali za pivo je steklo najbolj kemijsko inertno, fizikalno nepropustno za pline in stabilno ter 100-odstotno reciklabilno. Slabost steklene embalaže v primerjavi s pločevinkami sta njena večja teža in lomljivost. To sta glavna razloga, da se kupci za nakup piva v stekleni embalaži odločajo v manjši meri.

Pri HORECA prodaji piva v glavnem uporabljamo povratno embalažo, kot so steklenice in nerjaveči kovinski sodi. Na drugem mestu so pločevinke (nepovratna embalaža), ki se sicer najbolj prodajajo v trgovinah, kjer dosega prevladujoč delež (do 70 odstotkov). Pločevinke so fizikalno nepropustne za pline, temperaturno obstojne, imajo nizko težo, so nelomljive in 100-odstotno reciklabilne. So praktične za uporabo, kar je ena njihovih večjih prednosti pri nakupni odločitvi. Z ekološkega vidika je nevračljivost pločevink njihova slabost, saj imajo v primerjavi z vračljivo embalažo višji ogljični odtis. Pivo v plastenkah PET predstavlja manjši tržni delež.

Pri pakiranju vode in brezalkoholnih pijač prevladuje material PET brez bisfenola A (BPA). V zadnjih letih smo uspešni pri zmanjševanju teže embalaž PET, vendar le v obsegu, ki zagotavlja optimalno ohranjanje varnosti izdelka in njegove kakovosti.

SLIKA 3 PREDNOSTI VRAČLJIVE STEKLENE EMBALAŽE

TABELA 17 PREGLED RAZVOJA PRIMARNE EMBALAŽE V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

VRAČLJIVA STEKLENA EMBALAŽA (PIVO)

2013

Uvedba zaboja 1/10 → nagradi Regpack 2013 in Worldstar 2014 (Pivovarna Laško)	1,485 kg	PL + PU
---	----------	---------

NEVRAČLJIVA STEKLENA EMBALAŽA (PIVO)

2014

Uvedba steklenice SPECIAL 0,33 l	240 g	PL
Uvedba steklenice GAMBRINUS 0,33 l	255 g	PU
Znižanje teže 0,33 l LN	200 g → 186 g	PU

PLOČEVINKE

2012

Uvedba 0,55 l pločevinke	14,6 g	PL + PU
Uvedba pakiranja 1/18		PU

2013

Uvedba CDL-pokrovčka	2,8 g → 2,5 g	PL
Nalaganje 1 dodatne vrste na paleto 1.296 → 1.512 pločevink	Znižanje transportnih stroškov	PL + PU

PET - PIVO

2013

Prehod na shorty pokrov in znižanje teže plastenk	1,0 l: 39 g → 33,7 g	PL
	2,0 l: 48 g → 44,4 g	PL + PU

PET - VODA IN BREZALKOHOLNA PIJAČA

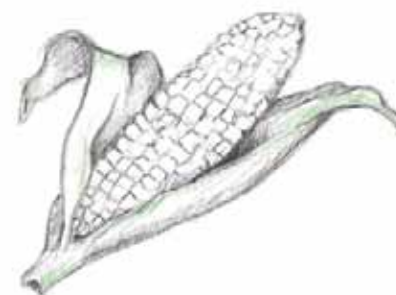
2012	Uvedba 1,0 l za BZ Zala	33,3 g	PU
	Uporaba 20-odstotnega recikliranega materiala PET za BZ Zala		PU
	Znižanje teže plastenke za BZ Zala in Sola	1,5 l: 48 g → 39 g 0,5 l: 24 g → 18,5 g S spremembo navoja se je leto kasneje teža znižala → 18,2 g	PU
	Sprememba pakiranja vseh pijač BZ Za in Sola	12 plastenk → 6 plastenk lažja manipulacija za končnega potrošnika, dodatni prostor na prodajnih policah	PU
2014	Znižanje teže plastenke 1 l za BZ Zala	33,3 g → 32 g	PU
2012			
	Uvedba pakiranja 6 x 0,5 l (user friendly) in PP-etikete za BZ Oda		PL
2013			
	Redizajn, več kot 25% lažja plastenka za BZ Oda, aplikacija Braillove pisave → nagrada Oskar 2014	1,5 l: 48 g → 39 g → 33 g 0,5 l: 26 g → 20 g → 16 g	PL
	Uvedba shorty pokrova za plastenko BZ Oda	2,7 g → 1,9 g	PL

PL = Pivovarna Laško PU = Pivovarna Union

PROJEKT UVAJANJE TRAJNOSTNIH EMBALAŽNIH MATERIALOV

Zaradi naše trajnostne naravnosti iščemo možnosti za uporabo različnih trajnostnih embalažnih materialov. Tako smo že leta 2009 v Pivovarni Union skupaj z drugim slovenskim partnerskim podjetjem vstopili v projekt polnjenja izvirske vode Zala v plastenke rastlinskega izvora. Šlo je za material na osnovi polimlečne kisline iz koruznega škroba, ki ga je možno razgraditi v naravne produkte, ki ne obremenjujejo okolja. V okviru projekta smo napolnili skoraj 2.000 pollitrskih plastenk izvirske vode Zala. Študija je pokazala, da imajo tovrstne plastenke še številne pomanjkljivosti. V prihodnosti bo tako potrebno pri razvoju plastenk iz materialov rastlinskega izvora narediti še kakšen korak pred pričetkom njihove redne proizvodnje, saj so te plastenke mehansko manj odporne in posledično bolj podvržene poškodbam in vizualnim napakam. Hkrati pa se pri uporabi tovrstnih materialov za embalažo srečujemo z dilemo uporabe surovin za hrano.

PROJEKT PRENOVA PLASTENKE ZALA

V letu 2011 smo v Pivovarni Union prenovili plastenko izvirske vode Zala. Spremenili smo ji obliko in znižali težo za 24 odstotkov. V letu 2012 smo 20 odstotkov novega materiala PET nadomestili z recikliranim materialom PET, kar je prispevalo k dodatnemu zmanjšanju CO₂ odtisa, ki je bil v primerjavi s staro plastenko Zala manjši za 15 odstotkov. Rezultati testov migracij snovi iz reciklirane plastenke PET v pijačo so pokazali, da ni razlik med plastenko iz recikliranega materiala PET in plastenko iz primarnega materiala PET. Uporaba recikliranega materiala PET je zahtevala spremembe v proizvodnji, saj ima recikliran material PET drugačne fizikalne lastnosti kot novi PET. V proizvodnji smo zato znižali temperaturo pri napihovanju plastenk, kar pomeni dodatni prihranek pri porabi energije in vpliva na nižji CO₂ odtis iz proizvodnje.

Naša zaveza za uporabo recikliranega materiala PET je predvsem zaveza za okoljsko odgovornost, saj cena recikliranega materiala PET občasno tudi preseže ceno novega materiala PET. V prihodnje načrtujemo, da bomo uporabo recikliranega materiala PET prenesli tudi na ostale brezalkoholne pijače Pivovarne Union.

ZALA PRED PRENOVO

ZALA PO PRENOVI

24 %

MANJŠA TEŽA NOVE PLASTENKE

20 %

RECIKLIRANEGA PET V MATERIALU ZA NOVO PLASTENKO

55 t

MANJŠA PORABA NOVEGA PET V ENEM LETU (27%)

PRENOVLJENA PLASTENKA SE UPORABLJA ZA CELOTEN BREZALKOHOLNI PROGRAM PIVOVARNE UNION

PROJEKT CELOSTNA PRENOVA

BLAGOVNE ZNAMKE IN LAŽJA PLASTENKA VODE ODA

V letu 2013 smo v Pivovarni Laško v sklopu prenove celostne podobe blagovne znamke Oda razvili novo plastenko, ki je za več kot 25% lažja od prejšnje. Težo 1,5-litrške plastenke smo znižali z 48 na 33,7 gramov, težo 0,5-litrške plastenke pa z 26 na 16 gramov. Nova plastenka ima manjši pokrov, ki tehta le 1,9 gramov (teža prejšnjega je bila 2,7 gramov). Za novo plastenko izvirske vode Oda tako porabimo četrtno manj materiala od prejšnje. Plastenko je mogoče po uporabi v celoti reciklirati. Posebnost nove plastenke Oda je aplikacija Braillove pisave, ki olajša izbiro in nakup tudi šibkejši skupini potrošnikov, slepim in slabovidnim.

ZA CELOVITO PRENOVO
PLASTENKE SMO PREJELI
NAGRADO OSKAR 2014

25 %

MANJŠA PORABA
MATERIALA ZA IZDELAVO
PLASTENKE

VEČ KOT

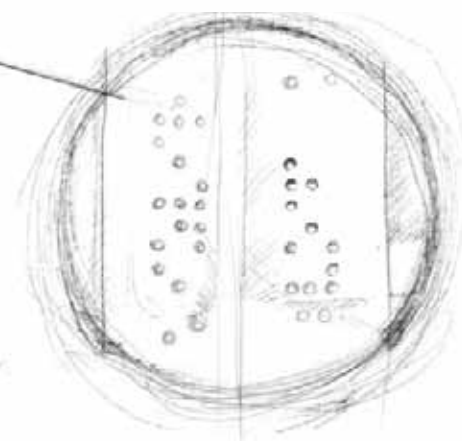
25 %

MANJŠA TEŽA
NOVE PLASTENKE

ODA PRED PRENOVO

ODA PO PRENOVI

BRILLOVA PISAVA
ZA SLEPE IN SLABOVIDNE
NA NOVI PLASTENKI ODA

PROJEKT OGLJIČNI ODTIS EMBALAŽE ZA PIVO

V Skupini Laško smo v letu 2013 naredili izračun ogljičnega odtisa različnih vrst embalaže za pivo. Izračun smo izdelali za celoten življenjski cikel določene vrste embalaže za pivo na območju Slovenije, kjer tudi prodamo glavino piva. Vsebine embalaže v izračun nismo vključili. Izračun je zajemal tri vrste embalaže v velikosti 0,5 litra, s čimer smo želeli preveriti, katera ima najmanjši ogljični odtis glede na naše distribucijske lokacije: steklena nevračljiva embalaža, steklena vračljiva embalaža ali pločevinka. Rezultat je podan na eno embalažno enoto za 0,5 litra piva. Študijo izračuna ogljičnega odtisa smo izdelali v skladu z zahtevami standarda PAS 2050:2011.

TABELA 18 IZRAČUN OGLJIČNEGA ODTISA
ZA NEVRAČLJIVO STEKLENICO ZA PIVO

NEVRAČLJIVA STEKLENICA ZA PIVO (0,5 l, 260 g)	
Surovine	173,74 g CO ₂ e
Proizvodnja	14,71 g CO ₂ e
Distribucija in prodaja	27,92 g CO ₂ e
Potrošnja	0,00 g CO ₂ e
Odstranitev	0,00 g CO ₂ e
Skupaj	216,37 g CO₂e

TABELA 19 IZRAČUN OGLJIČNEGA ODTISA
ZA VRAČLJIVO STEKLENICO ZA PIVO

VRAČLJIVA STEKLENICA ZA PIVO (0,5 l, 385 g) – 35 OBRATOV	
Surovine	18,68 g CO ₂ e
Proizvodnja	12,78 g CO ₂ e
Distribucija in prodaja	27,92 g CO ₂ e
Potrošnja	0,00 g CO ₂ e
Odstranitev	0,00 g CO ₂ e
Skupaj	59,38 g CO₂e

TABELA 20 IZRAČUN OGLJIČNEGA ODTISA
ZA PLOČEVINKO ZA PIVO

PLOČEVINKA ZA PIVO (0,5 l, 14 g)	
Surovine	20,96 g CO ₂ e
Proizvodnja	13,51 g CO ₂ e
Distribucija in prodaja	27,92 g CO ₂ e
Potrošnja	0,00 g CO ₂ e
Odstranitev	0,00 g CO ₂ e
Skupaj	62,39 g CO₂e

Pri izračunu smo upoštevali procese, ki prispevajo k nastajanju toplogrednih plinov, in jih razdelili v naslednje faze:

- surovine za sestavo embalaže, vključno s transportom na lokacijo,
- proizvodnja oziroma polnjenje embalažne enote,
- distribucija do tržišča in prodaja,
- priprava pijače za zaužitje in
- odstranitev prazne embalaže.

V izračun smo vključili 7 surovin za primarno in sekundarno embalažo ter več kot 99 odstotkov mase vseh surovin za embalažo. Pri prevozu smo upoštevali število prevoženih kilometrov od dobaviteljev do obeh pivovarn. Upoštevan je bil tudi vidik odstranitve prazne embalažne enote, kjer izpusti toplogrednih plinov nastajajo predvsem pri transportu komunalnih in drugih podjetij, ki zbirajo odpadno embalažo.

Izračun je pokazal, da ima glede na našo distribucijsko lego in pokritost najmanjši ogljični odtis vračljiva steklenica za pivo (0,5 l, 385 g), s predvidenimi 35 obrati v ciklu kroženja embalaže, in sicer 59,38 g CO₂e (vključeni so vsi toplogredni plini). V tabelah podajamo rezultate izračuna.

PROJEKT SAMOOHLAJEVALNI SOD COOLKEG

V Pivovarni Laško smo že leta 2007 kot prvi v naši regiji predstavili hladni sod CoolKeg za Laško Zlatorog točeno pivo. Gre za vračljivi 20-litrski samoohlajevalni sod, ki v 45 minutah ohladi pivo na optimalnih 4-6 °C, in sicer na naravi prijazen način, saj za ohlajevanje ne potrebujemo energije, CO₂, vode ali ledu.

Gre za inovativno embalažo, katere princip temelji na interakciji vode in zeolitne mase (netoksična mineralna snov), ki, kadar je suha, absorbira velike količine vode. Potrošnik sam z aktivacijo sproži samodejni eksotermni proces ohlajevanja (pod vplivom vakuumu nastaja led). Kovinski plašč sode se začne segrevati, kar je znak, da postopek hlajenja poteka pravilno.

Gre za vračljivo embalažo, kar pomeni, da po uporabi kupec sod vrne v Pivovarno Laško, kjer se sod regenerira (postopek poteka pri 390 °C), opere in ponovno napolni s pivom.

Sod je primeren predvsem za uporabo na piknikih, saj pivo v sodu ohladi brez vtičnic, kablov, hladilnih torb in podobnih pripomočkov.

SEKUNDARNA EMBALAŽA

Kot sekundarno embalažo uporabljamo traye in kartone (potiskana valovita lepenka), folijo LDPE (potiskano in nepotiskano) in zaboje HDPE. Z uporabo tanjših folij in posodobitvijo tehnologij optimiziramo porabo materiala ter s tem znižujemo stroške in okoljski odtis.

TABELA 21 PREGLED RAZVOJA SEKUNDARNE EMBALAŽE V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

TRAYI

2012	Prehod na eno orodje za 0,5 in 0,33 l pločevinke; znižanje roba iz 7,3 na 5 cm	18% manj uporabljenega materiala	PL + PU
	Uporaba univerzalnih trayev, brizganje EAN kode direktno na liniji	Bistveno znižanje zalog in manj težav z materiali	PL
2013			
	Zmanjšanje števila barv potiska trayev za lastne blagovne znamke (LBZ)	PL: ena barva PU: dve barvi	PL + PU
2014			
	Uvedba trayev za 18 pločevink; pakiranje brez folije za trgovske blagovne znamke (TBZ)	Optimizacija porabe, manj porabljene folije	PU

FOLIJE

2013	Prehod na tanjšo, termokrčljivo folijo za pločevinke	Manjša obremenitev okolja; debelina: 55 µm → 45 µm	PL + PU
	Ukinitev 30 µm stretch folije	Optimizacija porabe; uporaba 15, 20 in 23 µm debele stretch folije	PL + PU

PROJEKT ZABOJ 10/1

V Skupini Laško si na slovenskem trgu prizadevamo spodbuditi nakup piva v povratni stekleni embalaži, ki jo lahko ponovno uporabimo več kot 30-krat in tako zagotavljamo manjši vpliv na okolje (glej projekt Ogljični odtis embalaže za pivo na strani 54).

Naša prodaja piva v povratni embalaži znaša slabih 40 odstotkov, čeprav so ta piva približno 10 odstotkov cenejša od piv v nepovratni embalaži. Leta 2013 smo na trg lansirali nov zaboj za prenos desetih pivskih steklenic po 0,5 litra, s katerim smo želeli kupcem olajšati odločitev za nakup. Gre za inovativno in ergonomično oblikovan lahek HDPE zaboj s centralno in zunanji ročkami iz materiala TPE soft touch, ki kupcem omogoča lažji transport in hrambo. Osnovni surovini za izdelavo zaboja Pivovarne Laško je dodan tudi večji delež reciklata.

ZA ZABOJ 10/1 JE PIVOVARNA LAŠKO DOBILA NAGRADO REGPAK 2013 IN WORLDSTAR 2014

PROJEKT “VRNI ME”

V letu 2013 smo s projektom “Vrni me” promovirali nakup piv Skupine Laško v povratni stekleni embalaži pri končnih kupcih. Gre za nadaljevanje projekta “Flaško nazaj v Laško”, ki ga je leta 2011 začela izvajati Pivovarna Laško. O okoljski in cenovni prednosti povratne steklene embalaže smo kupce ozaveščali in jih spodbudili k nakupu piva v povratni steklenici. Motivacijski slogan je bil “Radi vračamo, radi se vračamo”. Zavedamo se, da je za spremembo nakupnih navad potreben čas, zato bomo s tovrstno promocijo nadaljevali.

PROJEKT OKOLJU PRIJAZNI TRAYI

V Pivovarni Laško smo v letu 2014 v sklopu redizajna spremenili videz naših trayev. Prešli smo na okolju bolj prijazne, manj potiskane traye (uporaba enobarvnega tiska in manjša površina tiska), s čimer porabimo manj barve in s tem manj obremenimo okolje. Hkrati smo prešli na močnejši in bolj vzdržljiv material, z visoko čvrstostjo, elastičnostjo in nizko vpojnostjo vode, kar omogoča lažje prenašanje pri skladiščenju in transportu. Zunanji sloj pa je narejen iz minimalno 80% celuloze, zato je embalaža odlična za reciklažo. Okolju prijazne traye uporabljamo za različne blagovne znamke in za različna pakiranja.

TERCIARNA EMBALAŽA

Na področju terciarne embalaže uporabljamo lesene palete EURO in DD ter folijo stretch LLDPE. Ključna dejavnika izbire sta optimizacija pri transportu in zahteve naših večjih trgovskih kupcev.

TABELA 22 PREGLED RAZVOJA TERCIARNE EMBALAŽE V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

PALETE

2012	Uvedba palet DD (800 x 600 mm)	Specifična želja kupca	PL + PU
2014	Uvedba strojnega zlaganja palet DD	Večja optimizacija delovne sile in časa	PU

ZABOJNIKI

2013	Zamenjava kartonskih oktabin za predforme z vračljivimi kovinskimi zabojniki	Bolj ekonomična in vzdržljiva rešitev, zaradi vračljivosti manj odpadkov	PL
2014	Zamenjava kartonskih oktabin za predforme z vračljivimi kovinskimi zabojniki	Bolj ekonomična in vzdržljiva rešitev, zaradi vračljivosti manj odpadkov	PU

NABAVA

Pretežni del embalaže nabavljamo pri slovenskih dobaviteljih, stekleno embalažo na sosednjem Hrvaškem, pločevinasto embalažo pa pri različnih multinacionalkah. Pokrovčke nabavljamo tako pri slovenskih podjetjih kot pri nekaterih multinacionalkah. Folije in kartonsko pakirno embalažo kupujemo pri slovenskih in hrvaških dobaviteljih.

DISTRIBUCIJA

V SKUPINI LAŠKO IMAMO ZA POTREBE DISTRIBUCIJE NAŠIH IZDELKOV TRENUTNO PO SLOVENIJI STRATEŠKO RAZPOREJENIH PET DISTRIBUCIJSKIH CENTROV (DC), S KATERIMI GEOGRAFSKO POKRIVAMO ODJEMALCE V VSEH REGIJAH.

DC Celje, Maribor in Ljubljana se upravljajo iz Pivovarne Laško v Laškem, DC Izola in Novo mesto se upravljata iz Pivovarne Union v Ljubljani. Delovanje, procesi in postopki distribucijskih centrov so centralizirani za vso skupino. V avgustu 2014 smo zaprli DC Duplica. V letu 2013 je namreč prišlo do spremembe na trgu, s čimer je vsa živilska trgovina prevzela distribucijo pijač v lastno maloprodajo. S tem se je distribucija močno spremenila in distribucijska mreža skladišč Skupine Laško je postala prevelika.

V letu 2015 pripravljamo organizacijsko spremembo, kjer se bodo vsi distribucijski centri upravljali iz lokacije Pivovarne Laško v Laškem. V načrtu imamo investicijo v informatizacijo DC in v informatizacijo organizacije distribucije.

TABELA 23 PODATKI O DISTRIBUCIJSKIH CENTRIH SKUPINE LAŠKO V LETU 2014

POVRŠINA DC [m ²]	ŠTEVILO PALETNIH MEST	PREVOŽENI KILOMETRI V DETAJLISTIKI
15.922	17.086	990.000

ZUNANJI PREVOZNIKI

Distribucijo izdelkov Skupine Laško izvajamo z zunanjimi prevozniki. Za optimizacijo prevoženih poti naših prevoznikov skrbimo tako, da enkrat letno izvedemo posnetek vseh dostav. Glede na rezultate analize poiščemo najoptimalnejšo pot razvoza (čim hitrejšo in čim krajšo), kar poleg zmanjšanja stroškov pomeni tudi zmanjšanje izpustov v ozračje in s tem vpliva na okolje.

Zunanji vozni park Skupine Laško je konec leta 2014 zajemal 84 vozil, med temi je največ vozil z nosilnostjo nad 20 ton (40 vozil). Sledi 23 vozil z nosilnostjo med 10 do 20 ton, 12 vozil med 1,7 in 10 tonami in 9 vozil z nosilnostjo do 1,7 ton. Med vozili je največ kamionov (41), nato kombijev (14) in prikolic (13).

POIŠČEMO NAJOPTIMALNEJŠO POT RAZVOZA, KAR POLEG ZMANJŠANJA STROŠKOV POMENI TUDI ZMANJŠANJE IZPUSTOV V OZRAČJE IN ZMANJŠANJE VPLIVA NA OKOLJE.

NOTRANJI VOZNI PARK

Naš notranji vozni park zajema skupaj 44 vozil. Gre za vozila za službene namene in za vozila nakladanja in razkladanja na lokaciji proizvodnje, med katere spadajo traktorji, viličarji in prikolice. Energenta, ki ju večinoma uporabljamo kot pogonsko gorivo, sta dizelsko gorivo in bencin. Za delo viličarjev se uporablja plin, ki ga nadomešča elektrika.

ODPADNA VODA

V PROIZVODNJI PIVA IN
BREZALKOHOLNIH PIJAČ
TER PRI POLNJENJU VODE
V IZDELKE NASTAJAJO
INDUSTRIJSKE IN
KOMUNALNE ODPADNE VODE.

V PROCESU PROIZVODNJE PRIHAJA
TUDI DO VODNIH IZGUB, KI JIH Z
UVAJANJEM SODOBNIH TEHNOLOGIJ
SKUŠAMO NENEHNO ZNIŽEVATI.

Vir odpadnih voda pri proizvodnji so predvsem faze čiščenja naprav in obratov. Čiščenje celotne proizvodnje temelji na CIP sistemu (Clean in Place), za katerega so značilni zaprti krogotoki in s tem večkratna uporaba pralnih sredstev. Sistem je avtomatiziran in omogoča optimiranje porabe pralnih sredstev in vode, s čimer povzročamo manjšo obremenitev okolja. V procesu čiščenja smo pozorni tudi na izbiro pralnih in dezinfekcijskih sredstev.

Dodatni vir industrijskih odpadnih voda nastaja v energetiki pri regeneraciji ionskih izmenjevalcev, pri pripravi vode za napajanje parnih kotlov in v hladilnem sistemu. Regeneracija se izvaja občasno, ob posamezni regeneraciji pa nastane približno 25 m³ odpadnih voda, kar je letno približno 1.500 m³. Manjše količine odpadne vode nastanejo tudi v kotlovnici pri odsoljevanju in kaluženju kotlov.

Komunalne odpadne vode nastajajo v sanitarnih prostorih pisarn, proizvodnih obratov, razstavnih prostorov in v menzah na lokacijah obeh pivovarn.

TABELA 24 BILANCA PORABLJENE VODE V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2012-2014

PORABA VODE	2012 [m ³]	2013 [m ³]	2014 [m ³]
Hladilne odpadne vode	9.870	9.740	9.380
Komunalne odpadne vode	4.860	.	.
Industrijske odpadne vode	382.623	377.122**	349.924**
Voda, vgrajena v izdelke	152.870***	159.985***	170.832***
Izparela voda	42.453	43.995	47.858
Izguba vod zaradi okvare sistema	41.283	28.414	52.975
Skupaj	633.959	609.516	630.969

* Količine odpadne komunalne vode ne merimo več posebej, ampak skupaj z industrijskimi odpadnimi vodami (glej **).

** V količini so vključene tako industrijske kot komunalne odpadne vode.

*** V količini je vključena tudi voda v pivskih tropinah.

TABLE 25 BILANCA PORABLJENE VODE V PIVOVARNI UNION IN 2012-2014

PORABA VODE	2012 [m ³]	2013 [m ³]	2014 [m ³]
Hladilne odpadne vode	22.000	36.560	54.220
Komunalne odpadne vode	6.200	6.200	7.600
Industrijske odpadne vode	401.357	480.250	478.604
Voda, vgrajena v izdelke	147.345	142.058	149.909
Izparela voda	22.000	36.560	54.220
Padavinska voda, odvedena v javno kanalizacijo	49.525	68.568	57.261
Skupaj	648.427	701.628	744.553

V Pivovarni Union je v letu 2014 nastalo precej več odpadne hladilne vode kot v letih pred tem. Količina nastale hladilne odpadne vode na sistemu hladilnih stolpov je namreč odvisna od klimatskih pogojev (vlaga, zunanja temperatura). Višja kot je zunanja temperatura zraka, večja je obremenitev strojne opreme zaradi povečanega obsega proizvodnje, kar posledično pomeni, da se upari večji delež vode.

V procesu proizvodnje prihaja tudi do vodnih izgub. Do izgube vode prihaja pri vgradnji v izdelke, zaradi izhlapevanja na obtočnih hladilnih sistemih in zaradi izgub na vodovodnem omrežju. Izgube vode v Pivovarni Union ne merimo po vzroku izgube. Predpostavljamo, da se vsa izguba nanaša na izparelo vodo pri hlajenju celotnega sistema (hladilni stolpi). Količina te vode je med leti enaka in se giblje med 40 in 60 m³ na leto.

ODVAJANJE IN ČIŠČENJE ODPADNIH VOD

V Skupini Laško izvajamo vrsto ukrepov za zmanjšanje obremenitev odpadnih voda.

Čiščenje odpadnih vod v Pivovarni Laško poteka na anaerobni čistilni napravi v lasti pivovarne (tehnološke odpadne vode iz pivovarne) in aerobni komunalni čistilni napravi Laško (komunalne odpadne vode občine Laško in okolice).

V pivovarni je urejeno predčiščenje:

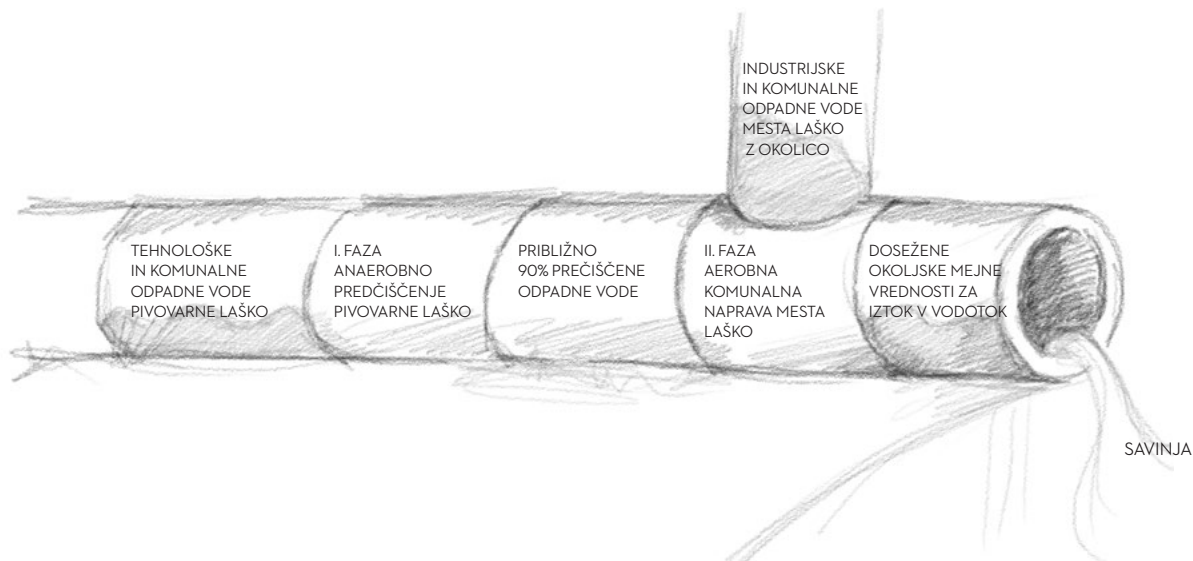
- odpadne lužine,
- izrabljenih čistilnih sredstev iz CIP sistema celotne pivovarne, pralnih strojev za steklenice in sode ter tunelskega pasterizatorja.

Vse tehnološke odpadne vode iz pivovarne se najprej predčistijo na lastni anaerobni čistilni napravi, z izjemo odpadnih vod iz obtočnega hlajenja, ki se odvajajo v bližnjo reko Savinjo. Pivovarniške odpadne vode se do anaerobne čistilne naprave, ki se nahaja ob komunalni čistilni napravi Laško, odvajajo po lastnem, približno 4,5-kilometra dolgem tlačnem vodu. Pivovarniške odpadne vode, ki so močno organsko obremenjene, se najprej očistijo na anaerobni čistilni napravi v BIOBED reaktorju po postopku UASB, nato se skupaj z ostalimi komunalnimi vodami prečistijo še v komunalni čistilni napravi Laško. Končni iztok prečiščene vode v vodotok, reko Savinjo, je skladen z zakonsko predpisanimi parametri.

Produkti procesov v anaerobnem reaktorju čistilne naprave so: do približno 90% predčiščena odpadna voda, bioplina in odpadno blato. Bioplina se zbira v zalogovniku ob čistilni napravi, od tam pa se preko puhal dovaja do kotlovnice Pivovarne Laško, kjer ga uporabljamo kot zamenjavo za zemeljski plin pri proizvodnih procesih. Izkoristek razgradnje v UASB-reaktorju dosega med 91-92%, kar v desetih letih delovanja čistilne naprave ob očiščenju več kot 3.800.000 m³ pivovarniških odpadnih vod pomeni več kot 3.500.000 m³ generiranega bioplina.

SLIKA 4 SHEMA PROCESA ČIŠČENJA ODPADNIH TEHNOLOŠKIH IN KOMUNALNIH VOD PIVOVARNE LAŠKO

ČIŠČENJE ODPADNIH VOD V PIVOVARNI LAŠKO POTEKA NA ANAEROBNI ČISTILNI NAPRAVI V LASTI PIVOVARNE IN AEROBNI KOMUNALNI ČISTILNI NAPRAVI LAŠKO.

TABELA 26 ODPADNE VODE, ODVEDENE NA ČIŠČENJE NA ANAEROBNO ČISTILNO NAPRAVO LAŠKO V LETIH 2012-2014

	2012	2013	2014
Količina odpadnih voda [m ³]	387.483	367.382	349.924
Indeks	100,0	94,8	90,3

V Pivovarni Union prva faza pri obdelavi odpadne vode poteka v nevtralizacijski postaji, kjer se tehnološke odpadne vode nevtralizirajo. Komunalne in industrijske odpadne vode se odvajajo v javni kanalizacijski sistem mesta Ljubljane, ki je zaključen s Centralno čistilno napravo Ljubljana.

Z odvajanjem komunalnih in industrijskih odpadnih vod ne obremenjujemo okolja čezmerno, saj letne količine nevarnih snovi iz odpadnih vod ne presegajo dovoljenih vrednosti.

TABELA 27 ODPADNE VODE, ODVEDENE NA ČIŠČENJE NA ČISTILNO NAPRAVO LJUBLJANA V LETIH 2012-2014

	2012	2013	2014
Količina odpadnih voda [m ³]	429.557	523.010	540.424
Indeks	100,0	121,8	125,8

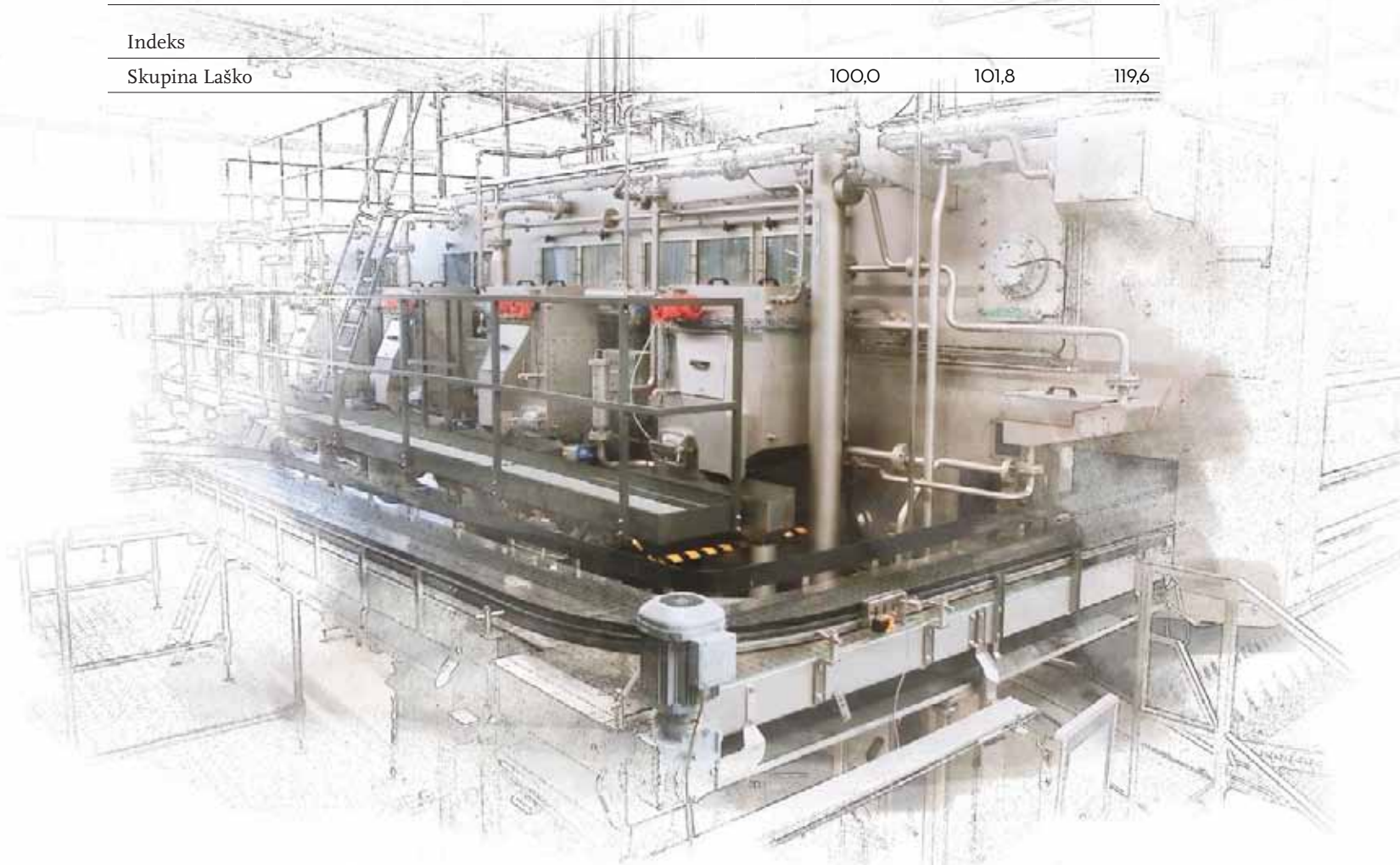
OBREMENITEV ODPADNIH VOD

Skupne enote obremenitve odpadnih vod so se v Pivovarni Laško v letu 2014 v primerjavi z letom 2013 povečale zaradi večjih količin proizvedenih mešanih pijač in s tem bolj obremenjenih odpadnih vod iz pivovarne. Drugi pomemben dejavnik je večje popravilo mešalno-izravnalnega rezervoarja na anaerobni čistilni napravi za pivovarniške odpadne vode na vtoku (MAB), zaradi česar se je v obdobju rekonstrukcije v letu 2014 poslabšal učinek čiščenja na čistilni napravi.

V Pivovarni Union odpadnih vod pred iztokom v centralni kanalizacijski sistem ne čistimo na biološki čistilni napravi. Zato je enota obremenitve odpadne vode na iztoku toliko višja. Odpadna voda se tako izteka direktno v kanalizacijski sistem in se biološko obdela na Centralni čistilni napravi Ljubljana-Zalog. Smo pa vzpostavili sistem nevtralizacije odpadne tehnološke vode, katerega glavni namen je nevtralizacija do zakonsko določene vrednosti pH in temperature (parametri so določeni v okoljevarstvenem dovoljenju). Monitoring se izvaja enkrat mesečno.

TABELA 28 SKUPNA ENOTA OBREMENITVE (EO) ZARADI ODVAJANJA ODPADNIH VOD, Z UPOŠTEVANJEM UČINKA ČIŠČENJA V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2012-2014

SKUPNA ENOTA OBREMENITVE EO (Z UPOŠTEVANJEM UČINKA ČIŠČENJA)	2012	2013	2014
Pivovarna Laško	627,50	481,26	535,48
Pivovarna Union	2.207,60	2.404,95	2.854,13
Skupina Laško	2.835,10	2.886,21	3.389,61
Indeks			
Skupina Laško	100,0	101,8	119,6

PROJEKTI RAVNANJA Z ODPADNIMI VODAMI V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2013-2015

2013 OBDELAVA KONCENTRATA REVERZNE OSMOZE ZA PONOVO UPORABO

PIVOVARNA UNION

Izvedli smo pilotni projekt, s katerim smo preučili možnosti uporabe stranskega proizvoda - koncentrata RO_3 (KRO_3), ki nastaja pri membranski filtraciji sveže vode. Želeli smo raziskati, kako ga čim boljše izkoristiti in ponovno uporabiti v industriji Pivovarne Union za reverzno osmozo pri pripravi tehnološke vode ali za direktno uporabo lužnate vode za CIP pranja. Obe možnosti sta se izkazali za izvedljivi. Projekt je bil tudi sestavni del diplomske naloge.

2015 ZBIRANJE IN OBDELAVA METEORNE VODE

PIVOVARNA UNION

Odpadne tehnološke vode, ki jih pri obratovanju odvajamo v javno kanalizacijsko omrežje, za podjetje pomenijo precejšnjo finančno obremenitev. Kot enega od načinov zmanjševanja porabe načrpane vode smo prepoznali zbiranje in obdelavo meteorne vode. Pripravili smo projektno nalogo za uporabo zajete meteorne vode. Ustrezno obdelana bi bila primerna za številne tehnološke procese, ne bi pa prišla v stik s produktom.

Investicija: izdelava projekta 6.000 evrov

PROJEKT PRENOVA MOKREGA DELA POLNILNE LINIJE S4

PIVOVARNA UNION

V letu 2014 smo v Pivovarni Union pričeli s projektom menjave mokrega dela polnilne linije S4. Projekt smo v letu 2015 zaključili. Poleg pralne naprave smo menjali tudi polnilni, zapiralni in etiketirni stroj. Pri pralni napravi za steklenice ocenjujemo, da se bodo izboljšali okoljevarstveni kazalci, kot sta količina kanalizirane vode in količina porabljenih kemikalij (predvsem lužina).

Posledično se bo zmanjšala koncentracija onesnaževal v odpadni vodi. Izsledki so predstavljeni v tabeli.

Poraba vode se bo zmanjšala za okoli 30 odstotkov. Pričakujemo, da se bo poraba energentov zmanjšala zaradi optimalnejše klimatizacije prostora in manjših toplotnih izgub na pralni napravi. Po zagotovilih proizvajalca lahko pričakujemo prihranke med 30 in 40 odstotkov na letni ravni. Poleg optimizirane porabe energije, vode in energentov pričakujemo tudi boljši učinek pranja. Hkrati novi polnilni stroj omogoča polnjenje ob minimalni koncentraciji kisika, kar je ključno za dobre organoleptične lastnosti piva.

TABELA 29 PRIMERJAVA SPECIFIČNE RABE LUŽINE V STARI IN NOVI PRALNI NAPRAVI

	SPECIFIČNA PORABA LUŽINE [kg/hl]	SPECIFIČNA PORABA VODE (m ³ /hl)
Stara pralna naprava	0,90	0,27
Nova pralna naprava	0,50	0,19

Pralna naprava se uporablja za pranje povratnih steklenic. Lužina predstavlja glavni čistilni medij za odstranjevanje etiket, lepila in nečistoč v steklenici. Voda se uporablja za spiranje zastankov čistilnih medijev iz steklenic.

PROJEKT PRIDOBIVANJE BIOPLINA IZ ODPADNE VODE

PIVOVARNA LAŠKO

Zaradi naraščanja cen energije in predvsem škodljivih emisij TOC sušenje odpadnega pivskega kvasa ni več racionalno oziroma je Inšpektorat RS za okolje in prostor podal negativno mnenje. Zato smo v Pivovarni Laško v sodelovanju s Kemijskim inštitutom, Biotehniško fakulteto Ljubljana in Zavodom Grč Vrh že leta 2008 pričeli z raziskovalno nalogo "Možnosti uporabe odpadnega pivskega kvasa za pridobivanje bioplina v anaerobnem procesu razgradnje". V Pivovarni Laško letno nastane okrog 3.000 ton mokrega pivskega kvasa z vrednostjo KPK obremenitve 280.000 mg/l, kar pomeni idealen substrat za generiranje velikih količin bioplina. V letu 2010 smo izvajali pilotni poskus direktnega uvajanja in razgradnje suspenzije pivskega kvasa na UASB reaktorju naše čistilne naprave, ki je potrdil pričakovanja glede uspešne razgradnje tega substrata v anaerobnem procesu. Poskus je potrdil tudi absolutno ekonomsko upravičenost procesa.

V letu 2011 smo postopoma pričeli z dodajanjem celotne količine proizvedenega kvasa v tehnološke odpadne vode. Letna količina bioplina, ki se uporabi v kotlarni Pivovarne Laško, je med 320.000 in 400.000 m³, kar pomeni 12-15 odstotkov celotne porabe. Pri ceni zemeljskega plina 0,3 EUR/m³ je tako letni prihranek več kot 80.000 evrov. S proizvodnjo bioplina zaradi dodajanja kvasa prihranimo do 18 % stroškov pri porabi zemeljskega plina oziroma je pri ceni zemeljskega plina 0,3 EUR/m³ letni prihranek več kot 80.000 evrov.

Sistem dodatnega pridobivanja bioplina iz odpadnega kvasa smo skupaj s soavtorji iz zunanjih strokovnih institucij patentirali, saj gre za edinstven primer tovrstnega sistema na svetu. Z izgradnjo lastne anaerobne čistilne naprave in s pridobivanjem bioplina v Pivovarni Laško poleg doseganja ustreznega čiščenja odpadnih vod prispevamo k pomembnemu deležu uporabe OVE iz lastnih stranskih proizvodov.

40 %

VEČ BIOPLINA PROIZVEDEMO
Z DODAJANJEM
KVASINE ODPADNI VODI

PROJEKT OPTIMIZACIJA ODPADNIH VODA Z REKUPERACIJO – CIP SISTEM

PIVOVARNA UNION

Ker se zavedamo pomembnosti optimalnega ravnanja z vodo, smo v Pivovarni Union v letu 2008 pričeli s sistematičnim izvajanjem projektov, ki so vodili k varčnejši porabi vode, kemikalij in energentov. Pričeli smo s projekti optimizacije CIP sistemov in nadaljevali z uvajanjem novih CIP tehnologij. Najobsežnejši projekt je bil Rekuperacija viškov tehnološke vode in njena ponovna uporaba v sekundarnih tehnoloških korakih. Gre za popolnoma avtomatiziran proces, ki ga vsako leto nadgrajujemo. S tem kontinuirano zmanjšujemo specifično porabo vode.

TABELA 30 PROJEKTI, S KATERIMI SMO V LETIH 2008-2015 OPTIMIZIRALI PORABO VODE IN ENERGENTOV

NAZIV PROJEKTA	OBDOBJE IMPLEMENTACIJE	REZULTAT PROJEKTA
Optimizacija čiščenja tehnološke opreme (CIP in SIP sistem)	2008-2012	· 30 % manjša poraba vode · 10 % manjša poraba kemikalij · manjša poraba časa za pranje · boljša kakovost pranj
Postavitev nove CIP-postaje polnilnica	2010	· 10 % manjša poraba vode · boljša kakovost pranj
Enofazno pranje sistema CIP-filtrat	2011	· 20 % manjša poraba vode · boljša kakovost pranj · manjša poraba časa za pranje
Enofazno pranje sistema CIP-varilnica	2012	· 10 % manjša poraba vroče vode · manjša poraba kemikalij · manjša poraba časa za pranje
Rekuperacija viškov tehnološke vode	2013	· 35.000 m³ letnega zajema tehnološke vode
Kislo pranje sistema CIP-fermentacija	2015	· 20 % manjša poraba vode · 40 % manjša poraba električne energije · ničelni izpusti CO₂ v ozračje · krajši časi pranja · boljša kakovost pranj

EMISIJE

V SKUPINI
LAŠKO SE
ZAVEDAMO
VPLIVOV
NAŠE
DEJAVNOSTI
NA OKOLJE,
TUDI NA
ZRAK.

V skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem IPPC redno zagotavljamo izvajanje obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak. Emisije redno spremljamo in izvajamo ukrepe za njihovo zmanjšanje in preprečevanje. Meritve emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaženja se v skladu z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem izvajajo na vsake tri leta, redno pa izvajamo tudi interne meritve, s katerimi spremljamo izpuste v ozračje.

Emisije snovi v zrak prihajajo iz proizvodnih procesov in z njimi povezanih naprav oziroma dejavnosti (parni kotli, drozgalno-kuhalne posode in kuhalne posode, sprejemna rampa za kamione in vagone za sprejem vhodnih surovin, sušilec pивskega kvasa, transport, čistilna sita surovin idr.) in so v mejah predpisanih vrednosti v okoljevarstvenem dovoljenju.

TABELA 31 SPECIFIČNI IZPUSTI EMISIJE TOPLOGREDNIH PLINOV GLEDE NA NAPOLNJENE KOLIČINE V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2012-2014

	2012	2013	2014
Količina TGP [ton]	5.301	5.289	5.631
Specifični izpusti TGP [kgCO ₂ /hl*]	5,67	5,05	5,10

*Vse proizvedene pijače

TABELA 32 SPECIFIČNI IZPUSTI EMISIJE TOPLOGREDNIH PLINOV GLEDE NA NAPOLNJENE KOLIČINE V PIVOVARNI UNION V LETIH 2012-2014

	2012	2013	2014
Količina TGP [ton]	6.767	6.738	6.476
Specifični izpusti TGP [kgCO ₂ /hl*]	4,64	4,48	4,32

*Vse proizvedene pijače

Podatki zajemajo količino emisij CO₂, ki so posledica izgorovanja energenta (zemeljskega plina) v kurilnih napravah. V letu 2014 smo v Pivovarni Union pričeli s projektom izgradnje nove kotlovnice, zato predvidevamo, da bomo količino zemeljskega plina dodatno zmanjšali za okoli 8 odstotkov, posledično tudi emisije TGP in plinov NOx in SOx.

EMISIJE IZ PROIZVODNJE

Vse naprave v proizvodnji obeh pivovarn so povezane s sistemom odpraševanja.

Glede na napravo gre za različne vrste čistilnih naprav:

- ciklon (je najučinkovitejši in najcenejši način za odstranjevanje delcev),
- vrečasti filtri (delujejo na enak način kot običajen sesalnik),
- vodni pralnik sopar.

Za pokrivanje potreb po toplotni energiji uporabljamo skupaj v obeh pivovarnah pet parnih kotlov. Osnovno gorivo za kotle sta zemeljski plin in v Pivovarni Laško tudi bioplin, ki se ga dovaja iz anaerobne čistilne naprave Laško. Kot rezervno gorivo se uporablja tudi ekstra lahko kurilno olje.

Za pokrivanje potreb po toplotni energiji v **Pivovarni Laško** uporabljamo tri parne kotle, katerih skupna moč znaša 45,9 MW oziroma $2 \times 18,6$ MW in manjši kotel z močjo 8,7 MW, ki služi kot hladna rezerva in se uporablja manj kot 300 ur letno. Toplota izgorevanja se v kotlih prenese na vodo, ki se upari v paro s temperaturo 174 °C. V glavnem razdelilcu se para razdeli in je od tam, s prilagojenim tlakom, vodena na porabnike v varilnico, polnilnico ter za ogrevanje. Za izboljšanje izkoristka sta dva večja kotla opremljena z ekonomajzerjem – toplotnim izmenjevalcem. Dimni plini, ki nastajajo pri izgorevanju goriva v kotlih, imajo na izstopu od 230-250 °C. S toplotnim izmenjevalcem se jih ohladi na okrog 130 °C.

EMISIJE V OZRAČJE REDNO
SPREMLJAMO IN IZVAJAMO
UKREPE ZA NJIHOVO
ZMANJŠANJE IN PREPREČEVANJE

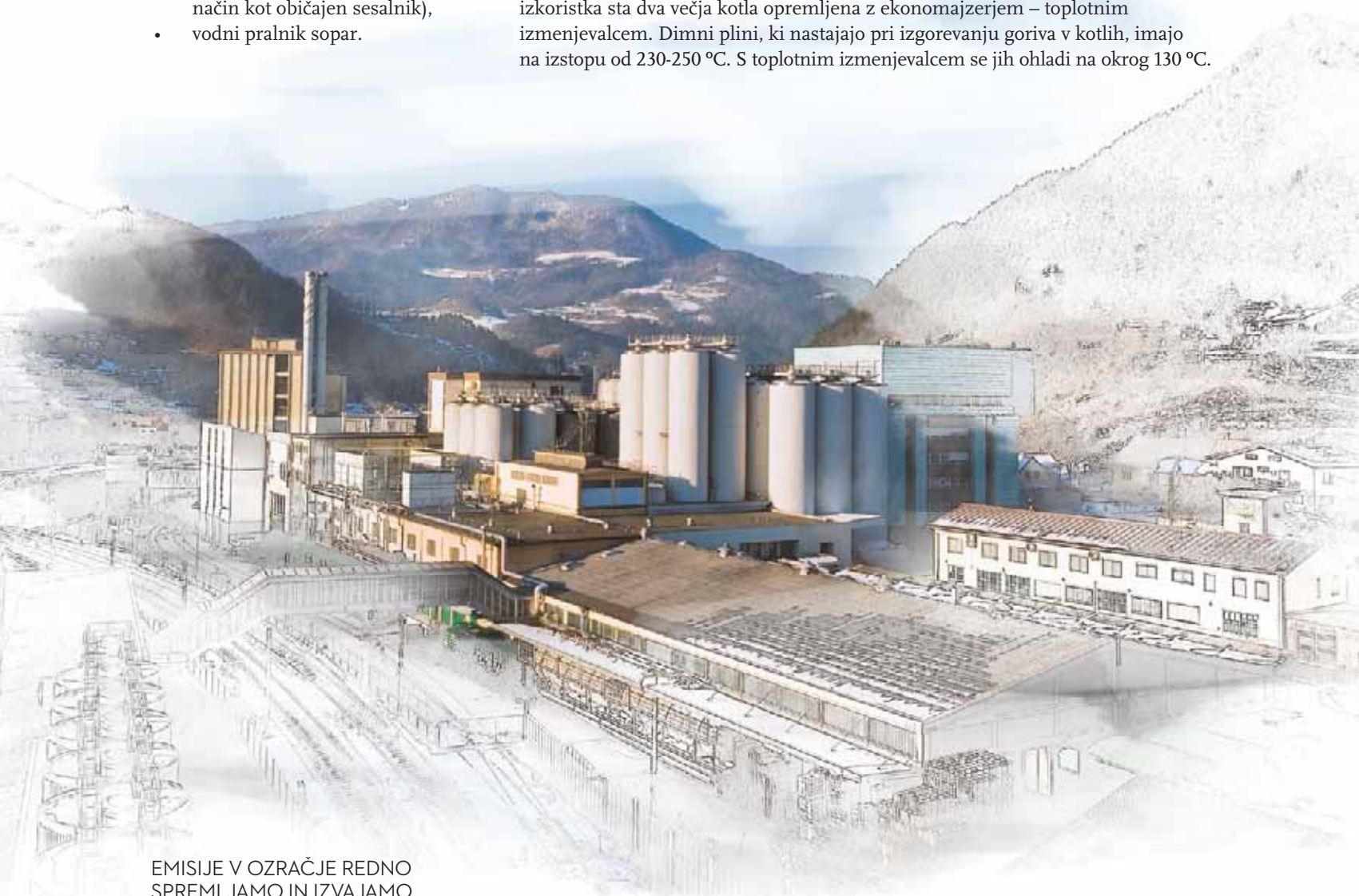

TABELA 33 EMISIJE IZ PARNIH KOTLOV V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2009 IN 2012

SNOV [mg/m ³]	2009		2012		Mejne vrednosti iz OVD
	PARNI KOTEL 1	PARNI KOTEL 3, 2	PARNI KOTEL 1	PARNI KOTEL 3	
Ogljikov monoksid (CO)	39,0	38,0	20	< 2,5	100
Dušikovi oksidi NO _x (kot NO ₂)	81,0	96,0	90	134	200
Žveplov dioksid (SO ₂)	< 14,3	< 14,3	< 14,3	< 14,3	35
Celotni prah	< 5,0	< 5,0	0,9	0,4	5

TABELA 34 EMISIJE IZ PARNIH KOTLOV V PIVOVARNI UNION V LETIH 2009 IN 2012

SNOV [mg/m ³]	2009		2012		Mejne vrednosti iz OVD
	PARNI KOTEL 1	PARNI KOTEL 2	PARNI KOTEL 1	PARNI KOTEL 2	
Ogljikov monoksid (CO)	19	15	< 24	< 8	100
Ogljikov dioksid (CO ₂)	8,8	8,3	10,6	8,3	-
Dušikovi oksidi NO _x	194	178	168	174	200
Žveplov oksidi SO _x	< 9	< 9	< 8	< 10	35

V **Pivovarni Union** imamo v kotlovnici dva parna kotla na zemeljski plin. Oba kotla proizvajata paro za potrebe proizvodnje in ogrevanja. Zmogljivost parnih kotlov je skupaj 23,26 MW oziroma 2 x 11,63 MW. Proizvodnja pare je namenjena pridobivanju vroče vode temperature 160 °C v akumulatorju vroče vode, ki se uporablja v tehnološkem procesu, ter za potrebe ogrevanja. Iz akumulatorja se vroča voda temperature 130 °C vrača v napajalni rezervoar, od tu pa preko napajalnih črpalk ponovno v parne kotle. V napajalni rezervoar se dovaja sveža napajalna voda, ki nadomešča vse izgube vode iz sistema.

EMISIJE SKUPNIH ORGANSKIH SNOVI (TOC)

Pri proizvodnji piva oziroma v varilnici piva prihaja do emisij organskih snovi (TOC) v zrak iz procesnih posod (odprte posode) pri naslednjih tehnoloških postopkih: drozganje sladice, kuhanje sladice, precejanje sladice, kuhanje pивine in sedimentacija vroče usedline. Naprav za zajemanje in čiščenje emisij snovi v zrak v varilnici ni, razen naprave Pfaduko za kogeneracijo toplote iz par, ki hkrati zajame tudi del emisij.

Meritve TOC se v skladu z okoljevarstvenim dovoljenjem opravljajo na tri leta, mejne vrednosti se nanašajo na vsak vir emisij posebej. Ker kuhanje poteka pri višji temperaturi, so koncentracije TOC v kuhalni posodi višje v primerjavi z drozganjem. Emisije nihajo glede na proizvedene količine, vendar so še vedno pod mejo dovoljene koncentracije.

TABELA 35 EMISIJE TOC V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2009 IN 2012

EMISIJE TOC [g/h]	2009	2012	MEJNE VREDNOSTI IZ OVD
Drozgalno – kuhalna posoda (1.100 hl)	50,6	72,3	500
Kuhalna posoda (1.100 hl)	29,0	351,2	500
Kuhalna posoda (600 hl)	120,0	121,0	500

TABELA 36 EMISIJE TOC V PIVOVARNI UNION V LETIH 2009 IN 2012

EMISIJE TOC [g/h]	2009	2012	MEJNE VREDNOSTI IZ OVD
Drozgalna ponev 1	0,6 ± 0,2	1,4 ± 0,4	500
Drozgalna ponev 2	13,5 ± 3,4	3,9 ± 1,0	500
Kuhalna ponev	276 ± 69	339 ± 85	500

IZBRANI PROJEKTI ZA ZMANJŠANJE EMISIJ V SKUPINI LAŠKO V LETU 2014

2014 OPTIMIZACIJA PROIZVODNJE CO₂ PLINA

PIVOVARNA UNION

Posodobitev CO₂ postaje je prispevala k nižjim obratovalnim stroškom. Prihranek je 160 ton CO₂/leto, kar pomeni 40.000 EUR/leto prihranka.

Investicija 25.000 evrov

2014 POSODOBITEV DETEKCIJE CO₂ IZPUSTOV

PIVOVARNA LAŠKO

Posodobljeni detektor CO₂ izpustov preko alarmne centrale omogoča učinkovitejšo zaznavanje izpustov CO₂ zaradi napak v sistemu, kar omogoča, da se hitreje preprečijo izpusti v okolje. Na vseh kritičnih mestih v proizvodnji, kjer je prisoten CO₂, je nameščenih 17 detekcijskih sond.

Investicija 42.326 evrov

EMISIJE HRUPA

Pivovarni Skupine Laško sta locirani v mestu Ljubljana in kraju Laško. Zaradi hrupa, ki ga povzročajo nekateri elementi naše dejavnosti, redno skrbimo za meritve kazalcev hrupa, ki kažejo, da ne presegamo mejne vrednosti hrupa kazalcev hrupa za III. oziroma IV. stopnjo varstva pred hrupom v naravnem in življenjskem okolju, v skladu z določili Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju.

Glavni viri hrupa so proizvodnja, skladišče, transport (prihodi in odhodi tovornjakov, kombijev, traktorjev) in notranji transport z viličarji. Proizvodnja poteka kontinuirano 24 ur, vendar se režim obratovanja oziroma število obratujočih hrupnih virov dnevno nekoliko spreminja. Tako v nočnem času ne obratujejo nekateri hrupnejši ventilatorji, prav tako ne notranji transport.

KARTE HRUPA ZA OBMOČJE PIVOVARNE UNION

Pivovarna Union se nahaja v strnjenem naselju mesta Ljubljane. Redno in v skladu z veljavno zakonodajo izvajamo monitoring emisij hrupa iz območja pivovarne, ki ga opravlja s strani države pooblaščen podjetje. V letu 2012 smo v skladu z evropsko Direktivo 2002-49-ES izdelali tudi karte hrupa za hrupne vire za okolico območja Pivovarne Union za dnevne, večerne, nočne in konične ravni hrupa.

V bližnji okolici Pivovarne Union se nahajajo stanovanjski in poslovni objekti, ki so najbolj izpostavljeni emisijam hrupa, ki izhajajo iz pivovarne. K skupni vrednosti emisije hrupa vplivata tudi bližina mestne vpadnice in železniška proga. Poleg zakonskih predpisov, ki jih je potrebno upoštevati za varstvo naravnega in bivalnega okolja pred hrupom, največkrat pri razširjanju hrupa iz industrijskih virov dodatno upoštevamo zahteve standarda SIST EN ISO 9613/2 (Attenuation of sound during propagation outdoors) in tako določimo imisijske ravni hrupa na izpostavljenih lokacijah.

Meritve in analize obstoječih ravni hrupa, ki ga povzroča obratovanje Pivovarne Union, kažejo, da pred najbolj izpostavljenimi stanovanjskimi objekti niso bile prisotne prekomerne obremenitve okolja s hrupom. V večernem času raven hrupa nekoliko pade, saj je manj obratujočih virov kot podnevi.

Glede na podatke o številu stanovanjskih enot in gostote poseljenosti tega dela Ljubljane (2,1 oseba/stanovanje) smo z analizo motenja zaradi hrupa ocenili število obremenjenih stanovalcev glede na obremenitve posameznih fasad.

TABELA 37 OCENJENO ŠTEVILO OBREMENJENIH OSEB S HRUPOM
NA OBMOČJU PIVOVARNE UNION ZA NOČNI ČAS IN ZA KAZALNIK DVN (DAN-VEČER-NOČ)

PAS HRUPA V DBA	OCENJENO ŠTEVILO OBREMENJENIH OSEB ZA NOČ	OCENJENO ŠTEVILO OBREMENJENIH OSEB ZA DAN
< 35	899	1.222
35 - 40	186	295
40 - 45	65	89
45 - 50	8	33
50 - 55	0	12
55 - 60	0	0
60 - 65	0	0
Skupaj	1.158	1.651

Na osnovi modela širjenja hrupa v okolje in emisijskih meritev virov hrupa je ugotovljeno, da Pivovarna Union v okviru trenutnih kapacitet ne prekoračuje mejnih kazalcev hrupa za III. oziroma IV. stopnjo varstva pred hrupom v naravnem in življenjskem okolju.

MERITVE HRUPA V PIVOVARNI LAŠKO

V Pivovarni Laško enkrat na tri leta opravljamo redni obratovalni monitoring meritev hrupa v naravnem in življenjskem okolju, ki ga izvede zunanje pooblaščenno podjetje za izvajanje meritev emisij hrupa v ozračje. Meritve hrupa se izvajajo za dnevno, večerno in nočno obdobje v skladu z določili Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju. Meritve se opravljajo na treh merilnih mestih. Merilno mesto 2 se nahaja v II. območju varstva pred hrupom, merilni mesti 1 in 3 pa na III. območju varstva pred hrupom. Rezultati meritev vrednosti kazalcev hrupa, ki je posledica obratovanja proizvodnje podjetja, kažejo na to, da izmerjene vrednosti ne presegajo mejnih vrednosti in so skladne z uredbo.

Vir hrupa v dnevnem času predstavljajo predvsem notranji transport in transport za potrebe distribucije in odvoza stranskih produktov, hrup iz polnilnice ter transport končnih izdelkov iz pivovarne. V nočnem času pa predvsem hrup iz notranjosti objektov in razni odsesovalni sistemi. Viri hrupa obratujejo 24 ur na dan, vendar se v večernem in nočnem času znižajo. Emitirani hrup je enakomeren in ne vsebuje izrazitih impulzov in poudarjenih tonov.

TABELA 38 REZULTATI MERITEV VREDNOSTI KOMBINIRANEGA KAZALCA HRUPA
NA OBMOČJU PIVOVARNE LAŠKO ZA DAN, VEČER IN NOČ (LDVN) V LETIH 2009 IN 2012

MERILNO MESTO	SKUPNA OCENJENA RAVEN HRUPA LDVN [DBA]		MEJNA VREDNOST KOMBINIRANEGA KAZALCA HRUPA LDVN [DBA]
	2009	2012	
Merilno mesto 1	50	52	58
Merilno mesto 2	47	48	52
Merilno mesto 3	44	54	58

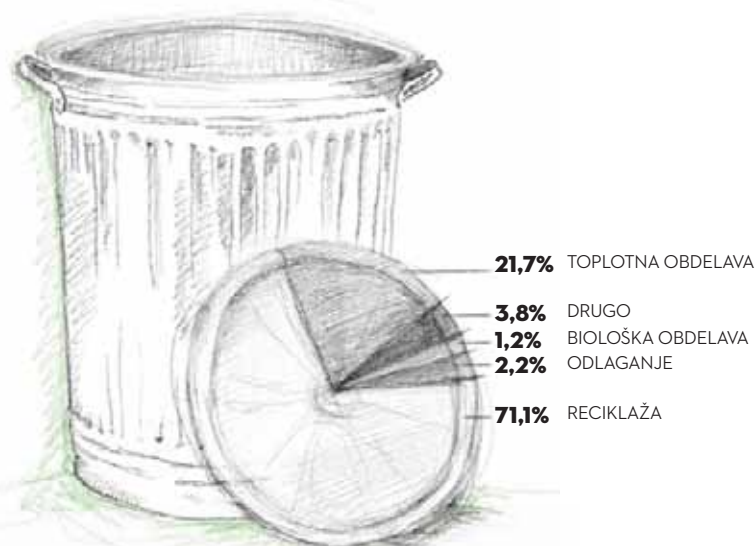
Merilno mesto 1 = pri glavnem transportnem vhodu pivovarne / Merilno mesto 2 = pri stanovanjski hiši na SV delu pivovarne / Merilno mesto 3 = pri stanovanjski hiši na J delu pivovarne

ODPADKI

RAVNANJE Z ODPADKI JE V SKUPINI LAŠKO UREJENO PO SISTEMU LOČENEGA ZBIRANJA ODPADKOV, KAR POMENI, DA ODPADKE NA IZVORU PO RAZLIČNIH FRAKCIJAH ZBIRAMO LOČENO IN JIH ODDAMO V USTREZNO PREDELAVO POOBLAŠČENEMU ZBIRALCU IN PREDELOVALCU.

Skozi leta zmanjšujemo količino direktno odloženih komunalnih odpadkov, kar dosegamo predvsem z bolj doslednim ločevanjem določenih biološko razgradljivih odpadkov, odpadkov, ki so primerni za sežig, in mešanih komunalnih odpadkov iz upravne zgradbe. V načrtu gospodarjenja z odpadki je opredeljen cilj zmanjševanja nastajanja večine vrst odpadkov v naši družbi v skladu s petstopenjsko hierarhijo ravnanja z odpadki. Največjo količino med odpadnim materialom predstavlja steklena embalaža, ki jo oddamo v reciklažo.

GRAF 7 RAVNANJE Z ODPADKI V PIVOVARNI LAŠKO V LETU 2014

GRAF 8 RAVNANJE Z ODPADKI V PIVOVARNI UNION V LETU 2014

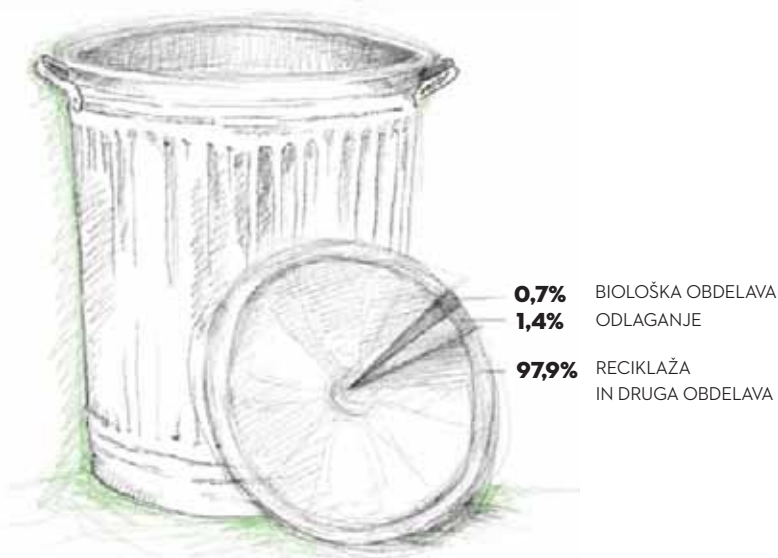

TABELA 39 RAVNANJE Z ODPADKI V SKUPINI LAŠKO V LETU 2014

RAVNANJE Z ODPADKI V PIVOVARNI LAŠKO (t)		RAVNANJE Z ODPADKI V PIVOVARNI UNION (t)	
Reciklaža	628,4	Reciklaža in druga obdelava	2.636,1
Toplotna obdelava	191,5		
Biološka obdelava	10,6		17,7
Odlaganje	19,8		38,4
Drugo	33,7		-
Skupaj	884,0		2.692,2

TABELA 40 KOLIČINA VSEH ODPADKOV
V PIVOVARNI LAŠKO V LETIH 2013-2014

KOLIČINA ODPADKOV [kg]	2013	2014
Vsi odpadki	935.038	883.997
Nevarni odpadki	69.098	53.467

Večja količina nevarnih odpadkov v Pivovarni Laško nastane zaradi odstranjevanja odsluženih hladilnih omar, katerih zbiranje in oddajo pooblaščenemu zbiralcu v Pivovarni Laško izvajamo za celotno Skupino Laško.

TABELA 41 KOLIČINA VSEH ODPADKOV
V PIVOVARNI UNION V LETIH 2013-2014

KOLIČINA ODPADKOV [kg]	2013	2014
Vsi odpadki	908.284	1.102.426*
Nevarni odpadki	2.640	4.815**

*Brez odpadkov klasifikacijske številke: 170405 Železo in jeklo; 170401 Baker, bron in medenina; 190814 Odpadne vodne raztopine in vodni koncentracije iz sanacije podtalnice, ki niso navedeni pod 19 13 07; 170904 Mešani gradbeni odpadki in odpadki iz rušenja objektov, ki niso navedeni pod 17 09 01, 17 09 02 in 17 09 03; 170101 Opeke; 170101 Beton

**Brez odpadkov s klasifikacijsko številko 170605 Gradbeni materiali, ki vsebujejo azbest.

V letu 2014 smo v Pivovarni Union proizvedli večjo količino gradbenih odpadkov, kar je posledica prenavljanja polnilne linije v pivovarni, opravili pa smo tudi adaptacijo prostora za Pivnico Union. Določene vrste odpadkov, ki sicer ne nastajajo v našem procesu, smo zato izključili iz prikaza celotne količine proizvedenih odpadkov v letu 2014, ki je sicer znašala 2.653.772 kg. Druge vrste odpadkov, ki tudi nastajajo v našem proizvodnem procesu, kljub večji količini nismo izločili iz navedene skupne količine, saj smo za te odpadke vodili skupno evidenco.

PROJEKT PLASTENKINA ZGODBA

PIVOVARNA LAŠKO, PIVOVARNA UNION

Plastenkina zgodba je družbeno odgovoren okoljski projekt, v okviru katerega zaposlene ter dijake, učence in otroke v vrtcu različnih vzgojno-izobraževalnih zavodov skupaj z nosilcem projekta slovenskim okoljskim društvom Planet Zemlja ozaveščamo o pomenu pravilnega ravnanja z odpadnimi plastenkami, ki lahko postanejo vir za nove plastenke. Projekt smo začeli izvajati v letu 2013, nadaljuje se v letih 2014 in 2015.

V šolskem letu 2013/2014 se je v projekt vključilo šest izobraževalnih zavodov, kjer je sodelovalo 218 mladih in 12 mentorjev. Zavodi so projekt sprejeli z navdušenjem in ga ocenili z odlično oceno.

V okviru Plastenkine zgodbe smo poslušalce seznanili s proizvodnjo izvirskih vod Oda in Zala. Izobraževali smo jih o nastajanju odpadne embalaže, ločenem zbiranju plasten in njihovi možnosti ponovne uporabe za nove plastenke in druge izdelke. Predstavili smo jim oznake na embalaži in razkroj plastenke v naravnem okolju. Predstavitve smo popestrili s praktičnimi prikazi granulata, predoblike za plastenko, raznimi video posnetki o odpadni embalaži idr. Ob tem smo kot praktičen primer zmanjševanja odpadkov in surovin za plastenke uporabili plastenko Zala, kjer smo zmanjšali težo za 24% in uporabljamo 20% recikliran material PET, ter plastenko Oda, kjer smo zmanjšali težo plastenke za več kot 25 % ter s tem poskrbeli za manjšo porabo virov in manjšo količino odpadkov.

218

MLADIH JE BIL
VKLJUČENIH V
PROJEKT V ŠOLSKEM
LETU 2013/2014

PROJEKTI PRI RAVNANJU Z ODPADKI V SKUPINI LAŠKO V LETIH 2014-2015

2013-2014 PILOTNI PREIZKUSI RAZGRADNJE ODPADNIH PIVSKIH TROPIN

PIVOVARNA LAŠKO, ČISTILNA NAPRAVA LAŠKO

Na Čistilni napravi Laško smo izvajali pilotni projekt preizkušanja razgradnje odpadnih pivskih tropin, ki nastanejo v procesu drozganja, in njihove uporabe za proizvodnjo bioplina. Pilotni projekt je zaključen, rezultati pa so pokazali, da se dosega stopnje razgradnje pivskih tropin do 90%, kar omogoča pridobivanje 110 m³ bioplina na eno tono pivskih tropin v industrijskem reaktorju.

2014 NAČRT GOSPODARJENJA Z ODPADKI

PIVOVARNA LAŠKO

Načrt vključuje:

- namestitev košev za ločeno zbiranje odpadkov predvsem na področju polnilnice piva, kjer ločevanje še ni bilo dokončno rešeno. S tem bomo zmanjšali nastajanje mešanih komunalnih odpadkov in še izboljšali ločevanje posameznih frakcij odpadne embalaže.

Dva ekološka otoka za ločeno zbiranje odpadkov sta že ustrezno urejena.

2015 NAČRT GOSPODARJENJA Z ODPADKI

PIVOVARNA UNION

Načrt vključuje:

- zmanjšanje mešanih komunalnih odpadkov za 20 %,
- postavitev košev za ločeno zbiranje odpadkov na ravni celotne lokacije,
- posodobitev ločenega zbiranja v obratih proizvodnje in polnilnice.

Po končanem projektu (konec leta 2015) predvidevamo manjše stroške za **10.000 evrov/leto**.

TRAJNOSTNI ODNOSI

TRAJNOSTNI ODNOSI

Trajnosti odnosi z zaposlenimi	82
Trajnosti odnosi z dobavitelji	86
Trajnosti odnosi s kupci	88
Družbena odgovornost	94

TRAJNOSTNI ODNOSI Z ZAPOSLENIMI

STRATEŠKE CILJE V SKUPINI
LAŠKO DOSEGAMO Z NENEHNI
OSEBNOSTNIM IN STROKOVNIM
RAZVOJEM VSEH ZAPOSLENIH.
TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S
ČLOVEŠKIMI VIRI JE MED NAŠIMI
KLJUČNIMI PRIORITETAMI.

Na dan 31. 12. 2014 je bilo v obeh pivovarnah Skupine Laško zaposlenih 733 oseb, od tega 342 v Pivovarni Laško in 391 v Pivovarni Union. Po spolu prevladujejo moški, ki predstavljajo 66,6% vseh zaposlenih. Največ zaposlenih je starih med 41 in 50 let. Nizka stopnja fluktuacije (v letu 2014 je znašala 7,2%) in dejstvo, da v obeh pivovarnah prevladuje kader v starostni skupini nad 40 let (70% vseh zaposlenih), pričata o visoki stopnji zadovoljstva med zaposlenimi z delovnim okoljem ter skrb za starejše kadre v Skupini Laško.

V Skupini Laško razvijamo organizacijsko kulturo visoke motiviranosti in naravnosti, saj zaposlene ocenjujemo glede na dosežene rezultate. V letu 2012 smo sprejeli Podjetniško kolektivno pogodbo, ki je postavila nove temelje ciljnega vodenja in nagrajevanja. Skupaj s predstavniki zaposlenih se vsako leto posvetujemo o sistemu izplačevanja stimulativenega dela plač.

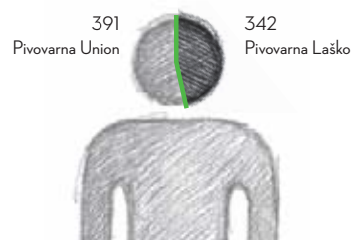
V Skupini Laško se zavedamo pomena tradicije in izkušenj, zato skrbimo za njihov prenos na mlajše sodelavce. Z razpisi in s posebnimi selektivnimi postopki izberemo nekaj študentov, ki jim podelimo kadrovske štipendije. V letu 2014 smo štipendirali 5 študentov, kar je dva več kot v letu 2013 (1 ekonomske smeri, 2 kemijske smeri, 1 biotehniške smeri in 1 družboslovne smeri). Število zaposlenih in njihove kompetence usklajujemo z razvojnimi cilji in delovnimi procesi obeh pivovarn.

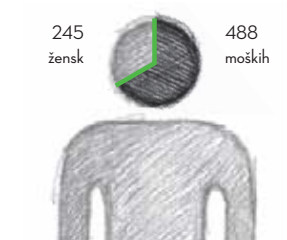
ŠTUDENTOV
SMO PODPIRALI
S KADROVSKO
ŠTIPENDIJO
V LETU 2014.

GRAF 9 ŠTEVILO ZAPOSLENIH
V SKUPINI LAŠKO
NA DAN 31. 12. 2014

GRAF 10 DELEŽ IN ŠTEVILO
ZAPOSLENIH PO SPOLU V
PIVOVARNAH SKUPINE LAŠKO
NA DAN 31. 12. 2014

KONEC LETA 2014
JE V PIVOVARNAH
SKUPINE LAŠKO

733
ZAPOSLENIH

GRAF 11 ZAPOSLENI GLEDE
NA STAROSTNO SKUPINO
V PIVOVARNAH SKUPINE LAŠKO
NA DAN 31. 12. 2014

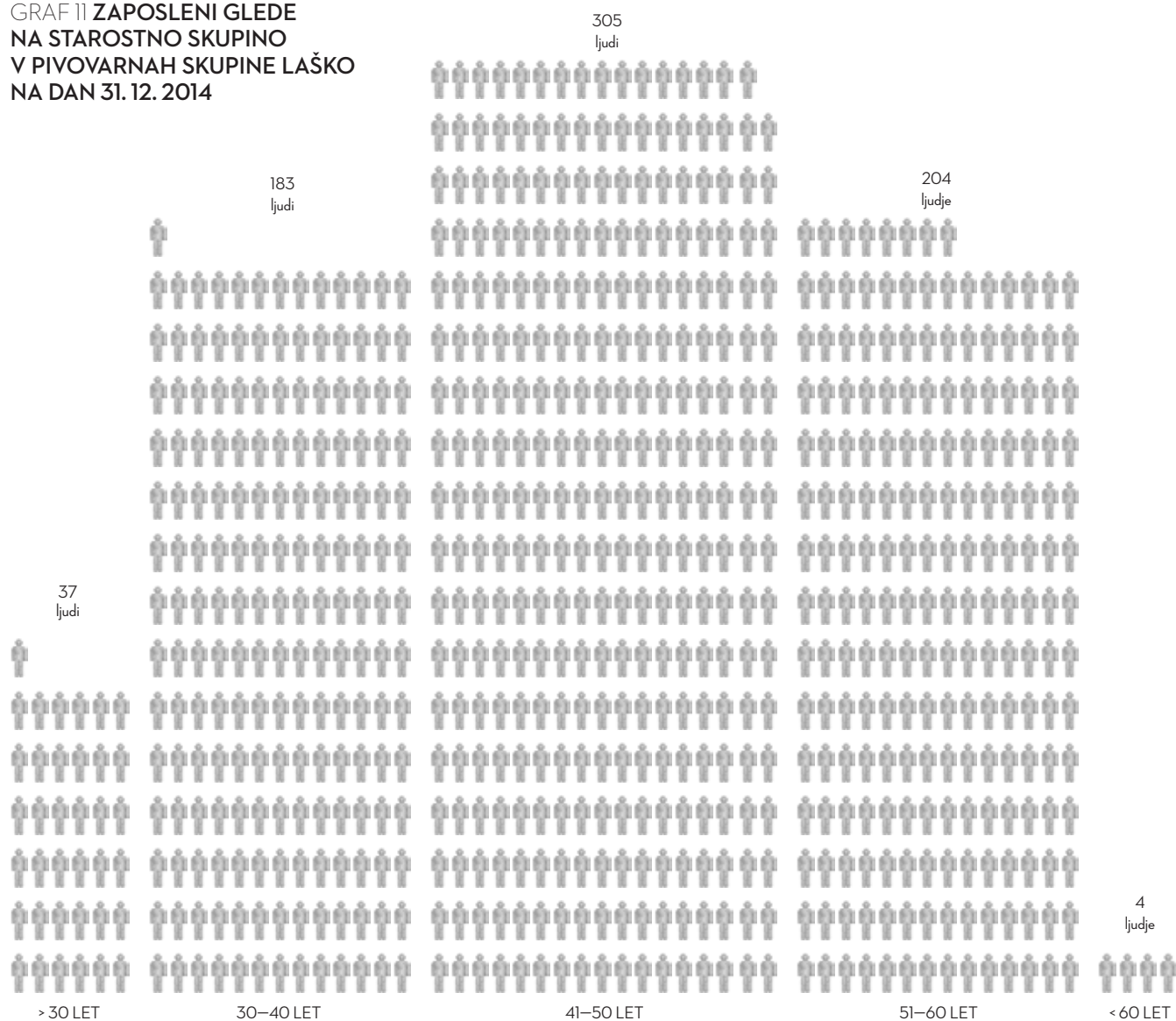

TABELA 42 STARŠEVSKI DOPUST MED ZAPOSLENIMI V PIVOVARNAH SKUPINE LAŠKO V LETU 2014

	PIVOVARNA LAŠKO [ŠTEVILO ZAPOSLENIH]	PIVOVARNA LAŠKO [URE]	PIVOVARNA UNION [ŠTEVILO ZAPOSLENIH]	PIVOVARNA UNION [URE]
Moški	7	460	9	852
Ženske	7	1.272	4	4.004
Skupaj	14	1.731	13	4.856

VARSTVO IN ZDRAVJE PRI DELU

Varstvo in zdravje pri delu naših zaposlenih je v Skupini Laško ključnega pomena. Vse zaposlene redno ozaveščamo in jih usposabljammo na področju varstva in zdravja pri delu. Skrbimo za redne zdravniške preglede in urejeno delovno okolje. S temi aktivnostmi želimo prispevati k dobremu počutju zaposlenih in preprečiti poškodbe pri delu. Kljub temu je bilo v letu 2014 v Skupini Laško skupaj 15 poškodb, s skupno bolniško odsotnostjo 296 dni. K sreči je šlo za lažje poškodbe, kot so zdrsi in padci, ureznine in udarci. V letu 2013 je bilo poškodb še manj, in sicer 10, s skupno odsotnostjo 273 dni. Več poškodb pri delu glede na leto poprej se je zgodilo v Pivovarni Union. Dve poškodbi sta se zgodili v novi Pivnici Union, v dveh primerih je prišlo do poškodb pri posredovanju ob okvari delovne opreme, pri dveh delavcih pa je šlo za ponovitev pretekle poškodbe.

V Pivovarni Laško je bilo v letu 2014 za 33,4% manj nezgod kot v letu 2013. Manjša je bila tudi skupna odsotnost zaradi posledic delovnih nezgod, ki se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšala za 84,16%. Konec leta 2014 je bilo v Skupini Laško zaposlenih 47 invalidnih delavcev.

DODATNE UGODNOSTI

Vsem zaposlenim poleg pravic, določenih z zakonodajo, nudimo številne dodatne ugodnosti. Zagotavljamo jim dodatno pokojninsko zavarovanje in solidarnostno pomoč v primeru posebnih socialnih in zdravstvenih težav. Koristijo lahko počitniške objekte po ugodnejših cenah, ob novem letu pa obdarimo otroke zaposlenih. Prav tako ohranjamo stike z bivšimi sodelavci, in sicer z organiziranjem srečanj in simboličnim nagrajevanjem.

IZOBRAŽEVANJE ZAPOSLENIH

Usposabljanje in izobraževanje sta ključna procesa upravljanja s človeškimi viri v Skupini Laško. Načrtujemo ju na podlagi identificiranih potreb po razvoju dodatnih znanj in veščin. V Skupini Laško imamo bogato znanje in številne dobre prakse, zato najprej poskrbimo, da znanje uspešno kroži med sodelavci. Z organiziranjem zunanjega izobraževanja pridobivamo nova strokovna znanja. Sledimo načelu kombiniranja zunanjega in notranjega izobraževanja. Po vsebini je največ izobraževanj v Skupini Laško namenjenih strokovnim usposabljanjem, sledijo zakonsko predpisana usposabljanja, tečaji računalništva in jezikovni tečaji.

PROJEKT KOMPETENČNI CENTER PROIZVODNJE PIJAČ

Kompetenčni center Proizvodnja pijač, katerega vodilni partner je bila Pivovarna Laško, združuje 17 panožnih podjetij. Gre za evropski kohezijski projekt, delno sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada, ki se je izvajal od 1. 2. 2013 do 31. 8. 2015. Njegov namen je bil dvigniti usposobljenost zaposlenih v partnerskih podjetjih in v panogi proizvodnje pijač na splošno.

Cilj projekta je bil izvesti usposabljanja za manjkajoče kompetence, ki so bile opredeljene v modelu kompetenc za področje proizvodnje pijač. V kompetenčnem centru znanja in dobre prakse med podjetji v partnerstvu in prenašajo nova znanja na celotno panogo. Vključena so bila tako mala kot srednja in velika podjetja iz industrije proizvodnje pijač. Do konca decembra 2014 je partnerstvo doseglo 1.304 vključitev v usposabljanja, od tega 956 v zunanja in 348 v notranja usposabljanja. V usposabljanje je bilo vključenih 557 oseb.

ZNANJE USPEŠNO KROŽI
MED SODELAVCI IN SE TAKO
OPLEMENITI.

V partnerstvu smo spremljali napredovanje kompetenc in zadovoljstvo zaposlenih z izvedbo usposabljanj preko anonimnih vprašalnikov.

Projekt je zagotavljal enakost možnosti, so bili v usposabljanja vključeni tako moški kot ženske, zaposleni z osnovnošolsko izobrazbo in starejši zaposleni. V času izvajanja projekta smo v usposabljanja vključili 205 žensk, kar predstavlja 37% vseh vključitev, 44 oseb, starejših od 55 let (od tega 14 žensk) in 58 oseb z osnovnošolsko ali nižjo stopnjo izobrazbe (od tega 17 žensk). Usposabljanja so potekala na področju strokovnih znanj s področja panoge, drugih strokovnih znanj in marketinških veščin. Vrednost projekta je 458.810 evrov.

557

OSEB JE BIL VKLJUČENO
V USPOSABLJANJE.

TRAJNOSTNI ODNOSI Z DOBAVITELJI

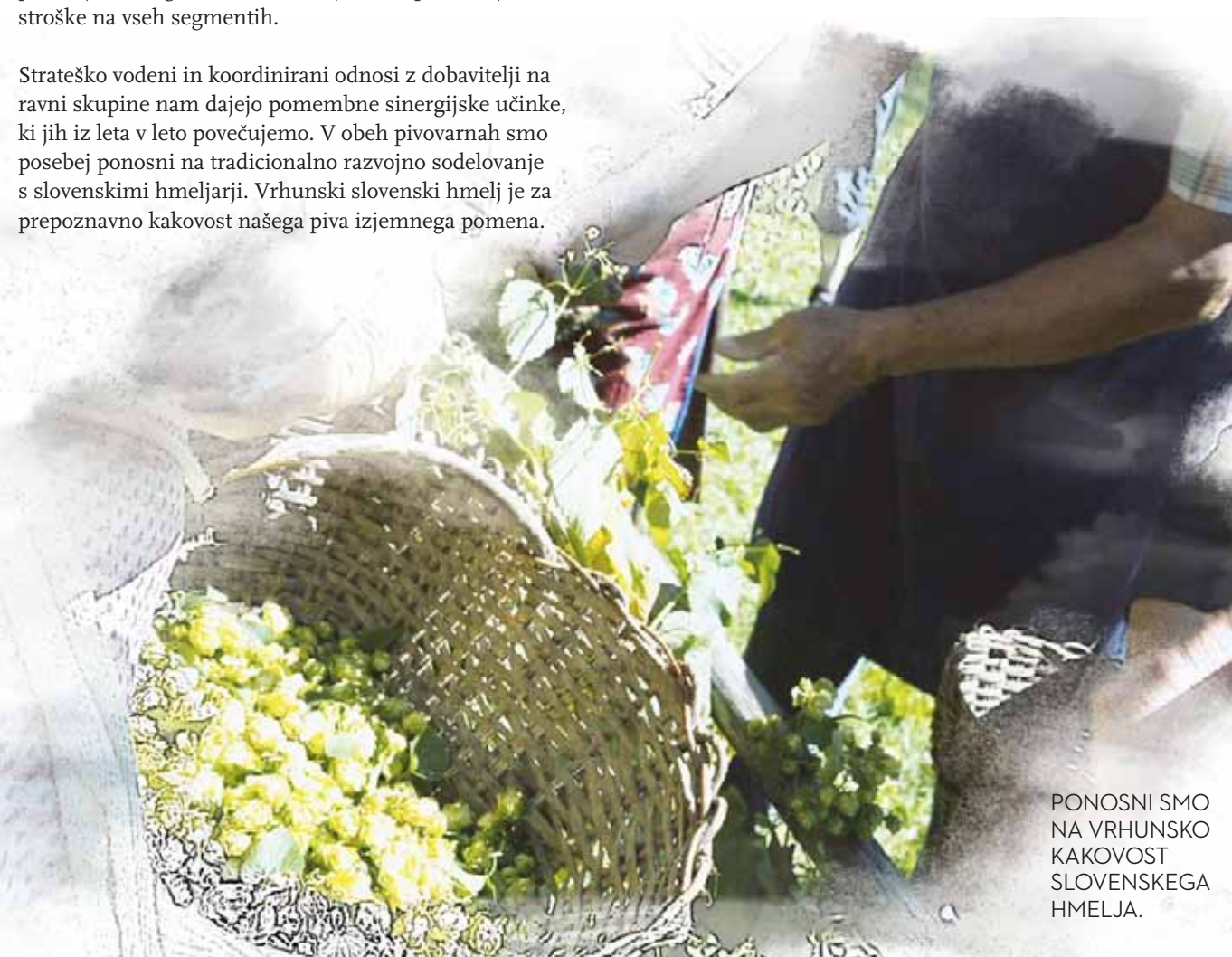
DOBAVITELJI SO ENA IZMED STRATEŠKIH JAVNOSTI SKUPINE LAŠKO, S KATERIMI RAZVIJAMO DOLGOROČNE ODNOSE.

Partnersko nenehno optimiziramo kakovost, cene in druge vidike sodelovanja. Zelo pomembno je tudi sodelovanje pri razvoju novih produktov in novih pakirnih materialov.

Skupaj z dobavitelji nenehno iščemo nove razvojne rešitve, ki nas postavljajo med nosilce trendov. Z njimi povečujemo odgovornost do okolja, hrati pa znižujemo stroške na vseh segmentih.

Strateško vodeni in koordinirani odnosi z dobavitelji na ravni skupine nam dajejo pomembne sinergijske učinke, ki jih iz leta v leto povečujemo. V obeh pivovarnah smo posebej ponosni na tradicionalno razvojno sodelovanje s slovenskimi hmeljarji. Vrhunski slovenski hmelj je za prepoznavno kakovost našega piva izjemnega pomena.

Vrednote vrhunske kakovosti so temelj našega odnosa tudi z drugimi dobavitelji. Vsak naš dobavitelj, pa naj gre za surovine ali pakirni material, pred prvo dobavo podpiše ustrezen interni standard kakovosti za dani material. Ta standard kakovosti določa, katere tehnične dokumente, dokazila, analize, certifikate ali izjave o uporabnosti surovine v živilski industriji nam mora dobavitelj posredovati za dani material. Dokumenti se pregledajo in hranijo v naši službi razvoja. Material pred prvo redno dobavo novega dobavitelja ali nov material potrjenega dobavitelja testiramo v proizvodnji. Služba razvoja z zapisnikom opredeli možnost sodelovanja. Oceno dobaviteljev opravimo enkrat letno.

PONOSNI SMO
NA VRHUNSKO
KAKOVOST
SLOVENSKEGA
HMELJA.

POMEMBEN KRITERIJ PRI NABAVI
EMBALAŽNIH MATERIALOV
JE NJIHOV OKOLJSKI ODTIS
V SKLADU Z MODELOM
ŽIVLJENJSKEGA KROGA IZDELKA.

Parametri ocenjevanja so:

- sistem kakovosti (preverjamo, katere certifikate ima dobavitelj; med ključnimi so tisti, ki potrjujejo trajnostnost poslovanja),
- kvaliteta dobavljenega materiala (ključni so dejavniki, opredeljeni v trajnostni vrednostni verigi),
- dobavni rok,
- cene,
- plačilni pogoji.

Kazalec uspešnosti odnosov z dobavitelji je vitka in stabilna lista odobrenih dobaviteljev, ki spoštujejo trajnostne zaveze. S tem obvladujemo tveganja na vходу.

V letu 2014 smo bili priče dobri ponudbi vseh vrst materialov, in sicer tako z vidika kakovosti kot cene. Osnovne surovine, kot so slad, koruzni zдроб in ječmen, so bile višje kakovosti kot leto poprej in dostopne po nižji ceni. Izjema je bil hmelj, ki se je glede na leto poprej nekoliko podražil. V obeh pivovarnah v skladu z našo tradicionalno zavezo, ki daje prednost lokalnim dobaviteljem, uporabljamo pretežno slovenski hmelj.

Slovenija večinoma proizvaja aromatične sorte hmelja, ki dajejo pivu specifičen okus. Koruzni zдроб v celoti kupujemo na srbskem trgu, kjer so cene še vedno okoli 20% nižje od cen v EU. V letu 2014 smo v večji meri zamenjali koruzni zдроб z ječmenom, s čimer smo povečali stroškovno učinkovitost. Ta trend bomo nadaljevali v letu 2015, dokler ne bomo dosegli dokončnega razmerja. Trg sladkorja v letu 2014 je bil zelo dinamičen in z dobavitelji smo cene, pri podpisanih količinskih pogodbenih okvirjih, usklajevali kvartalno ter s tem dosegali cenovne prednosti.

Pomemben kriterij pri nabavi embalažnih materialov je njihov okoljski odtis v skladu z modelom življenjskega kroga izdelka (več o pakiranju na strani 48). Pri embalažnem materialu smo imeli v letu 2014 stabilne, pogodbeno dogovorjene cene.

Večja nihanja smo beležili le pri materialih, ki so vezani na petrokemično industrijo, ceno nafte in nihanje dolarja. Svetovni trendi na trgu PET granulatov so bili v letu 2014 relativno stabilni glede na pretekla leta in cenovno ugodni. Cene etiket, kartonov, lepil in drugih strateških materialov so bile stabilne, večinoma nismo beležili dviga na letni ravni glede na leto 2013. Najpomembnejša nabavna kategorija pri embalaži so pločevinke. Cene smo v letu 2014 uspeli znižati s podpisom dveletne pogodbe o sodelovanju. Pri spremljanju borznih cen aluminija pa beležimo rahlo rast skozi celotno leto 2014.

Stroške nabavljenih materialov nam je v letu 2014 uspelo znižati za 4% glede na leto poprej.

Zaupanja vredni odnosi z dobavitelji nam omogočajo nenehno optimiziranje zalog, ne da bi zmanjšali zanesljivost dobave naših izdelkov.

TRAJNOSTNI ODNOSI S KUPCI

PRIPADNOST IN ZAUPANJE STA TEMELJ NAŠIH ODNOSOV S KUPCI.

Trajnostne odnose s kupci razvijamo na treh ravneh: trgovci, gostinci in končni potrošniki.

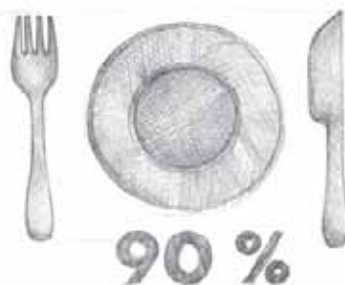
V letu 2014 je bil količinski tržni delež piva Skupine Laško v trgovini na drobno 54,7-odstoten, od tega je bil tržni delež Pivovarne Laško 29,1-odstoten in Pivovarne Union 25,6-odstoten. Glede na predhodno leto smo beležili padec prodaje piva Skupine Laško za 2,8-odstotne točke, predvsem na račun rasti trgovskih znamk, in sicer tako tradicionalnih trgovcev kot diskonterjev, ki so imeli 39,7-odstoten tržni delež.

Tudi zaradi ekonomske krize se je v letu 2014 sprememba strukture potrošnje kazala v nadaljnji rasti diskontnih trgovcev ter v vse večji naklonjenosti potrošnikov trgovskim blagovnim znamkam.

Leta 2014 je imela Pivovarna Union v Sloveniji 10,4 odstoten tržni delež vod v trgovini na drobno. V skupini ledenih čajev je imela blagovna znamka Sola v Sloveniji še vedno vodilni tržni delež, in sicer 46,2-odstoten, med sadnimi pijačami pa je imela Pivovarna Union 14,0-odstoten tržni delež.

V letu 2014 sta v kanalu gostinstva Pivovarna Laško in Pivovarna Union ohranjali mesto vodilnih proizvajalcev piva na domačem trgu. Tržni delež obeh pivovarn je presegal 90 odstotkov, na tretjem mestu sledi Heineken z dobrima 2 odstotkoma. Tudi indeks distribucije piv Pivovarne Laško ter Pivovarne Union je bil zelo visok, saj ne glede na cenovni razred lokala presega 97 odstotkov. Med vodami je bila v letu 2014 v kanalu horeca na drugem mestu Pivovarna Union s tržnim deležem 24 odstotkov.

TRŽNI DELEŽ OBEH PIVOVARN
V KANALU GOSTINSTVA

KOLIČINSKI TRŽNI DELEŽ PIVA
SKUPINE LAŠKO V TRGOVINI NA
DROBNO

TRAJNOSTNI IZZIVI POTROŠNJE

Slovenski trg pijač v primerjavi z evropskim nadpovprečno niha med toplimi in hladnimi meseci v letu. Glavnina vse potrošnje pijač je v toplih dneh, medtem ko ob nižjih temperaturah in ob slabem vremenu potrošnja pijač vidno pade.

V letu 2014 je bila naša regija močno zaznamovana z izrednimi vremenskimi razmerami: z žledom, poplavami in velikim številom deževnih dni v času glavne poletne sezone. Zato je bila potrošnja pijač, ne le pijač Skupine Laško, po posameznih segmentih nižja tudi do 20%. V Skupini Laško bomo z novimi izdelki in tržnimi pobudami v prihodnje omilili morebitne tovrstne tržne šoke.

KONKURENČNA PREDNOST

V današnjem poslovnem tempu na trgu pijač, kjer je razvoj izdelkov in storitev zelo hiter, je ena izmed bistvenih konkurenčnih prednosti Skupine Laško načrtno usmerjanje k našim končnim potrošnikom. Naša vrhunska tehnologija in proaktiven razvoj nam omogočata, da z vedno višjo dodano vrednostjo poglobljamo odnose z našimi tradicionalno lojalnimi potrošniki. Hkrati pa nagovarjamo povsem nove potrošnike, ki jim optimalno razmerje med ceno in kakovostjo pomeni največ. V Skupini Laško pri razvoju obstoječih blagovnih znamk in pri kreiranju novih sledimo željam in potrebam potrošnikov v vseh generacijskih obdobjih. Kot lokalni proizvajalec pijač s pomembnim tržnim deležem čutimo odgovornost za zdravje naših potrošnikov, saj se zavedamo, da imajo pijače pomemben vpliv na njihovo zdravje. Za vse naše pijače smo pripravili seznam sestavin in alergenov in ga objavili na spletni strani Skupine Laško. Z odprtim in jasnim komuniciranjem želimo prispevati k odgovornim življenjskim vzorcem naših potrošnikov do lastnega zdravja. S posluhom do okusov, zdravstvenih zahtev ali omejitev naših potrošnikov ponujamo različne vrste pijač.

DODATNA TESTIRANJA V SKRBI ZA ZDRAVJE POTROŠNIKA

V Skupini Laško smo jeseni 2014 v skrbi za zdravje potrošnika embalarani izvirski vodi Oda in Zala dodatno analizirali z vidika t.i. genotoksične oziroma mutagene aktivnosti. S tem smo zagotovili kredibilne informacije o naših izdelkih, ki potrjujejo njihovo resnično visoko kakovost. Rezultati so pokazali, da pri testiranju vzorec embalaranih izvirskih vod Oda in Zala ni povzročil mutacij. Izvirski vodi Oda in Zala sta varni izbiri za zdravje potrošnika, saj z rednimi obveznimi in dodatnimi kontrolami kakovosti dosegata najvišje standarde, na samem izdelku pa so podane informacije o natančni sestavi in izvoru.

V BRAILLOVI PISAVI

Za lažje prepoznavanje naših blagovnih znamk med slabovidnimi smo na prvem izmed naših izdelkov – na plastenki Ode v Braillovi pisavi dodali napis Izvirna voda Oda.

Z OKUSOM, A BREZ SLADKORJA

Kot proizvajalci brezalkoholnih pijač sledimo željam tistih potrošnikov, ki se izogibajo sladkih pijač. Zato smo v letu 2014 trgu predstavili nov produkt - vodo z okusom brez sladkorja. Nova pijača nastopa pod blagovno znamko NULA z okusom maline, brez sladkorjev in brez sladil. Pijačo Nula malina namenjamo tistim potrošnikom, ki želijo nekaj več kot vodo, ne želijo pa s pijačo zaužiti sladkorja. Odzivi s trga so zelo pozitivni in nad pričakovanji. Zaenkrat gre za nišni segment, ocenjujemo pa, da ima velik razvojni potencial.

BREZALKOHOLNO PIVO

Kot vodilni lokalni pivovar seveda ponujamo bogat izbor piva z različnimi vsebnostmi alkohola. Za tiste, ki uživajo v okusu piva, vendar ne želijo ali ne smejo uživati alkohola, smo v Pivovarni Union kot edini v Sloveniji razvili brezalkoholno pivo. Je naravna, izotonična pijača, ki omogoča vzdrževanje tekočinskega ravnovesja v telesu.

V celoti je proizvedeno iz žit, vsebuje veliko mineralov in antioksidantov ter zdravilne učinkovine hmelja. Ne vsebuje dodanih sladkorjev, vsi prisotni sladkorji pa so na osnovi glukoze iz slada.

DVIGUJEMO KULTURO PITJA PIVA

Skupina Laško je kot članica Združenja pivovarn Slovenije in krovnega evropskega združenja Brewers of Europe predana zavezi pivu (European beer pledge). To prostovoljno iniciativo podpiramo in spoštujemo pivovarji vse Evrope v boju proti pretirani konzumaciji alkohola in s tem povezanimi posledicami za zdravje prebivalstva.

Trije osnovni stebri te zaveze so:

- ponuditi čim več informacij in znanja o izdelkih ter o odgovornem pitju alkohola,
- zagotoviti odgovorno oglaševanje in trženje,
- sodelovati z lokalnimi in evropskimi zakonodajnimi oblastmi v boju proti zlorabi alkohola oziroma pretirani konzumaciji.

V vse naše aktivnosti so vključeni vsi trije gradniki naše zaveze.

Tudi ob častitljivih obletnicah obeh pivovarn Skupine Laško smo posebno pozornost namenili dvigu kulture pitja piva. Obe pivovarji sta izdali posebno, maloserijsko vrsto piva. Iz Pivovarne Laško je pivske sladokusce navdušil Laško Special. Gre za prilagojeno, maloserijsko proizvodnjo posebno negovanih, tudi rekreiranih vrst piva, t. i. craft beers. Osnova je seveda ista kot pri vsakem pivu iz Laškega – perfektne, neoporečne sestavine. Nekaj drugačni so posamezni tehnološki koraki, ključna pa je osebna, dobesedno s podpisom potrjena angažiranost naših strokovnjakov s področja varjenja, kakovosti in razvoja piva. Da gre za nekaj posebnega, vidno opozori embalaža - manjša trebušasta steklenica iz temno zelenega stekla. Na njej je papir, kakršnega se je uporabljalo v prvi polovici 20. stoletja, na glavni etiketi je avtorizacija s številčenjem. Vratna etiketa je v rdeči oziroma srebrni barvi, odvisno od linije.

V Pivovarni Union smo ob svoji 150-letnici neprekinjenega delovanja na isti lokaciji zvarili 4 jubilejna piva – Štirje nepozabni: Triglav, Amber, Ležak in Bok. Imena in recepture izvirajo iz bogate tradicije pivovarstva Pivovarne Union. Poleg tega smo s proizvodnjo specialnih piv spodbudili nov pogled na pivo. Pivo ni le pijača za množično potrošnjo. Pivo je lahko tudi gastronomski užitek, v kombinaciji z izbranimi jedmi pa lahko zaokroži kulinarčno doživetje pivca. S tem smo želeli dvigniti kulturo pitja piva ter spodbuditi razpravo o vlogi piva v prehrani in družbi. Jubilejna piva Štirje nepozabni so utrli pot novim specialnim pivom in inovativnim pristopom k pivovarstvu.

Prav tako pomembna spodbuda višji kulturi pitja piva je bila otvoritev Pivnice Pivovarne Union. V Pivnici združujemo vrhunska piva z inovativno, a na tradiciji temelječo kulinarčno ponudbo in s tem spodbujamo ter dvigujemo kulturo pitja piva.

S PROIZVODNJO SPECIALNIH PIV
UVAJAMO NOV POGLED NA PIVO.

OBE PIVOVARNI STA IZDALI POSEBNO,
MALOSERIJSKO VRSTO PIVA, S KTERO
DVIGUJEMO KULTURO PITJA PIVA.

ODGOVORNO PITJE

V Skupini Laško kot vodilnemu pivovarju v Sloveniji aktivno spodbujamo odgovorno pitje. V Pivovarni Laško je vsa komunikacija Laško linije, izdelki z vsebnostjo alkohola, že več let subtilno podpisana z znakom, ki poziva k "Odgovornemu pitju". Potrošnike o odgovornem pitju ozaveščamo tudi na prireditvah, kjer se pojavljamo, še posebej na največjem festivalu v Sloveniji, Pivo in Cvetje. Odgovorno pitje intenzivno spodbujamo tudi skozi blagovno znamko Laško Malt, ki ne vsebuje alkohola. Slogan te blagovne znamke se glasi "Spiješ jih pet, pa nisi zadet", akcijski slogan pa je "Užitek brez alkohola". Ta komunikacija je še izrazitejša v projektih, kjer sodelujemo z različnimi akterji pri spodbujanju odgovornega pitja. Tako sodelujemo z društvom Vozim, ki se zavzema za to, da ne pijemo alkohola, ko vozimo. Podpiramo oddajo Volan, kjer poudarjamo pomen "0,0 alkohola", sodelujemo z avtošolami in sponzoriramo akcije z Rokom Margučem in Timom Mastnakom "Užitek brez alkohola". Odmевна je tudi oddaja "Mikić osvaja Slovenijo", kjer na komičen in mladim razumljiv način poudarjamo odgovorno pitje.

V Pivovarni Union smo prepričani, da si moramo proizvajalci alkoholnih pijač v sinergiji z drugimi družbenimi akterji prizadevati za odpravo pretiranega opijanja, zlasti med mladimi. Podatki Inštituta za varovanje zdravja namreč kažejo, da mladi začnejo uživati alkohol med 13. in 15. letom starosti. K pretiranemu opijanju so nagnjeni zlasti ob koncih tedna. Strategijo družbene odgovornosti na tem področju smo sprejeli za leti 2015 in 2016. Promotor je brezalkoholni Radler, s katerim se še odločneje zavzemamo za odgovorno uživanje alkoholnih pijač.

OPTIMIZACIJA PRODAJNEGA MESTA

V letu 2014 smo nadaljevali z optimizacijo prodajnega mesta. Posebno pozornost smo namenili asortimanu, komunikaciji s potrošniki in označevanju. Zadovoljstvo in pričakovanja potrošnikov na prodajnem mestu smo merili in analizirali. Projekte upravljanja blagovnih skupin smo povezovali z uvajanjem novih konceptov in izdelkov: specialna piva in novosti na brezalkoholnih pijačah in vodah.

ODGOVORNO RAVNANJE Z EMBALAŽO PO UPORABI IZDELKA

V Skupini Laško prevzemamo odgovornost za svoje izdelke tudi po njihovi uporabi. Z nižjimi gramaturami embalaže in okolju prijaznejšimi materiali znižujemo svoj okoljski odtis, hkrati pa z ozaveščanjem potrošnikov o pravilnem ravnanju z embalažo, ko le-ta ni več v funkciji, spodbujamo njihovo trajnostno ravnanje. S spodbujanjem uporabe povratne embalaže želimo skupaj s potrošniki narediti še korak dlje pri doseganju ciljev krožnega gospodarstva.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

DRUŽBENA ODGOVORNOST JE V SKUPINI LAŠKO ENA TEMELJNIH VREDNOT, ZATO JI NA VSEH RAVNEH POSVEČAMO VELIKO POZORNOST. ZAVEDAMO SE, DA SO NAJKAKOVOSTNEJŠI VIRI NARAVE, KI JIH UPORABLJAMO, DRAGOCEN DAR.

Prav tako se zavedamo izjemnega pomena motiviranih in pripadnih sodelavcev, dobaviteljev in kupcev. Zato naravi ter lokalnemu okolju in širši družbi vračamo s številnimi sponzorstvi in donacijami lokalnega in nacionalnega značaja. Lokalno okolje podpiramo tudi z investicijami za vzdrževanje in obnovo lokalne infrastrukture, ki prebivalcem omogoča pester program kulturnih, zabavnih in športnih prireditev in s tem kakovostno preživljanje prostega časa v domačem okolju. V okviru različnih izobraževalnih delavnic, osveščanja in družabnih dogodkov dolgoročno skrbimo za dvigovanje zavesti in skrbi za naravno okolje, gibanje in lastno zdravje. V Skupini Laško smo tradicionalno med večjimi slovenskimi podporniki športa in kulture. Ker se sami nenehno stegujemo k vrhovom, želimo spodbujati vrhunske dosežke v športu in kulturi. Zavedamo se pomena tako profesionalnega športa kot lokalnih skupnosti, zato smo tudi v letih, ki so bila za družbe Skupine Laško izredno težavna, sponzorstvom namenjali velik del marketinških sredstev (skoraj 20%). Razmerje med sponzorstvom športa in kulture je približno 4:1 v korist športa.

SPONZORSTVA

Največ sredstev namenimo kolektivnim športom, kot so nogomet, košarka in rokomet. Smo sponzor skoraj vseh večjih klubov in zvez, s čimer smo podprli že marsikateri športni uspeh v Sloveniji. Začenši z olimpijci v Barceloni leta 1992, prve in druge uvrstitve Nogometnega kluba Maribor v elitno Ligo Prvakov (1999, 2014), nogometne pravljice Slovenske nogometne reprezentance leta 2000 (EURO), 2002 in 2010 (Svetovno prvenstvo), drugega mesta Slovenske rokometne reprezentance na Evropskem prvenstvu v rokometu leta 2004, naslova evropskih prvakov Rokometnega kluba Celja Pivovarne Laško leta 2004, uspehov Slovenskih skakalcev in tako dalje. Glavni blagovni znamki Laško Zlatorog in Union svetlo sta bili leta 2013 uradni pivi Evropskega prvenstva v košarki, ki ga je gostila Slovenija. V letošnjem letu (2015) je Pivovarna Laško postala sponzor Hrvaške košarkarske reprezentance, ki je v septembru gostila prvi del evropskega prvenstva 2015 v Zagrebu. Laško Zlatorog je bilo tudi uradno pivo v navijaških conah v Zagrebu.

Med kulturnimi dogodki smo že več kot 20 let pokrovitelji Cankarjevega doma, SNG Maribor, pomembnih festivalov, kot so Ljubljanski Festival, Festival Lent v Mariboru in seveda Pivo in Cvetje, ki ga je mesto Laško leta 2015 gostilo že 51. leto zapored. Največje sponzorsko priznanje smo prejeli leta 2011 – nagrado Sporto za najboljši športni sponzorski projekt v Sloveniji – S tovarnjakom v Litvo.

PREJELI SMO NAGRADO
SPORTO ZA NAJBOLJŠI ŠPORTNI
SPONZORSKI PROJEKT V SLOVENIJI
– S TOVORNJAKOM V LITVO.

VEČJA SPONZORSTVA

ŠPORTNA:

- Rokometni klub Celje Pivovarna Laško
- Košarkarski klub Zlatorog Laško
- Košarkarski klub Union Olimpija
- Nogometni klub Maribor
- Slovenska nogometna reprezentanca
- Olimpijski komite Slovenije
- Planica
- Nogometni klub Olimpija
- Slovenska košarkarska reprezentanca
- Slovenska rokometna zveza
- Slovenski smučarski skakalci
- Slovenska biatlonska zveza
- Ljubljanski maraton
- Maraton Franja
- Eurobasket 2013
- Hrvaška Košarkarska reprezentanca

KULturna:

- Cankarjev dom
- SNG Maribor

DRUŽBENO-ZABAVNI DOGODKI:

- Pivo in Cvetje
- Union fest
- Ljubljanski festival
- Festival Lent
- Sarajevo Film Festival

MECEN SLOVENSKE GLASBE

V Skupini Laško finančno podpiramo dobre slovenske glasbene ustvarjalce. V letu 2012 smo v okviru projekta "Skupina Laško – mecen sodobne slovenske glasbe" podelili prve mecenske podpore štirim slovenskim glasbenim ustvarjalcem. Na prvi razpis se je prijavilo kar 180 slovenskih glasbenih ustvarjalcev, med katerimi je strokovna komisija, sestavljena iz predstavnikov Skupine Laško ter priznanih slovenskih glasbenikov in glasbenih poznavalcev, izbrala prejemnike podpor. Glavna kriterija za izbor sta bila kakovost glasbenega projekta in izvedba projekta v preteklem letu razpisa. Na razpis so se lahko prijavili vsi slovenski glasbeni ustvarjalci, ne glede na glasbeno zvrst, izkušnost in status. Ena mecenska podpora je bila namenjena izključno ustvarjalcem, ki se prijavljajo s prvim profesionalnim glasbenim izdelkom. Izbrani glasbeniki so dobili tudi možnost, da se predstavijo na festivalu Pivo in Cvetje, ki pod sponzorstvom Pivovarne Laško vsako leto tradicionalno poteka v Laškem.

SLOVENSКИH
GLASBENIH USTVARJALCEV
SE JE PRIJAVILO NA PRVI RAZPIS..

GREMO V HRIBE

Ob 185-letnici Pivovarne Laško, leta 2010, smo jubilej obeležili s prav posebnim projektom "Zlatorogova transverzala ponosa". V okviru projekta smo združili sedem družabnih dogodkov na sedmih slovenskih vrhovih. Projekt smo v naslednjih letih uspešno nadaljevali pod imenom "Gremo v hribe" in do danes v hribe popeljali že skoraj 30.000 planincev – družin, starejših in mlajših, ljubiteljev slovenskih gora. Gre za eno največjih slovenskih družbeno-odgovornih akcij. Zlatorogova transverzala ponosa šteje že 30 vrhov oziroma planinskih koč. Predstavlja najboljše sredogorsko planinsko obhodnico, ki jo podpira tudi Planinska zveza Slovenije. Velja za največji pohodniški projekt v Sloveniji in je številka ena med družinam prijaznimi dogodki. Na Zlatorogovih dogodkih na vrhovih hribov se pohodniki lahko zabavajo ob plesu, petju ter raznih družabnih in tekmovalnih igrah. Izvajajo se različne poučne in izobraževalne delavnice, ki pritegnejo tako otroke, kot tudi starejšo populacijo. Za vsak vpis v Zlatorogovo častno vpisno knjigo na vrhovih hribov Pivovarna Laško lokalnemu planinskemu društvu nameni 1 evro. Na ta način prispevamo k ohranjanju čiste gorske narave ter vzdrževanju planinskih poti in koč.

NAMENI PIVOVARNA LAŠKO
LOKALNEMU PLANINSKEMU
DRUŠTVU ZA VSAK VPIS V
ZLATOROGOVO ČASTNO
VPISNO KNJIGO.

VRHOV ŽE ŠTEJE ZLATOROGOVA
TRANSVERZALA PONOSA.
V HRIBE SMO POPELJALI
SKORAJ 30.000 PLANINCEV.

IZOBRAŽEVANJE IN OSVEŠČANJE

Z blagovnimi znamkami Skupine Laško ustvarjamo zgodbe, preko katerih lokalno in širšo javnost izobražujemo in osveščamo o pomenu ohranjanja naravnega okolja ter jih spodbujamo k aktivnemu gibanju in preživljanju prostega časa. Izpostavljamo nekaj večjih projektov.

ODA DREVESU IN METODA SKOVIK

V Skupini Laško veliko naporov usmerimo v zaščito in varovanje vodnih virov. V letu prenove vode Oda, 2013, smo v sodelovanju s strokovnjaki pričeli spoznavati drevesa. Tako je v letu 2014 nastal obsežen zapis o devetih vrstah dreves slovenskega gozdnega bogastva, med katerimi je bukev, kraljica gozda in "zavetnica" izvira Lurd.

Naš gozd ob izviru Lurd in Oda sta dobila ambasadorko, sovo Metodo Skovik. K sodelovanju smo povabili dve odlični slovenski oblikovalki in ilustratorki, Tejo Kleč in Milanko Fabjančič, ki sta našo zgodbo dreves s spremljajočo vsebino prevedli v grafiko in ilustracije. Metoda Skovik ima pomembno vlogo pri sporočanju vsebin, povezanih z varovanjem okolja, ki jih je nujno prenašati na mlajše generacije. Z njenim likom zgodbe iz gozda, o gozdu, naravi in sobivanju otrokom in drugim pripovedujemo na humoren in hudomušen način. Predstavitev projekta je na spletnih straneh Gremo v hribe (www.gremovhribe.si/metoda-skovik) in Oda (www.oda.si).

POMAGAJMO SLOVENSKEMU RISU

Pivovarna Laško si s podporo Društvu Dinaricum prizadeva za ozaveščanje javnosti o problematiki obstoja risa kot ogrožene živalske vrste na slovenskih tleh. Po ocenah strokovnjakov v Sloveniji namreč živi le še okoli 15 risov. Zato je Pivovarna Laško v letu 2013 podprla prizadevanja društva in pripravila posebno pakiranje šestih politrskih plastenkov izvirne vode Oda.

Potrošniki so z nakupom posebnega pakiranja prispevali k ohranjanju risa na slovenskih tleh. Pivovarna Laško je društvu Dinaricum za podporo projekta namenila donacijo, ki prevedeno v številke predstavlja 1 cent za vsak prodan liter posebne serije pakiranja "Oda risu".

➔ SOLA – GIBANJE ZA GIBANJE

Vsaka nova generacija mladih je manj telesno aktivna in motorično spretna, kar potrjujejo rezultati športnih kartonov v osnovnih šolah.

Z izdelki Sola nagovarjamo mlade k aktivnejšemu preživljanju prostega časa. Temu smo namenili kampanjo Aktivnejš Generejšn, ki je zaživela marca 2015. V okviru kampanje smo uredili tudi površine, namenjene rekreaciji mladih. Pred centrom Urban Roof v ljubljanski Šiški smo postavili rekreativno površino, kjer se lahko mladi družijo in zabavajo ob gibanju.

➔ ODA IN PESTROST SLOVENSКИH VODA

V Pivovarni Laško smo skupaj z društvom Sobivanje v letu 2014 pripravili projekt "Pestrost slovenskih voda". Osrednja podporna blagovna znamka projekta je bila izvirska voda Oda. V okviru projekta je bil izveden natečaj, kjer smo otroke v vrtcih in šolah spodbudili k razmišljanju in spoznavanju hidroloških značilnosti vod v njihovem okolju ali širše. Otroci so ustvarjali risbe na temo rek, potokov, jezer, izvirov, rastlin in živali v vodnem svetu, problematike suš in poplav, kraškega vodnega sveta idr. V natečaju je sodelovalo 1.478 otrok iz 47 slovenskih vrtcev in osnovnih šol, s skupno 60 izdelki. Med prispelimi izdelki smo izbrali tri nagrajence med osnovnimi šolami in tri med vrtci. Nagrajeni izdelki in nekateri drugi prejeti izdelki so bili razstavljeni v planinskih postojankah v projektu Gremo v hribe, ob zaključku projekta pa so bila izbrana dela razstavljena tudi v ljubljanskem BTC Cityju.

S projektom smo prispevali k ozaveščanju in krepitvi zavesti med mladimi o pomenu čiste narave, o potrebi po ohranjanju voda, izboljšanju njihove kakovosti, odgovornega ravnanja z vodnimi viri ter zaščite vode in narave.

OTROK JE SODELOVALO
V NATEČAJU.

PESTROST
SLOVENSКИH
VODA

VODENI OGLEDI PIVOVARN

V obeh pivovarnah radi odpremo svoja vrata in pokažemo obiskovalcem, kako poteka naš delovni proces proizvodnje piva, brezalkoholnih pijač in polnjenja vode. Tako v Pivovarni Laško kot v Pivovarni Union si lahko zainteresirani obiskovalci po predhodni prijavi ogledajo proizvodnjo piva, zgodovinske mejnike pivovarne, proces polnjenja in pakiranja ter ob degustaciji preizkusijo kakovost naših piv.

MUZEJ

Obe pivovarni omogočata ogled muzeja, ki je pomemben prispevek k ohranjanju tehniške dediščine. Na ogled so številni muzejski eksponati s področja pivovarstva ter pregled preteklih načinov pridobivanja piva in razvoja pivovarstva v pivovarni. Oba muzeja sta posebnost v slovenskem in evropskem prostoru. Muzej Pivovarne Laško se nahaja na mestu stare varilnice, pravzaprav znotraj enega originalnih starih bakrenih varilnih kotlov. Sam prostor je zaradi omenjenega dejstva ter dizajna in opreme strokovne ekipe avtorjev nekaj posebnega. Ogledi imajo izobraževalni značaj in so pomemben promotor naše tradicionalne obrti in drugih tehničnih poklicev še posebej med mladimi.

MUZEJ PIVOVARNE LAŠKO, V KATEREM SE JE ŠE
NE DOLGO NAZAJ KUHALO PIVO, SE NAHAJA
ZNOTRAJ ENEGA ORIGINALNIH STARIH BAKRENIH
VARILNIH KOTLOV.

UNION DOŽIVETJE

Muzejska zbirka Pivovarne Union je na ogled že od leta 1986 in se ponaša z nagrado EMYA za posebne dosežke, ki jo podeljuje Evropski muzejski forum. Od leta 2015 dalje je na voljo tudi Union Doživetje, ki združuje ogled proizvodnje in muzeja ter degustacijo piva v Pivnici Pivovarne Union.

PIVNICA PIVOVARNE UNION

V letu 2014 smo v Pivovarni Union ob 150-letnici otvorili Pivnico Pivovarne Union, ki se nahaja v eni najstarejših in spomeniško zaščitnih industrijskih zgradb v Ljubljani, kar ji daje poseben arhitekturni pečat. Dovršen interior pivnice je prejel nagrado Prostor in pol 2014. Obiskovalcem ponuja več kot 18 vrst piv Pivovarne Union in Pivovarne Laško, od svetlega in temnega piva do specialnih piv, zvarjenih samo za goste pivnice, ter nefiltriranih piv, mešanic piv in pijač z okusom (Radler).

Poleg bogate ponudbe pijač lahko gostje izbirajo tudi jedi iz tradicionalne slovenske kuhinje. Pivnica Pivovarne Union pomembno prispeva k dvigu gastronomske kulture, kulture pitja piva in pripadnosti našim blagovnim znamkam. Pivnica ponuja tudi prav poseben vrt, ki se nahaja na dvorišču pivovarne in na katerem je pitje piva prav posebno doživetje.

DOVRŠEN INTERIER PIVNICE UNION JE PREJEL NAGRADO PROSTOR IN POL 2014.

MUZEJSKA ZBIRKA PIVOVARNE UNION JE NA OGLED ŽE OD LETA 1986 IN SE PONAŠA Z NAGRADO EMYA ZA POSEBNE DOSEŽKE.

UNIONFEST

V Pivovarni Union smo ob 150-letnici v letu 2014 v Parku Tivoli organizirali največjo in najdaljšo brezplačno zabavo v Sloveniji v tem letu za vse generacije. Dogodek je potekal v znamenju imena, ki simbolizira tradicijo, kakovost, prijateljstvo, druženje, užitek in strast – UnionFest. Več kot 15 nastopajočih skupin in godb je skrbelo za zabavo od poznega popoldneva do zgodnjih jutranjih ur. Nastopali so izključno slovenski glasbeni izvajalci, s čimer smo pokazali posebno podporo slovenski glasbi.

PIVO IN CVETJE

Festival Pivo in Cvetje poteka v lokalnem okolju Pivovarne Laško, ki je od samih začetkov festivala tudi glavni sponzor dogodka, zadnja leta tudi organizator. V letu 2014 je festival praznoval že svojo 50. obletnico. Gre za najbolj množično turistično, zabavno in kulturno prireditev v Sloveniji, ki v Laško, ki ima le okoli 5.000 prebivalcev, v štirih dneh privabi več kot 120 tisoč obiskovalcev.

Mesto je v času festivala preplavljeno s številnimi večjimi in manjšimi prizorišči, na katerih poteka tako glasbeni kot tudi kulturni, etnografski, kulinarčni in zabavni program. Nastopi znanih slovenskih, pa tudi tujih glasbenih skupin, se odvijajo na kar petih odrih, ki obiskovalcem nudijo različne glasbene žanre z visoko kakovostno glasbo. Spremljevalni del festivala sestavljajo razvedrilni program, ki je posvečen predvsem športno-rekreativnim aktivnostim, ki so primerne predvsem za mlajše, hortikulturni in etnografski program. Pivo in Cvetje obiskovalcem ponudi možnost ogleda tudi številnih razstav, med katerimi so najbolj zanimive razstava cvetja, likovna razstava in še posebej predstavitev starih lokalnih običajev. Zaključek prireditve je namenjen predstavitvi tradicionalne kmečke poroke s starimi šegami in običaji ter sklepni paradi po ulicah Laškega, ki jo sestavlja preko 700 udeležencev iz celotne Slovenije in tudi iz tujine.

Pivo in Cvetje je tako v pol stoletja iz lokalnega dogodka prerasel v večnacionalni, večkulturni, glasbeni, folklorni, etnografski, hortikulturni in multimedijski dogodek za vse generacije. S tem pripomore k bogati slovenski tradiciji ohranjanja tipičnih in značilnih narodnih šeg in običajev.

Festival ima tudi izjemen promocijski pomen, ne samo za Laško kot mesto, ampak tudi za Pivovarno Laško in njene blagovne znamke, ki se na različne načine in z različnimi mehanizmi vključujejo v program ter promocijo festivala. Festival že vrsto let nedvomno ostaja najpomembnejša in najodmevnejša letna trženjska akcija Pivovarne Laško, ki maksimira promocijske učinke tako na ravni korporativne, kot tudi izdelčnih blagovnih znamk. S tega vidika ostaja tudi edinstven slovenski projekt. Odgovorno pitje v Pivovarni Laško spodbujamo z vsemi svojimi trženjskimi aktivnostmi, te pa so še posebej okrepljene v času Piva in Cvetja. Tako obiskovalce spodbujamo, da se na prireditev pripeljejo z vlakom ali po sistemu delitve prevozov. Železniška postaja je v bližini središča mesta, v času prireditve pa vlaki iz vseh glavnih smeri vozijo z večjo frekvenco kot običajno. Del prostorskega načrta Laškega v času festivala je namenjen tudi kampiranju, ki ga zaradi ugodnih cen vsako leto izkoristi vse več ljudi.

51. PIVO CVETJE
FESTIVAL
16. - 19. 7. 2015, Laško

V LETU 2015 JE PRIREDETEV
PRAZNOVALA ŽE SVOJO
51. OBLETNICO.

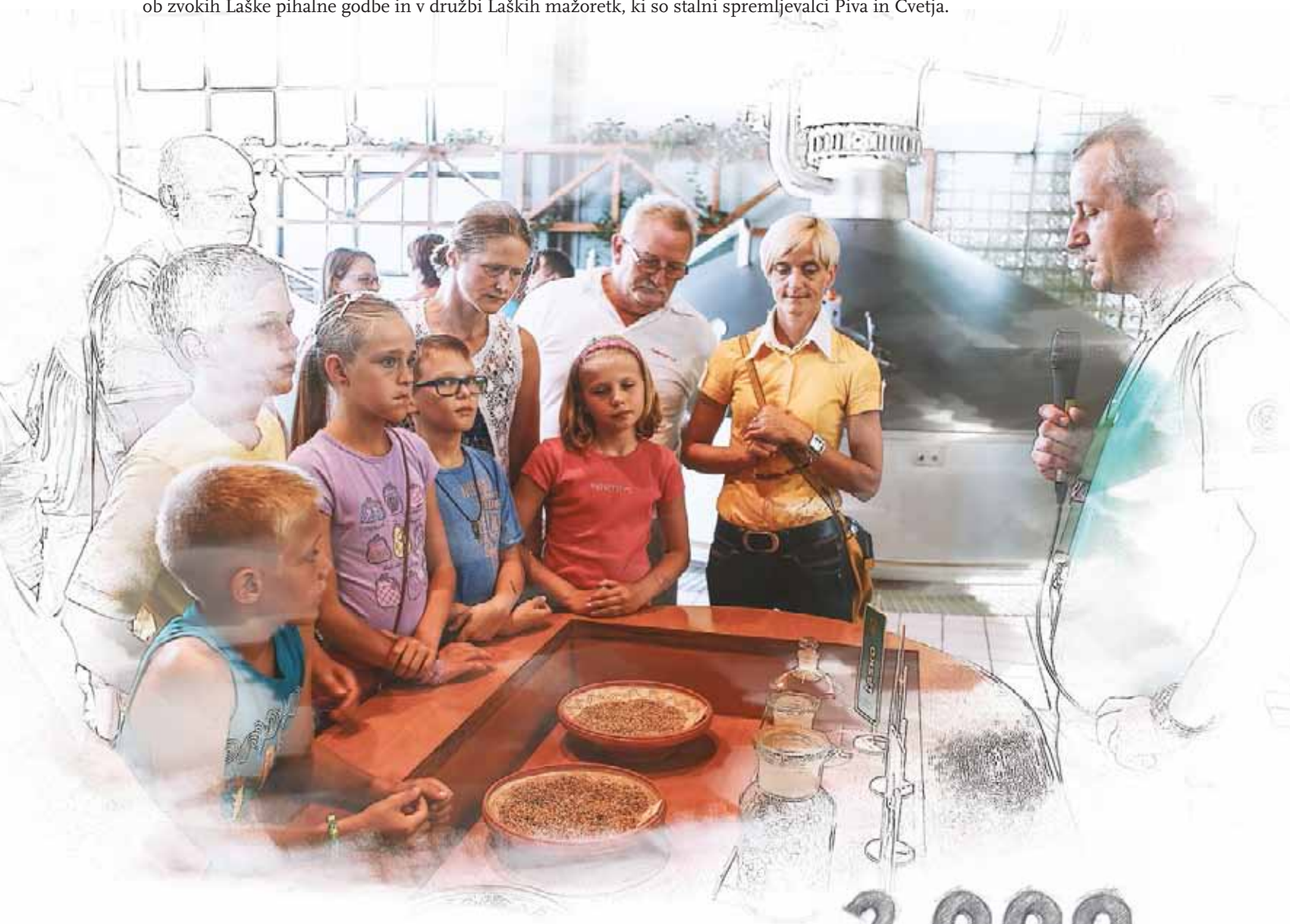
VEČ KOT

100.000

OBISKOVALCEV PRIVABI FESTIVAL
PIVO IN CVETJE V ŠTIRIH DNEH.

DAN ODPRTIH VRAT IN DAN LAŠČANOV

Pivo in Cvetje se vsako leto prične z dnevom odprtih vrat Pivovarne Laško in Dnevom Laščanov, ko v Pivovarni Laško kot generalni sponzor in organizator prireditve odpremo svoja vrata zainteresiranim obiskovalcem. Vsako leto na ta dan v štirih urah pivovarno obiše vse več obiskovalcev. V letu 2014 se je številka povzpela blizu 2.000, kar je potrditev, da se krajani Laškega in ostali obiskovalci zavedajo bogate tradicije pivovarstva v Laškem. Strokovna ekipa Pivovarne Laško obiskovalce popelje na voden ogled procesa proizvodnje Laškega piva, jim približe predstavi razvoj pivovarne skozi čas in jim odkrije nekaj skrivnosti o tem, kako nam v pivovarni uspe zvariti tako dobro pivo. Na zaključku se obiskovalcem postreže s pivom ob zvokih Laške pihalne godbe in v družbi Laških mažoret, ki so stalni spremljevalci Piva in Cvetja.

2.000

OBISKOVALCEV SI JE OGLEDALO
PIVOVARNO LAŠKO OB DNEVU
ODPRTIH VRAT.

SODELOVANJE Z LOKALNIMI DRUŠTVI

Obe pivovarni veliko pozornosti namenjata sodelovanju z lokalnimi društvi. Med aktivnejšimi so gasilska, ribiška in pevska društva. Gasilci sredstva namenjajo za nakup gasilskih vozil, s katerimi pomagajo okoliškim prebivalcem, izgradnjam in obnovam gasilskih domov. Imajo eno izmed pomembnejših vlog pri pregledu hidrantnega omrežja v občini Laško, vključeni pa so tudi v izvedbo prireditve Pivo in Cvetje. Ribiška društva nam pomagajo skrbeti za naravno ravnoesje in ohranjanje čistih voda, kar je ena od naših prioritet. Pomemben del v strukturi sodelovanja z lokalnim okoljem predstavlja tudi sodelovanje s šolami, katerim namenjamo sredstva v različnih oblikah (finančna pomoč, sofinanciranje izobraževanj, naši brezalkoholni izdelki). Otroci so naša prihodnost in v družbah Skupine Laško se tega zavedamo.

SODELOVANJE S CENTROM STIK

V Pivovarni Laško na področju trajnostnega razvoja lokalnega okolja že več let sodelujemo z javnim zavodom Center za šport, turizem, informiranje in kulturo Laško STIK. Rezultat uspešnega sodelovanja je projektna prijava, na podlagi katere je Laško v letu 2013 postalo Evropska destinacija odličnosti na področju dostopnega turizma. Pri predstavitvi turistične ponudbe v EDEN destinacijah na temo Gastronomija so bili med glavnimi produkti predstavljeni tudi produkti Pivovarne Laško. Aktivno sodelujemo pri predstavitvi EDEN destinacije na raznih prireditvah, konferencah, sejnih, promocijskih akcijah in oglaševanjih. Izvirna voda Oda, ki je opremljena z Braillovo pisavo za slepe, je postala del darilnih paketov na dogodkih za slepe in slabovidne, ki ji je organiziral center STIK.

Z našimi izdelki smo sodelovali tudi na delavnicah in srečanjih v okviru projektov Leader (Pravljичni svet LAS, Ustvarjajmo). S centrom STIK smo bili v tesnem sodelovanju pri pripravi Strategije razvoja in trženja turizma za občino Laško 2020, soudeleženi pa smo tudi pri njenem izvajanju.

GRI G4 INDIKATORJI-KAZALO

SPLOŠNI STANDARD RAZKRITJA

STRATEGIJA IN ANALIZA

G4-1	Opredelitev vodstva do implementacije trajnostnega razvoja v podjetju	►4, ►6
G4-2	Pomen trajnostnega razvoja za podjetje, nevarnosti in priložnosti	►6, ►14, ►16, ►18

PROFIL PODJETJA

G4-3	Naziv podjetja	►11
G4-4	Dejavnost podjetja, izdelki, blagovne znamke	►11, ►12
G4-5	Sedež podjetja	►11
G4-6	Lokacije delovanja podjetja	►11
G4-8	Trgi, na katerih podjetje posluje	►14
G4-9	Ključni podatki o poslovanju podjetja, število zaposlenih	►13
G4-10	Zaposleni po starosti in spolu	►82
G4-12	Organiziranost dobavne verige v povezavi s trajnostnimi načeli	►16, ►18, ►86
G4-13	Podatki o pomembnih spremembah v času poročanja	►6
G4-15	Načela podjetja	►10
G4-16	Odbori, organizacije, združenja, v katerih podjetje aktivno sodeluje	►15

OPREDELITEV BISTVENIH VIDIKOV IN OMEJITEV POROČANJA

G4-17	Subjekti, vključeni v konsolidirane računovodske izkaze	►10, ►13
G4-19	Bistvena področja za določitev vsebine trajnostnega poročila	►6, ►9, ►16, ►18

VKLJUČENOST INTERESNIH SKUPIN - DELEŽNIKOV V POROČILO

G4-24	Interesne skupine, vključene v poročilo	► 6-9
G4-25	Postopek določitve v odnosu podjetja do interesnih skupin	► 6-9
G4-26	Pristop podjetja k sodelovanju z interesnimi skupinami na področju trajnosti	► 6-9
G4-27	Ključne teme in vprašanja med interesnimi skupinami in podjetjem	► 6-9

PROFIL POROČILA

G4-28	Obdobje poročanja	► 6
G4-31	Kontakt za vprašanja glede poročila	► 115
G4-32	Objava GRI Indeksa	► 106

VODSTVO PODJETJA

G4-34	Struktura upravljanja podjetja, organigram	► 11
G4-35	Sistem delegiranja pooblastil s področja trajnostnega razvoja od najvišjega vodstva do sodelavcev	► 6
G4-36	Imenovanje odgovorne osebe za trajnostni razvoj v podjetju in njena neposredna odgovornost vodstvu podjetja	► 115
G4-37	Komunikacijski procesi med oddelki v podjetju in interesnimi skupinami	► 6, ► 7
G4-49	Komunikacijski procesi ključnih vidikov s področja trajnostnega razvoja z najvišjim vodstvom	► 4, ► 6

ETIKA IN INTEGRITETA

G4-56	Vrednote podjetja	► 10
-------	-------------------	------

POSEBNI STANDARD RAZKRITJA

STRATEGIJA IN ANALIZA

G4-DMA	Bistvena področja poročanja	►9, ►18
--------	-----------------------------	---------

EKONOMSKI KAZALNIKI

G4-EC1	Neposredna ustvarjena ekonomska vrednost; odhodki	►13, <i>glej Letno poročilo Skupine Laško 2014</i>
G4-EC2	Tveganja in priložnosti podjetja zaradi globalnih podnebnih sprememb	►14
G4-EC3	Pokojninski načrt podjetja za zaposlene, delež udeležbe zaposlenih v pokojninskem načrtu	►84
G4-EC8	Pomembni gospodarski vplivi podjetja na okolje	►14, ►16
G4-EC9	Sistem lokalne nabave, delež domače samooskrbe v celotni dobavni verigi	►16, ►86

OKOLJSKI KAZALNIKI

G4-EN1	Materiali, uporabljeni za proizvodnjo in pakiranje	►16, ►18, ►48
G4-EN2	Materiali, ki so reciklirani	►48-52
	Uporaba kemikalij	►62, ►64, ►69
	Lokalno pridelane surovine	►16
G4-EN3	Energija: raba energije v podjetju	►40
G4-EN4	Energija: raba energije zunaj podjetja, a je ključni del dejavnosti podjetja	►68
G4-EN5	Energija: energetska intenzivnost	►41-43
G4-EN6	Energija: zmanjšanje rabe energije	►44-47
G4-EN8	Voda: skupna raba vode glede na vir	►32
G4-EN9	Voda: vpliv rabe vode na vodne vire	►35
G4-EN10	Voda: specifična poraba vode	►38
G4-EN15	Emisije	►25, ►70
	Zmanjševanje izpustov	►72, ►73
G4-EN22	Izpusti vode	►62
G4-EN23	Ločeno zbiranje odpadkov	►76
	Ravnanje z odpadki	►76-79
G4-EN24	Nenadzorovani izpusti, okoljska škoda, sanacija, nadaljnja preventiva	►26

G4-EN25	Nevarni odpadki	► 77
G4-EN26	Reklamacije, zavrženi izdelki	► 26, ► 27
G4-EN27	Pridobljena dovoljenja	► 24
G4-EN30	Transport: okoljski odtis transporta izdelkov	► 56
G4-EN31	Okoljske investicije in okoljski prihranki	► 32-79
G4-EN32	Presoja dobaviteljev s področja okoljskih meril in izpolnjevanja kriterijev	► 26, ► 86
G4-EN33	Pomembni dejanski in potencialni negativni okoljski odtisti v dobaviteljski verigi in ukrepi	► 86

DRUŽBENI KAZALNIKI

Zaposleni

G4-LA1	Podatki o zaposlenih po spolu, starostnih skupinah	► 83
G4-LA2	Standardne dodatne ugodnosti za zaposlene	► 84
G4-LA3	Starševski dopust, druge odsotnosti	► 84

Zdravje in varnost pri delu

G4-LA6	Število poškodb in boleznine	► 84
G4-LA7	Delavci z višjo stopnjo tveganja, boleznine, invalidnost	► 84

Izobraževanje zaposlenih

G4-LA9	Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih	► 84
G4-LA10	Vrsta in obseg izobraževanja	► 84, ► 85
G4-LA11	Upravljanje človeškega kapitala	► 82
G4-LA12	Enake karijerne možnosti zaposlenih glede na spol	► 85

DRUŽBA

G4-SO1	Projekti, izpeljani v sodelovanju z lokalno skupnostjo, kjer ima podjetje svojo proizvodnjo; drugi družbeno odgovorni projekti, sponzorstva ...	► 94-105
G4-SO2	Dejavnosti, ki so dejansko ali potencialno nevarne (ali imajo škodljive vplive) na lokalno skupnost	► 25

ODGOVORNOST DO IZDELKOV / BLAGOVNE ZNAMKE

G4-PR1	Izboljšave na področju zdravstvenih in varnostnih standardov pri proizvodih in storitvah; kakovost izdelkov	► 26, ► 89, ► 90
G4-PR3	Označevanje izdelkov; dodatne informacije za potrošnike	► 49, ► 90, ► 93
G4-PR5	Zadovoljstvo potrošnikov	► 26, ► 28, ► 88

SEZNAM TABEL, SLIK IN GRAFOV

TABELE

1	Količinska prodaja Skupine Laško na slovenskem trgu in trgih izven Slovenije	13
2	Področja upravljanja z okoljem v Skupini Laško	25
3	Karakteristike vodovodnega sistema v upravljanju Pivovarne Laško v letih 2013-2014	33
4	Skupna količina odvzete vode iz vodnih virov pitne vode za javni vodovod v oskrbi Pivovarne Laško v letih 2013-2014	33
5	Skupna količina porabljene električne energije pri črpanju vode na črpališčih v oskrbi Pivovarne Laško v letih 2013-2014	33
6	Načrpane količine podzemne vode iz vodnjakov Pivovarne Union V-3, V-4, V-6 in V-8 v letih 2013-2014	34
7	Število opravljenih analiz v Pivovarni Laško in Pivovarni Union v letih 2012-2014	34
8	Število opravljenih analiz Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano (NLZOH) in državnega monitoringa v Pivovarni Laško in Pivovarni Union v letih 2012-2014	35
9	Specifična poraba vode v Skupini Laško v letih 2012-2014	38
10	Skupna poraba vode za proizvodnjo piva, vode in brezalkoholnih pijač v Skupini Laško v letih 2011-2014	39
11	Voda, vgrajena v izdelke v Skupini Laško v letih 2012-2014	39
12	Ukrepi za zmanjšanje porabe vode v Pivovarni Laško v letih 2014-2015	39
13	Raba energije po vrsti energenta v pivovarnah Skupine Laško v letu 2014	41
14	Raba energije po vrsti energenta v Pivovarni Laško v letih 2012-2014	41
15	Raba energije po vrsti energenta v Pivovarni Union v letih 2012-2014	41
16	Doseženi rezultati v energetiki v letu 2014 in plan za leto 2015	43
17	Pregled razvoja primarne embalaže v Skupini Laško v letih 2012-2014	50
18	Izračun ogljičnega odtisa za nevračljivo steklenico za pivo	54
19	Izračun ogljičnega odtisa za vračljivo steklenico za pivo	54
20	Izračun ogljičnega odtisa za pločevinko za pivo	54
21	Pregled razvoja sekundarne embalaže v Skupini Laško v letih 2012-2014	56
22	Pregled razvoja terciarne embalaže v Skupini Laško v letih 2012-2014	59
23	Podatki o distribucijskih centrih Skupine Laško v letu 2014	60
24	Bilanca porabljene vode v Pivovarni Laško v letih 2012-2014	63
25	Bilanca porabljene vode v Pivovarni Union v letih 2012-2014	63
26	Odpadne vode, odvedene na čiščenje na anaerobno Čistilno napravo Laško v letih 2012-2014	65
27	Odpadne vode, odvedene na čiščenje na Čistilno napravo Ljubljana v letih 2012-2014	65
28	Skupna enota obremenitve (EO) zaradi odvajanja odpadnih vod, z upoštevanjem učinka čiščenja v Skupini Laško v letih 2012-2014	66

29	Primerjava specifične rabe lužine v stari in novi pralni napravi	67
30	Projekti, s katerimi smo v letih 2008-2015 optimizirali porabo vode in energentov	69
31	Specifični izpusti emisije toplogrednih plinov glede na napolnjene količine v Pivovarni Laško v letih 2012-2014	70
32	Specifični izpusti emisije toplogrednih plinov glede na napolnjene količine v Pivovarni Union v letih 2012-2014	70
33	Emisije iz parnih kotlov v Pivovarni Laško v letih 2009 in 2012	72
34	Emisije iz parnih kotlov v Pivovarni Union v letih 2009 in 2012	72
35	Emisije TOC v Pivovarni Laško v letih 2009 in 2012	73
36	Emisije TOC v Pivovarni Union v letih 2009 in 2012	73
37	Ocenjeno število obremenjenih oseb s hrupom na območju Pivovarne Union za nočni čas in za kazalnik DVN (dan-večer-noč)	75
38	Rezultati meritev vrednosti kombiniranega kazalca hrupa na območju Pivovarne Laško za dan, večer in noč (L _{dvn}) v letih 2009 in 2012	75
39	Ravnanje z odpadki v Skupini Laško v letu 2014	76
40	Količina vseh odpadkov v Pivovarni Laško v letih 2013-2014	77
41	Količina vseh odpadkov v Pivovarni Union v letih 2013-2014	77
42	Starševski dopust med zaposlenimi v pivovarnah Skupine Laško v letu 2014	84
SLIKE		
1	Prerez vrtine H-7/o8 - Rečica, Laško	36
2	Hidrogeologija izvirske vode Zala	37
3	Prednosti vračljive steklene embalaže	49
4	Shema procesa čiščenja odpadnih tehnoloških in komunalnih vod Pivovarne Laško	65
GRAFI		
1	Prihodki od prodaje in dobiček iz poslovanja z amortizacijo (EBITDA) v mio EUR	13
2	Specifična poraba vode glede na proizvedeno količino piva, vode in brezalkoholnih pijač v Skupini Laško v letih 2012-2014	38
3	Raba električne energije po namenu v Pivovarni Laško v letu 2014	41
4	Raba električne energije po namenu v Pivovarni Union v letu 2014	41
5	Specifična raba energije glede na proizvedene in napolnjene količine piva, brezalkoholnih pijač in vode v Pivovarni Laško v letih 2012 - 2014	42
6	Specifična raba energije glede na proizvedene in napolnjene količine piva, brezalkoholnih pijač in vode v Pivovarni Union v letih 2012 - 2014	42
7	Ravnanje z odpadki v Pivovarni Laško v letu 2014	76
8	Ravnanje z odpadki v Pivovarni Union v letu 2014	76
9	Število zaposlenih v Skupini Laško na dan 31. 12. 2014	83
10	Delež in število zaposlenih po spolu v pivovarnah Skupine Laško na dan 31. 12. 2014	83
11	Zaposleni glede na starostno skupino v pivovarnah Skupine Laško na dan 31. 12. 2014	83

KRATEK PREGLED VSEBIN

O SKUPINI LAŠKO

Vizija Skupine Laško je postati eden izmed treh vodilnih proizvajalcev piva in brezalkoholnih pijač v JV Evropi. Kot največji pivovarji v Sloveniji igramo osrednjo vlogo na trgu s področja trajnostnega razvoja. Prevezujemo številne pobude na prehodu v širšo trajnostno družbo. Ohranjanje kakovostnih virov, s katerimi nas je obdarila narava, je ena naših osnovnih zavez. Podnebne spremembe nas opominjajo, kako je potrebno z viri ravnati sistematično in dolgoročno odgovorno. Zato naša strategija na tem področju zahteva odločne korake za zmanjševanje rabe virov. To je skupna naloga vseh strateških deležnikov Skupine Laško. Hkrati bomo še nadalje vlagali v najboljše razpoložljive tehnologije. Le tako bomo lahko ob uspešnem ekonomskem poslovanju iz leta v leto zmanjševali svoj okoljski odtis in povečevali družbeno odgovornost.

PRI PRIPRAVI
TRAJNOSTNEGA POROČILA
SO SODELOVALE
VSE SLUŽBE V OBEH
PIVOVARNAH.

TRAJNOSTNO POROČILO 2014 JE PRVO PO
VRSTI IN IMA ZNAČAJ TRILETNEGA POROČILA,
VKLJUČENI SO PODATKI PIVOVARNE LAŠKO
IN PIVOVARNE UNION.

VREDNOSTNA VERIGA

KOLIČINSKA PRODAJA

PIVOVARNE LAŠKO IN PIVOVARNE UNION

TRŽNI DELEŽ PIVA SKUPINE LAŠKO
V KANALU GOSTINSTVA
VEČ KOT

PIVOVARNA LAŠKO

PIVOVARNA UNION

TRAJNOSTNE TEHNOLOGIJE

KAKOVOST

ŠTEVILNE NAGRADE
ZA KAKOVOST IN EMBALAŽO

EMBALAŽA

PODPORA
VRAČLJIVI EMBALAŽI
SPODBUJANJE UPORABE

Prizadevamo si za pospeševanje prodaje pijač v vračljivi embalaži, ki ima nižji CO₂ odtis. Pri tem sodelujemo z državno in zakonodajno oblastjo v Republiki Sloveniji. Trenutno v Skupini Laško prodamo več kot 50% vseh svojih izdelkov v nepovratni embalaži.

VODA KOT VIR ODLIČNI SKRBNO VAROVANI VIRI

V LAŠKEM UPRAVLJAMO 12 VODOVODNIH SISTEMOV. OB PREVZEMU LETA 1998 JE BILO NA VODOVODNO OMREŽJE PRIKLOPLJENIH 1.530 ODVZEMNIH MEST V LETU 2014. LE TEH 3.076.

SKUPNA KOLIČINA ODVZETE VODE
PIVOVARNA LAŠKO

1.491.178 m³/leto

IZ VODNIH VIROV ZA OSKRBO PREBIVALSTVA Z VODO IN LASTNO RABO

PIVOVARNA UNION

637.088 m³/leto

NAČRPANA PODZEMNA VODA IZ VODNJAKA ZA LASTNO RABO

PORABA VODE ZA PROIZVODNJO

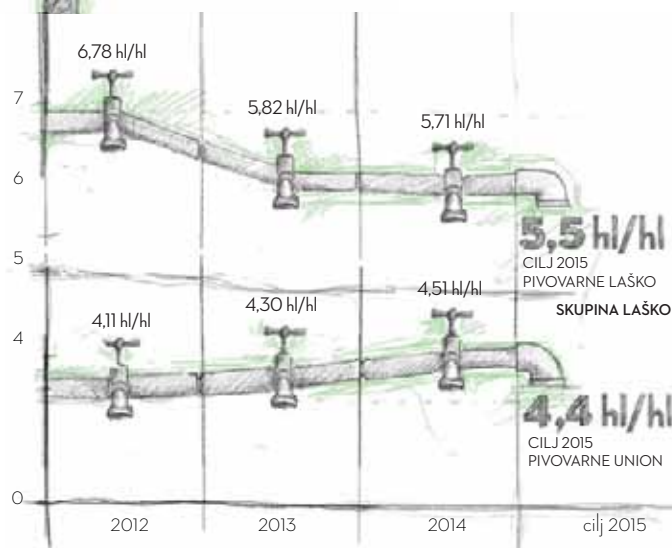
PIVOVARNA LAŠKO

630.969 m³

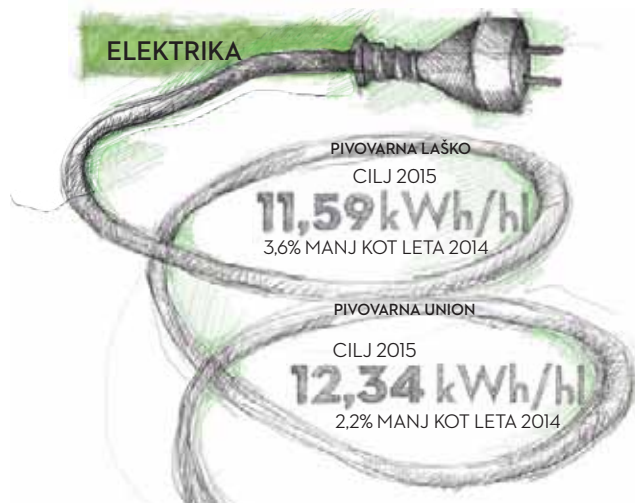
PIVOVARNA UNION

676.084 m³

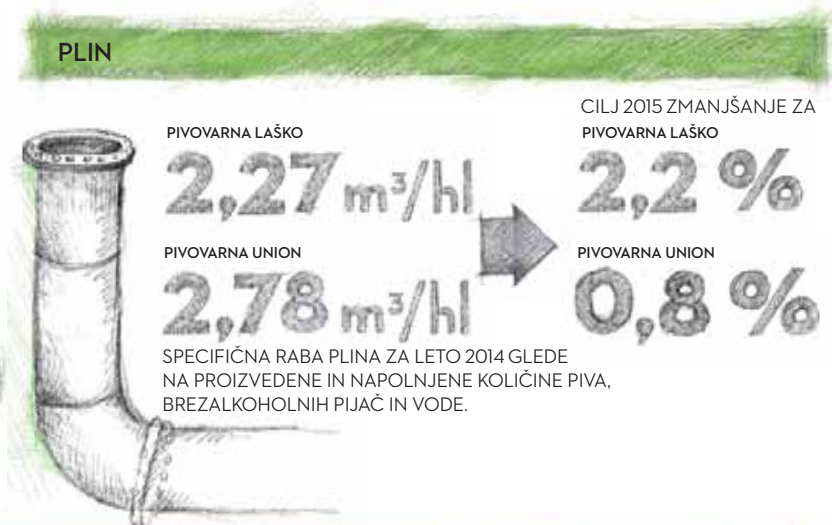
SPECIFIČNA PORABA GLEDE NA
PROIZVEDENO KOLIČINO VSEH PIJAČ

ELEKTRIKA

PLIN

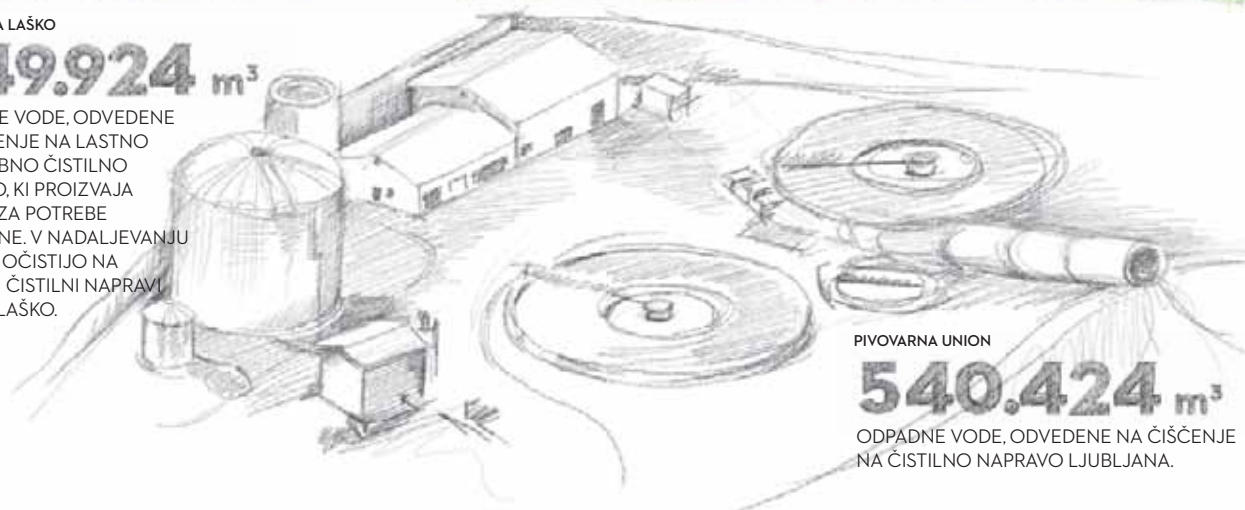

ODPADNA VODA

PIVOVARNA LAŠKO

349.924 m³

ODPADNE VODE, ODVEDENE NA ČIŠČENJE NA LASTNO ANAEROBNO ČISTILNO NAPRAVO, KI PROIZVAJA BIOPLIN ZA POTREBE PIVOVARNE. V NADALJEVANJU SE VODE OČISTIJO NA AEROBNI ČISTILNI NAPRAVI, OBČINE LAŠKO.

PIVOVARNA UNION

540.424 m³

ODPADNE VODE, ODVEDENE NA ČIŠČENJE NA ČISTILNO NAPRAVO LJUBLJANA.

ODPADKI

PIVOVARNA LAŠKO

KOLIČINA VSEH ODPADKOV

883.997 kg

RAVNANJE Z ODPADKI - RECIKLAŽA, OBDELAVA

830,5 ton

ODLAGANJE ODPADKOV

19,8 ton

PIVOVARNA UNION

KOLIČINA VSEH ODPADKOV

1.102.426 kg*

RAVNANJE Z ODPADKI - RECIKLAŽA, OBDELAVA

2.654 ton

ODLAGANJE ODPADKOV

38,4 ton

EMISIJE

PIVOVARNA UNION

4,32 kgCO₂/hl**CO₂**

PIVOVARNA LAŠKO

5,10 kgCO₂/hl

* Količina ne vključuje gradbenih odpadkov, ki so nastali pri prenavljanju polnilne linije v pivovarni in pri prenovi Pivnice Union.

TRAJNOSTNI ODNOSI

ZAPOSLENI

OSEBNOSTNI IN STROKOVNI RAZVOJ VSEH ZAPOSLENIH JE KLJUČEN ZA DOSEGANJE STRATEŠKIH CILJEV SKUPINE LAŠKO.

733
ZAPOSLENIH

ZNANJE USPEŠNO KROŽI MED SODELAVCI IN SE TAKO OPLEMENITI.

557

OSEB JE BIL VKLJUČENIH V USPOSABLJANJE V OKVIRU KOMPETENČNEGA CENTRA PROIZVODNJE PIJAČ.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

TRADICIONALNI SPONZOR USPEŠNIH ŠPORTNIH KLUBOV, SLOVENSKEH REPREZENTANC IN ODMEVNIH ŠPORTNIH PROJEKTOV

PODPORNIK KULTURNIH INŠTITUCIJ, FESTIVALOV IN DOGODKOV

MECEN SLOVENSKE GLASBE

180 SLOVENSKEH GLASBENIH USTVARJALCEV SE JE PRIJAVILO NA PRVI RAZPIS.

PROMOTOR IZOBRAŽEVANJA IN OZAVEŠČANJA MLADIH O RAZLIČNIH TEMAH ODGOVORNEGA ODNOSA DO NARAVNEGA IN DRUŽBENEGA OKOLJA TER ZDRAVEGA NAČINA ŽIVLJENJA (PLASTENKINA ZGODBA, SOVA METODA UČI O DREVESIH, RIS)

NOSILEC PROJEKTA ZLATOROGOVA TRANSVERZALA PONOSA

1€ NAMENI PIVOVARNA LAŠKO LOKALNEMU PLANINSKEMU DRUŠTVU ZA VSAK VPIS V ZLATOROGOVO ČASTNO VPISNO KNJIGO.

SKRBNIK IN PROMOTOR KULTURNE DEDIŠČINE (ZBIRKA PIVOVARN V LASTNEM MUZEJU V LJUBLJANI IN LAŠKEM)

ORGANIZATOR NAJVEČJIH DRUŽABNIH PRIREDITEV V SLOVENIJI (PIVO IN CVETJE, KI IMA 51-LETNO TRADICIJO, IN UNIONFEST)

51. PIVO CVETJE
FESTIVAL

16. - 19. 7. 2015, Laško

V SKUPINI LAŠKO JE DRUŽBENA ODGOVORNOST ENA TEMELJNIH VREDNOT. SKORAJ

20%

MARKETINŠKIH SREDSTEV NAMENJAMO SPONZORSTVOM. PODPIRAMO VRHUNSKO KULTURNO IN ŠPORTNE DOSEŽKE. SPODBUJAMO RAZVOJ LOKALNIH SKUPNOSTI IN SOBIVAMO Z OKOLJEM.

DOBAVITELJI

Z DOBAVITELJI RAZVIJAMO TRAJNOSTNE ODNOSE. PONOSNI SMO NA DOLGOROČNO RAZVOJNO PARTNERSTVO S SLOVENSKIMI HMELJARJI IN DRUGIMI DOBAVITELJI.

RAZVOJNI TRENDI

POTROŠNIKOM PONUJAMO PESTRO IZBIRO KAKOVOSTNIH PIJAČ. SMO MED NOSILCI RAZVOJNIH TRENDOV.

ZDRAVE BREZALKOHOLNE PIJAČE Z NOVIMI OKUSI
VODE Z OKUSOM, A BREZ SLADKORJA

BREZALKOHOLNO PIVO

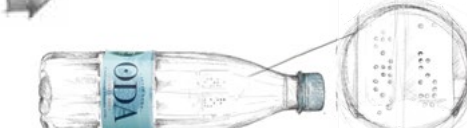
BREZALKOHOLNA MALT-SLADNA PIJAČA

MALOSERIJSKE VRSTE PIVA, "CRAFT BEERS"

NAPIS V BRAILLOVI PISAVI (VODA ODA)

PIJ ODGOVORNO

DVIGUJEMO KULTURO PITJA IN SPODBUJAMO ODGOVORNO PITJE

MALT IN BREZALKOHOLNI RADLER

DVIG KULTURE PITJA Z IZOBRAŽEVALNIM PROGRAMOM V SKLOPU NOVE PIVNICE PIVOVARNE UNION IN VODENIH OGLEDV V OBEH PIVOVARNAH.

ESTD 2014

PIVNICA

ODGOVORNE OSEBE ZA POROČILO

Za strateško načrtovanje in upravljanje s trajnostnim razvojem je v Skupini Laško odgovorno najvišje vodstvo, v njegovem imenu pa član uprave Matej Oset kot skrbnik tega projekta.

VODJA PROJEKTA priprave Trajnostnega poročila Skupine Laško
Alenka Lesjak

OŽJA EKIPA priprave Trajnostnega poročila Skupine Laško po področjih

TEHNOLOGIJA, VODNI VIRI IN VARSTVO OKOLJA
Klemen Dermota, Blaž Medja, Andrej Škorja, Domen Verbič

KAKOVOST
Janez Kešnar, mag. Nataša Kočar

MARKETING IN RAZVOJ
Mateja Košak Maljevec

KORPORATIVNO KOMUNICIRANJE IN SPONZORSTVA
Jernej Smisl

KADROVSKA SLUŽBA
dr. Jana Jereb

POSEBNA ZAHVALA TISTIM, ki so se še posebej trudili pri pripravi trajnostnega poročila
Blaž Medja, Simona Oset, mag. Lili Peklar, Andrej Škorja, Nina Tomše

OSTALI SODELUJOČI
Teja Arnšek, Gašper Boštich, Bojan Cizej, Tina Čoga, Miro Firm, Mitja Gobec, Janez Hrastnik, Mitja Jager, Ajda Jurkas, Miran Klemenčič, Sebastjan Kopar, Urban Kramberger, Žiga Lipovec, Franek Markošek, Franci Nemec, Rok Nemec, Boštjan Perko, Igor Škof, Janez Trošt, Andrej Varšek, Monika Varšek, Ivan Verbovšek, Mitja Žmuc

KONTAKT ZA TRAJNOSTNO POROČILO
Jernej Smisl, *Korporativno komuniciranje in sponzorstva*

T +386 (0)1 47 17 291
E jsmis1@pivo-lasko.si

VESELIMO SE STIKA Z VAMI, veseli bomo vaših vprašanj in predlogov.

ELEKTRONSKA RAZLIČICA TRAJNOSTNEGA POROČILA

www.lasko-group.com/tr-porocilo.pdf

KOLOFON

Izdajatelj	PIVOVARNA LAŠKO, D. D., Trubarjeva 28, 3270 Laško
Vsebinski koncept in uredništvo	FIT MEDIA, D. O. O.
Besedilo	FIT MEDIA, D. O. O.
Oblikovanje	ATOMIK STUDIO, D. O. O.
Fotografije	ARHIV PODJETIJ, ARNE HODALIČ, JURE KRAVANJA, MEDIASPEED, WWW.SHUTTERSTOCK.COM, FOTOLIA
Tisk	A - MEDIA, D. O. O.
Naklada	100
Oktober	2015